

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un attīstības programma 2022. - 2028.

Esošās situācijas raksturojums

Pasūtītājs:

Valmieras novada pašvaldība

Reģistrācijas Nr. 90000043403

Lāčplēša iela 2, Valmiera, Valmieras novads, LV- 4201

Izstrādātājs:

SIA "Grupa93"

Reģistrācijas Nr. 50103129191

Krišjāņa Barona iela 3-4, Rīga, LV-1050

info@g93.lv

www.g93.lv

Valmiera, 2021

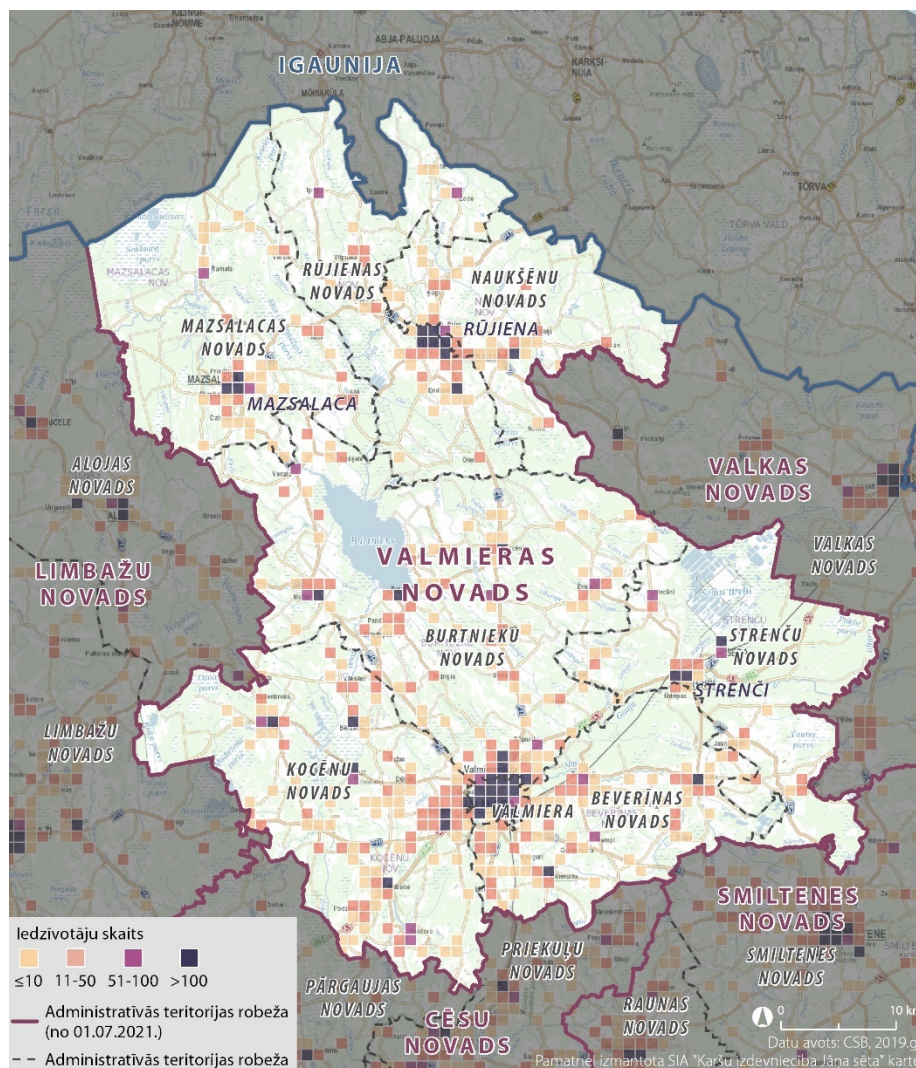
Saturs

<u>1</u>	<u>Iedzīvotāji</u>	3
<u>2</u>	<u>Teritorija, zemes lietojums, dabas un kultūrvēsturiskās vērtības</u>	5
<u>2.1</u>	<u>Fiziogēogrāfiskais raksturojums</u>	5
<u>2.2</u>	<u>Zemes izmantošana</u>	5
<u>2.3</u>	<u>Dabas resursi</u>	6
<u>2.4</u>	<u>Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumi</u> 8	
<u>2.5</u>	<u>Kultūrvēsturiskais mantojums</u>	11
<u>2.6</u>	<u>Vides stāvoklis</u>	13
<u>2.7</u>	<u>Riska objekti un teritorijas</u>	18
<u>3</u>	<u>Ekonomika</u>	21
<u>4</u>	<u>Pakalpojumi</u>	41
<u>4.1</u>	<u>Kultūra</u>	41
<u>4.2</u>	<u>Sports</u>	45
<u>4.3</u>	<u>Izglītība</u>	47
<u>4.4</u>	<u>Sociālie pakalpojumi</u>	50
<u>4.5</u>	<u>Veselības aprūpe</u>	53
<u>4.6</u>	<u>Sabiedriskā kārtība un drošība</u>	56
<u>5</u>	<u>Transporta infrastruktūra</u>	58
<u>5.1</u>	<u>Autoceli</u>	58
<u>5.2</u>	<u>Sabiedriskais transports</u>	61
<u>5.3</u>	<u>Dzelzceļš</u>	62
<u>5.4</u>	<u>Velo infrastruktūra un gājēju celi</u>	63
<u>6</u>	<u>Pašvaldības administrācija un budžets</u>	64
<u>7</u>	<u>Mājoklis, pašvaldības dzīvojamais fonds</u>	66
<u>8</u>	<u>Inženierapgāde</u>	69

1 Iedzīvotāji

Iedzīvotāju skaits Valmieras novadā 2021. gada sākumā 51 048.¹

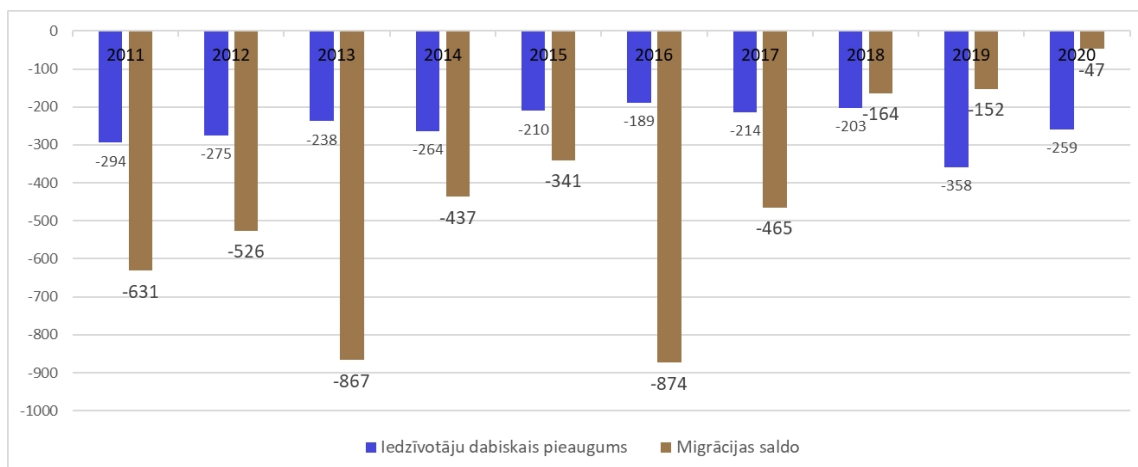
Attēls xx. Iedzīvotāju izvietojums Valmieras novadā.

Kopumā Valmieras novada demogrāfiskā situācija ir nelabvēlīga un iedzīvotāju skaits samazinās, bet atsevišķi analizējot Valmieras pilsētu iedzīvotāju skaits 2017. gadā ir pieaudzis par 100, bet 2018. gadā par 50 iedzīvotāju. Valmiera ir viena no retajām pašvaldībām Latvijā, kurā ir vērojams iedzīvotāju skaita pieaugums. Arī Strenču novadā 2020. gadā ir vērojama pozitīva tendence, iedzīvotāju skaits novadā palielinājies par 40 iedzīvotājiem.²

Migrācijas saldo un dabiskais iedzīvotāju pieaugums laika posmā no 2011. līdz 2020. gadam ir negatīvs.

Attēls xx. Iedzīvotāju dabiskais pieaugums un migrācijas saldo no 2011. gada līdz 2020. gadam.²

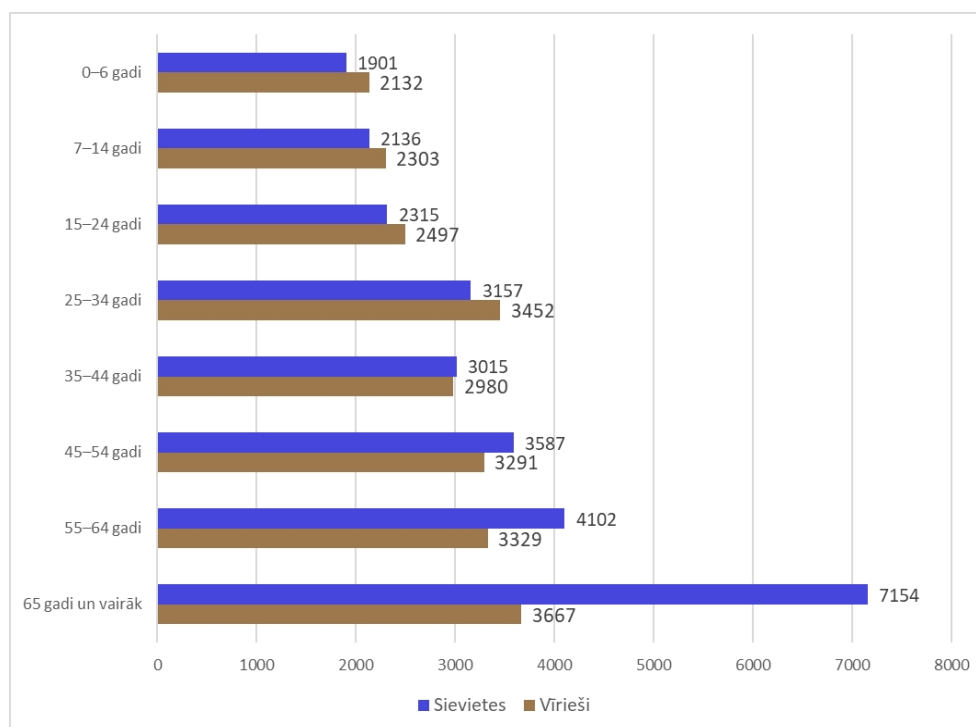
Kopš 2016. gada iedzīvotāju dabiskais pieaugums palielinās, tomēr tas joprojām nav sasniedzis pozitīvu tendenci. Toties migrācijas saldo ir svārstīgs, 2019. gadā pēdējo 10 gadu laikā piedzīvojot viszemāko atzīmi.

Valmieras novads ir izteikti latvisks novads: latvieši ir 86%, krievi 9%, bet citu tautību 5% novada iedzīvotāju.¹

Latvijas pilsoņi veido 95%, Latvijas nepilsoņi 5%, ES-27 valstu pilsoņi (bez Latvijas) 0,1% un cita valstiskās piederības pilsoņi 1%.²

Iedzīvotāju skaita sadalījums pēc dzimuma Valmieras novadā 2021. gada sākumā ir 54% sieviešu un 46% vīriešu. Iedzīvotāju vecumu un dzimumu struktūrā vīriešu īpatsvars ir lielāks visās vecuma grupās no 0 līdz 34 gadiem, savukārt sākot ar 35 gadu vecumu sieviešu ir vairāk un vecuma grupā no 65 gadiem vīriešu uz pusi mazāk kā sieviešu.³

Attēls 2. Iedzīvotāju vecumu un dzimumu struktūra 2021. gada sākumā.⁵

2 Teritorija, zemes lietojums, dabas un kultūrvēsturiskās vērtības

2.1 Fizioģeogrāfiskais raksturojums

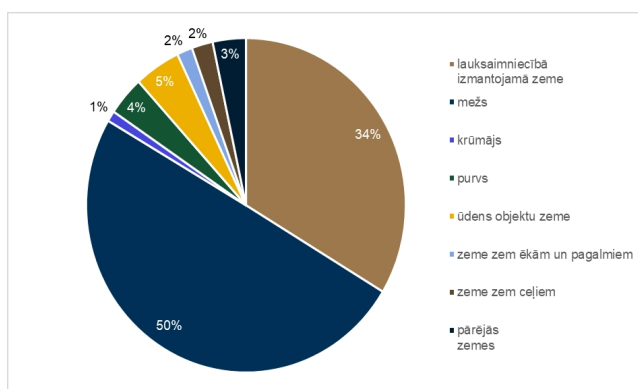
Valmieras novada kopplatība ir 294 122 ha jeb 2 941 km². Lielākā daļa no novada teritorijas atrodas Ziemeļvidzemes zemienē Burtnieku, Sedas un Trikātas līdzenumos. Ziemeļu daļā novada teritorija iekļaujas Sakalas augstienes Ērgemes paugurainē un Viduslatvijas zemienes Metsepoles līdzenumā. Neliela teritorijas daļa atrodas Idumejas augstienē Augstrozes paugurvalnī. Teritoriju kopumā raksturo līdzens reljefs, vietām nelieli pauguri un viļņots reljefs. Teritorija atrodas vidēji 1 - 150 m virs jūras līmeņa. Ziemeļvidzemes zemienē atrodas vieni no plašākajiem purvu masīviem, kas īpaši izteikti ir novada austrumu daļā. Kocēnu apvienības Zilākalna pagastā atrodas augstākais punkts novadā – Zilaiskalns, kas stiepjas 127 m virs jūras līmeņa, otrs augstākais punkts ir Rūjienas apvienības Lodes pagastā – Pikas kalns, kas ir 107,6 m virs jūras līmeņa.

Klimatu ietekmē novada ģeogrāfiskais stāvoklis un teritorijas reljefs, lēzenu, zemu apvidu mija ar paugurainām augstienēm. Baltijas jūras un Rīgas jūras līča tuvums iespaido klimata raksturu, samazina diennakts un sezonālās amplitūdas, sniega segas pastāvēšanas ilgumu, paaugstina vidējos temperatūras rādītājus. Klimats ir mēreni silts un mitrs. Vidējā gaisa temperatūra Valmieras novada teritorijā klimatiskās normas periodā (1981. - 2010. gads) tika noteikta no +5,5°C līdz +6°C. Vidējā gaisa temperatūra februārī ir aptuveni no -5°C līdz -4°C, taču jūlija mēnesī aptuveni no +17,4°C līdz +17,6°C. Gada vidējais nokrišņu daudzums ir amplitūdā 700 - 850 mm. Latvijai ir raksturīga augsta cikloniska aktivitāte, kas nosaka izteiktu laikapstākļu maiņu.

2.2 Zemes izmantošana

Lielāko daļu Valmieras novada teritoriju 2021. gadā aizņem mežu platības (50%) un lauksaimniecībā izmantojamā zeme (34%) t.sk. aramzemes, augļu dārzi, pļavas un ganības. Zeme zem ēkām un pagalmiem sastādīja vien 2% no kopējās novada teritorijas platības, zemes zem ceļiem 2%. Purvi aizņem 4%, bet ūdens objektu zemes 5%. Pārējo daļu aizņem krūmāji un cita veida zemes. Meži nodrošina zemu trokšņa un gaisa piesārņojumu un rada iespēju mežu platības izmantot rekreatīviem nolūkiem.¹

Attēls. Valmieras novada zemes sadalījums pa zemes lietošanas veidiem (ha) uz 2021. gada 1.janvāri. (veidots pēc Valsts zemes dienesta datiem)

2.3 Dabas resursi

Derīgie izrakteņi

Novada teritorija ir bagāta ar derīgajiem izrakteņiem, galvenokārt smilti, smilti-granti, kā arī kūdru, mālu, kvarca smiltīm, saldūdens kaļķiem un sapropeli. Pavisam Latvijas

derīgo izrakteņu atradņu reģistrā novada teritorijā reģistrētas 152 būvmateriālu izejvielu, 13 kūdras un 24 sapropeļa atradnes¹. Lielākajā daļā no tām derīgo izrakteņu ieguve nenotiek. Licences vai atļaujas dažādu būvmateriālu izejvielu veidu ieguvei 2019.gadā bija izsniegtas 11 būvmateriālu izejvielu un 8 kūdras atradnēs. Novadā nav valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnes².

Ūdens resursi

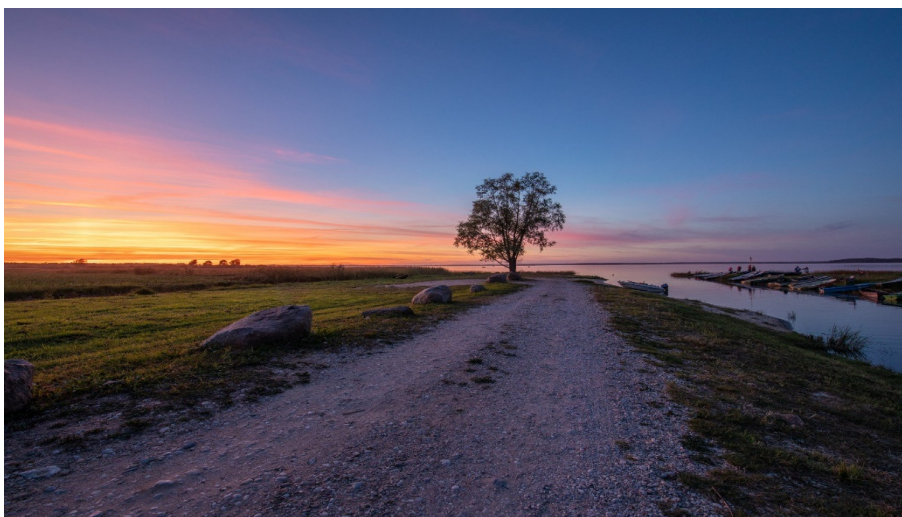
Ūdensobjekti – ūdenstilpes un ūdensteces ir viens no dabas un rekreācijas resursiem novadā. Novada teritorijā esošie ūdensobjekti atrodas Gaujas upju sateces baseina apgabalā. Ūdeņu teritorijas novadā aizņem 5% no kopējās novada teritorijas.

Novadu šķērso Gauja. Tajā atrodas Burtnieku ezerā ieplūstošās upes – Seda, Rūja, Ramata, Ēķinupe un Briede kā arī Salaca, kas iztek no Burtnieku ezera, un tās pietekas, kā arī Mellupe, Ošupīte, Pestava, Acupīte, Oļa, Abuls, Lisa, Stenčupīte, Šūnupe, Buļļupe, Baložupe un citas.

Lielākais ezers Valmieras novadā ir Burtnieku ezers (4006 ha). Novadā atrodas arī tādi ezeri kā Dauguļu Mazezers, Ķiruma ezers jeb Kreņa ezers, Ramatas Lielezers, Ramatas Mazezers, Rāķis, Vaidavas ezers, Lielais Ansis, Zilūža ezers, Rābutis, Laņģezers un citi ezeri. Lielākā mākslīgā ūdenstilpne ir Sedas dīķi (840 ha), kuri izveidoti pēc kūdras izstrādes Sedas purvā. No mākslīgajām ūdenskrātuvēm kā lielākās ir atzīmējami Sēļu dīķis, Ķonu dzirnavezers, Zvirgzdupes ūdenskrātuve. Novadā atrodas daudzi nelieli dzirnavezeri, kā arī dīķi.³

Daudzviet pie ūdeņiem ir ierīkotas atpūtas vietas, populārākās no tām – pie Burtnieku ezera, pie Mazā Anša, kā arī pie Gaujas, tostarp labiekārtotajā slaloma trasē Kazu krācēs Valmierā. Sedas dīķi ir bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīga teritorija, atrodas dabas liegumā Sedas purvs”, tiek izmantoti arī zvejai un rekreācijai.

Attēls xx. Burtnieku ezers ar laivu piestātņiem.⁴

Novada ezeri Burtnieks (Burtnieku, Matīšu un Vecates pagasts), Dauguļu Mazezers (Dikļu pagasts), Ķiruma ezers jeb Kreņa ezers (Vecates pagasts), Ramatas Lielezers (Ramatas pagasts), Rāķis (Dikļu pagasts), Vaidavas ezers (Vaidavas pagasts) un no upēm - Gauja, ir publiskie ūdeņi.⁵ Lielā Bauža ezerā un Mazā Bauža ezerā zvejas tiesības pieder valstij.⁶

Gauja no Strenčiem līdz Mellupes grīvai, Abuls no Trikātas līdz grīvai ir prioritārie lašveidīgo¹ zivju ūdeņi, Gauja no Gaujienas līdz Strenčiem un no Pārgaujas no Mellupes grīvas līdz Cēsu pilsētas tiltam, Briede no Valmieras–Matīšu ceļa tilta līdz grīvai, Rūja no Rūjienas līdz grīvai, Salaca no Burtnieka līdz Igēs grīvai, Seda no Rencēnu–Rūjienas ceļa tilta līdz grīvai, Vija un Burtnieku ezers ir prioritārie karpveidīgo² zivju ūdeņi.³ Prioritārie zivju ūdeņi ir saldūdeņi, kuros nepieciešams veikt ūdens aizsardzības vai ūdens kvalitātes uzlabošanas pasākumus, lai nodrošinātu zivju populācijai labvēlīgus dzīves apstākļus.

Novadā nav Ministru kabineta noteikumos Nr.692 „Peldvietas izveidošanas un uzturēšanas kārtība” (28.11.2017.) iekļautu peldvietu.

Atbilstoši Latvijas teritorijas iedalījumam pazemes ūdensobjektos Valmieras novads Arukilas-Amatas ūdeņu nesējslāņa kompleksa ūdensobjektos A8 un A10, novada dienvidaustrumu daļa Pļaviņu-Amulas ūdeņu nesējslāņa kompleksa ūdensobjektā D6 un novada Ziemeļrietumu daļa – Ķemeru-Pērnavas ūdeņu nesējslāņa kompleksa ūdensobjektā P. Pazemes ūdeņi ir valsts nozīmes zemes dziļu resursi.⁴ Visu pazemes ūdeņu nesējslāņu kvantitatīvais stāvoklis novada teritorijā ir labs. Tas nozīmē, ka pazemes ūdeņu ieguves apjoms nepārsniedz pieejamos pazemes ūdens resursus, pazemes ūdeņu līmeņa maiņas netraucē sasniegt noteiktos vides kvalitātes mērķus ar pazemes ūdensobjektiem saistītajos virszemes ūdensobjektos un nerada intrūzijas vai pazemes ūdeņu plūsmas maiņas draudus.

Novadā atrodas 14 pazemes ūdeņu atradnes⁵, 11 no tām ir saldūdens atradnes, 2 – sāļūdens (atradnes Līči un Valmiera) un 1 – sālsūdens (Līči 2) atradne. Saldūdens atradnēs (5) ūdens tiek iegūts centralizētai ūdensapgādei Valmierā (no atradnes Grīši, Kauguru pagasts), Rūjienas pilsētā, Sedas pilsētā, Valmiermuižas ciemā un Kocēnu ciemā. Saldūdens atradnē Gaides ūdeņi ūdensapgādei iegūst AS "Valmieras stikla šķiedra", atradnē Valmieras piens – AS Valmieras Piens, atradnē Strenču slimnīca - VSIA Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca un atradnē. Ieguve pārējās saldūdens atradnēs (2) nenotiek. Pārējo novada apdzīvotī vietu ūdensapgādei ūdens tiek iegūts atsevišķos ūdensapgādes. Ūdens dzeramā ūdens apgādei centralizētajās sistēmās tiek iegūts galvenokārt no Arukilas – Burtnieku vai Arukilas ūdens horizonta, dažviet arī no Gaujas, Burtnieku vai Amatas ūdens horizonta. Sāļūdens atradnē Valmiera SIA "Valmieras ūdens" iegūst ūdeņi minerālūdeņu ražošanai. Atradnē Līči 2 sālsūdens ieguve un atradnē Līči sāļūdens (ar paaugstinātu bromīdu saturu) ieguve nenotiek.⁶ Centralizētus ūdensapgādes pakalpojumus novadā sniedz SIA Valmieras ūdens, SIA Rūjienas siltums, SIA BN Komforts, Kocēnu komunālā saimniecība, kā arī Beverīnas, Mazsalacas, Naukšēnu un Strenču pašvaldību komunālie dienesti.

Ūdens ņemšana no dabīgajiem avotiem un līdz ar to arī izmantošana saimnieciskajā darbībā no 2016. līdz 2020. gadam ir bijusi mainīga, bez izteiktām tendencēm – 2020. gadā - 3636 tūkst.m³, lielāko apjomu 4386 tūkst.m³ sasniedzot 2018. gadā. No pazemes ūdeņiem tiek ņemti 72 – 82% ūdens, pārējie – no virszemes ūdeņiem, kā arī lietus ūdeņi. Laikā periodā no 2016. līdz 2020. gadam no iegūtā ūdens 43 – 59 % tiek izmantota komunālajām un sadzīves vajadzībām, galvenokārt nodrošinot centralizētas ūdensapgādes pakalpojumus iedzīvotājiem, pārējie ūdeņi tiek izmantoti ražošanas vajadzībām. Ūdens zudumi ir no 3,7 līdz 5,9 %.

2.4 Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumi

Valmieras novada teritorijas bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgākajās teritorijās Gaujas, Salacas, Rūjas ielejās, Burtnieka ezera apkārtnē, purvos - Sedas purvā, Ziemeļu purvos un citos ir nodibinātas 13 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (11 dabas liegumi, 1 aizsargājamo ainavu apvidus un 1 dabas parks), kuras ir iekļautas arī Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīklā – *NATURA 2000*.

Novada dienvidrietumos atrodas daļa no Gaujas nacionālais parka, kas ir Latvijas lielākais un vecākais nacionālais parks, teritorijas (parks dibināts 14.09.1973., novadā - 7057 ha). Tā mērķis ir aizsargāt Gaujas senlejas un tās apkārtnes unikālās dabas vērtības, vienlaikus nodrošinot teritorijā gan rekreācijas, gan dabas aizsardzības funkcijas. Nacionālajam parkam raksturīga liela bioloģiskā daudzveidība, reljefa formu dažādība, avoti, smilšakmens atsegumi, gleznainas ainavas un savdabīgi dabas un kultūras pieminekļi. Nacionālajā parkā novada teritorijā izdalītas 4 funkcionālās zonas: ainavu aizsardzības zona, dabas lieguma zona, kultūrvēsturiskā zona un neitrālā zona¹.

Novada teritorijas lielā daļā (67% no novada kopējās platības) atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts (dibināts 11.12.1997.). Biosfēras rezervāta mērķis nacionālā un starptautiskā nozīmē ir sasniegt līdzsvaru dabas daudzveidības aizsardzībā, ekonomiskās attīstības veicināšanā un kultūras vērtību saglabāšanā. Lai nodrošinātu teritorijas ainavu, ekosistēmu, sugu un ģenētiskās daudzveidības saglabāšanu un veicinātu ilgtspējīgu ekonomisko attīstību biosfēras rezervāta teritorija ir iedalīta funkcionālās zonās (ainavu aizsardzības zonas un neitrālās zonas). Valmieras novadā ainavu aizsardzības zona aizņem 34% no biosfēras rezervāta teritorijas novadā, pārējā teritorija ir iedalīta neitrālajā zonā². Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā no novada teritorijas ietilpst 8 dabas liegumi (Augstroze, Burtnieku ezera pļavas, Dzērves purvs, Rūjas paliene, Sedas purvs, Vidusburtnieks, Ziemeļu purvi, Zilaiskalns), 1 dabas parks (Salacas upes ieleja).

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā ir noteiktas prasības³ vēja elektrostaciju uzstādīšanai: aizliegts uzstādīt vēja elektrostacijas, izņemot 1) vēja elektrostacijas, kuru augstākais punkts nepārsniedz 30 metru augstumu un 2) vēja elektrostacijas bez augstuma ierobežojuma Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumos (2.pielikums) noteiktajās teritorijās (novadā tās aizņem 84331 ha), ievērojot citus nosacījumus.

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātam ir izstrādāts ainavu ekoloģiskais plāns. No pārējām IADT 4 nav izstrādāti dabas aizsardzības plāni, 3 (t.sk. Gaujas Nacionālajam parkam) – plānu darbības termiņš ir beidzies, 5 dabas aizsardzības plānu darbības termiņš beigsies šogad vai 1 – 2 gadu laikā. Tikai dabas lieguma Augstroze un dabas liegumam Ziemeļu purvi dabas aizsardzības plāni ir spēkā ilgākam laikam, atbilstoši līdz 2030.g. un 2028.g. Tas nozīmē, ka gan IADT mērķtiecīgas dabas aizsardzības, gan dabas tūrisma un dabas produktu attīstības pasākumu realizēšanai ir aktuāla IADT aizsardzības un apsaimniekošanas mērķu noteikšana un pamatotu pasākumu izstrāde. Tas ir svarīgi arī tādēļ, ka atsevišķu darbību veikšanai gadījumos, ja plānotais pasākums nav iekļauts dabas aizsardzības plānā un nav izvērtēts tā izstrādes laikā, pirms darbības realizācijas saskaņā ar LR likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" nosacījumiem ir

jāveic ietekmes sākotnējais izvērtējums un/vai ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums.

Novadā ir 4 pašvaldību izveidoti dabas parki IADT: Atpūtas parks, Kauguru vēris, Pauku priede, Putriņu mežs (kopējā platība 185 ha).

Novada teritorijā ir 5 dabas pieminekļi – dendroloģiskie stādījumi (alejas) un 17 aizsargājami ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi.

DAP dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols novada teritorijā ir reģistrēti 899 aizsargājami koki (dižkoki), no kuriem vairāk nekā trešdaļa ir ozoli (324), kā arī liepas (205) un priedes (105) (1.pielikums). Novadā ir reģistrēti arī 206 potenciāli aizsargājami koki, 1 pašvaldības nozīmes aizsargājams koks (piemiņas ozols Skaņkalnes pagastā), 8 īpatnēji koki, piemēram bērzi ar māzeri un citi. Aizsargājamo un potenciāli aizsargājamo koku izplatība novadā ir samērā vienmērīga, tiem vairāk koncentrējoties Gaujas Nacionālā parka teritorijā, Gaujas tuvumā, Burtnieka un Rūjienas, kā arī Mazsalacas apkārtnē. Dižkoki ir arī citi novadā esošie koki, kuri nav ietverti dabas datu pārvaldības sistēmā Ozols, ja tie atbilst 2010.gada 16.marta Ministru kabineta noteikumos Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” noteiktajiem kritērijiem. Taču jāatzīmē, ka aizsargājamo un potenciāli aizsargājamo koku izpēte, salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem, novada teritorijā ir laba, jo detalizēta teritorijas apsekošana ir Valsts mežu dienesta realizētā Igaunijas – Latvijas programmas projekta „Neapzinātais kultūras mantojums kopējā dabas un kultūras telpā” (2009.) ietvaros.

Attēls. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumi ¹

Valmieras novada teritorijā ir 88 mikroliegumi, no tiem 47 mikroliegumi ir izveidoti

biotopu aizsardzībai, 38 putnu aizsardzībai un trīs vaskulāro augu un paparžaugu aizsardzībai. Kopumā mikroliegumi aizņem 1225,4 ha platību un 30 no tiem ir noteiktas buferzonas. No mikroliegumiem 30 ietilpst īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

Valmieras novada teritorijā atrodas 2851 īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes. Lielākā to koncentrācija ir ĪADT. Nodrošinot atbilstošu ĪADT apsaimniekošanu, tiek sekmēta arī īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu saglabāšana un aizsardzība. Lielāko īpatsvaru no īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm veido paparžaugu un ziedaugu (38%), zīdītāju (21%), putnu (16%) un bezmugurkaulnieku (12%) grupas, citi sugu grupu īpatsvars ir mazāks (2.pielikums).

Kopumā novadā sastopami 34 Eiropas Savienības nozīmes biotopu veidi. Eiropas Savienības nozīmes biotopi aizņem 246,27 km² un veido 8,4 % no kopējās novada platības. Lielākā daļa (60%) no Eiropas Savienības nozīmes biotopu aizņemtajām teritorijām atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (3.pielikums). No tiem lielākās platības aizņem biotopi 7110*Aktīvi augstie purvi (5989 ha, 24%), 9010*Veci vai dabiski boreāli meži (4390 ha, 18%), 91D0*Purvaini meži (3836 ha, 16%), 3150 Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (2241 ha, 9%) un 7120 Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās (1429 ha, 6%). Gandrīz pusi (47%) no Eiropas Savienības nozīmes biotopu veidu grupām aizņem mežu biotopi, 33 % - purvu biotopi un 13% - saldūdeņu biotopi, mazāk - citas grupas.

Plānojot novada attīstību, ir jāņem vērā novada dabas vērtības, tostarp, kā novada dabas daudzveidības un vides izziņas potenciāls ir saudzējamas īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes un biotopu platības, īpaši uzmanību pievēršot teritorijām ārpus ĪADT.

2.5 Kultūrvēsturiskais mantojums

Valmieras novads ir ļoti bagāts ar kultūras mantojumu. Galvenie objekti, kas izsenis dominē Valmieras novada un Vidzemes kultūrainavā, ir baznīcas, krogi, muižas un to parki, pilis, senkapi, upurozoli, pilskalni, Livonijas laika pilsdrupas, baznīcas, tautas celtniecības pieminekļi.

Valmieras novadā valsts aizsardzībā kopā atrodas 176 kultūras mantojuma pieminekļi no kuriem valsts nozīmes ir 103, vietējās nozīmes 70 un reģiona nozīmes 3. Kultūras mantojuma dalījumu pa tipoloģiskajām grupām.

Tabula xx. Kultūras pieminekļu iedalījums tipoloģijas grupās¹

Tipoloģiskā grupa	Skaitis
Arheoloģija	114
Arhitektūra	39
Māksla	17
Vēsture	5
Vēsturiska notikuma vieta	1

Vairums arhitektūras pieminekļu saistāmi ar muižu apbūvi, bet netrūkst arī cita veida mantojuma, kā piemēram, sakrālās nozīmes, rekreācijas apbūvju, infrastruktūras attīstības mantojuma (zirgu pasta vai dzelzceļa stacijas) un citas. Arheoloģijas pieminekļos ietilpst senkapi, pilskalni, kulta vietas u.c. Mākslas kultūras pieminekļu sastāvā ietilpst sienu vai griestu gleznojumi, krāsnis, ērģeles un pieminekļi. Vēstures grupas mantojumā iekļaujas notikumu vietas, nozīmīgas ēkas, dzimtas mājas, bet par

vēsturiska notikuma vietu ir atzīta Rubenes draudzes skola.¹

Papildus valsts aizsardzībā esošajam kultūras mantojumam katra novada apvienība ir definējusi savas apvienības kultūras mantojuma objektus. Valmieras pilsēta atsevišķi ir izdalījusi 40 kultūras mantojuma objektus, kas iekļauj, piemēram, Rīgas ielas apbūvi, šaursliežu dzelzceļa stacijas, Vecpuišu parka paviljonu un citas sabiedriskas ēkas.² Kocēnu apvienība atsevišķi izceļ 20 objektus, apkārtnē esošās vēsturiskās krogus ēkas (Bestes krogs), dzīvojamās ēkas (Vīlandu mājas – amatnieka J. Vīlandes sēta) un muižas (Kocēnu muižas komplekss).³ Burtnieku apvienība kā nozīmīgu kultūras mantojumu apvienības ietvaros min 14 objektus – muižas (Mīlītes muižas apbūve, Košķeles muižas apbūve), krogi (Bukas pusmuižas krogs ar dzīvojamo galu un stadulu), dzirnavas (Kalna vējdzirnavas).⁴ Mazsalacas apvienība atsevišķi izceļ 8 kultūras mantojuma pieminekļus, kas ir kapličas (Mazsalacas kapu vecā kapliča), baznīca (Skaņkalnes pareizticīgo baznīca) un muižas apbūve (Sēļu muižas apbūve) u.c.⁵ Naukšēnu apvienībā minēti 16 kultūras mantojuma objekti, piemēram, Ķoņu un Nurmu muižas, Baltijas ceļa piemiņas zīmi u.c.⁶ Rūjienas apvienība atsevišķi no valsts pārraudzībā esošā kultūras mantojuma min 33 objektus, liela daļa ir Rīgas ielas apbūve, tilts pār Rūju, mūzikas skolu, muzeju u.c.⁷ Strenču apvienība atsevišķi izdala industriālas būves, muižas, piemiņas vietas un Sedas apbūvi, kopā minot 24 objektus.⁸

Attēls xx. Sēļu muižas apbūve.⁹

Valmieras novada bagātais kultūrvēsturiskais mantojums var kalpot kā pamatresurss kultūras tūrisma attīstībai. Kultūras mantojuma esamība veido patīkamu dzīves vidi augsti kvalificētu un prasmīgu cilvēkresursu piesaistīšanai prioritārajās ekonomikas jomās.

2.6 Vides stāvoklis

Vides kvalitāte

Vides troksnis

Vides trokšņa piesārņojumu galvenokārt rada transporta kustība, rūpniecisko objektu, siltuma un enerģijas ražošanas iekārtu darbība, kā arī būvdarbi.

Galvenais trokšņa avots novadā ir autotransports valsts galvenajos un reģionālajos autoceļos. Valmieras novadā visu trokšņa avotu radītā vides trokšņa līmeņu pētījumi,

modelēšana vai visu novada teritoriju aptveroši mērījumi nav veikti. Trokšņa stratēģiskās kartes 2017.gadā ir izstrādātas un apstiprinātas valsts galvenā autoceļa A3 posma no autoceļa P11 Kocēni—Limbaži—Tūja līdz Valmierai, valsts reģionālajiem ceļiem, kā arī citiem ceļiem novadā šādas kartes nav izstrādātas.¹ Informācija par ražošanas objektu radīto troksni par novada teritoriju nav pieejama, bet vērtējot pēc novada uzņēmējdarbības darbības veidiem, novadā ir maz ražošanas objektu, kas savā darbībā rada troksni.

Valsts galvenā autoceļa A3 posma no autoceļa P11 līdz Valmierai tuvumā ir identificēti dienas, vakara un arī nakts vides trokšņa robežlielumu.² Autoceļa posma tuvumā atrodas 12 mājojli ar aptuveni 122 iedzīvotājiem, kas dzīvo teritorijās, kur trokšņa rādītāja Ldiena vērtības ir lielākas par 55 dB(A), 31 mājojli ar 220 iedzīvotājiem atrodas teritorijās, kur trokšņa rādītāja Lvakars vērtības pārsniedz 50 dB(A). Autoceļa posma tuvumā 30 mājojlos ar 216 iedzīvotājiem aprēķinātais trokšņa rādītājs Lnakts ir lielāks par 45 dB(A). Teritorijās, kur trokšņa rādītājs Ldvn pārsniedz 55 dB(A), atrodas 18 mājojli ar kopējo iedzīvotāju skaitu 179.³ Vides trokšņa diskomforta zonas platums ir dažāds.

Pasākumi trokšņa diskomforta mazināšanai ir plānoti plānā “Rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai valsts autoceļu posmiem 2019.-2023.gadam”⁴ (VAS „Latvijas Valsts ceļi”). Plānā iekļauti pasākumi, kas veicinātu trokšņa emisijas samazināšanu autoceļu posmos un ierobežotu trokšņa izkliedi. Valmieras novadā plānā izdalīta akustiskā diskomforta zonā Kocēni un tajā plānota trokšņa barjeru izbūve. Plānā uzsvērtā arī teritorijas un apbūves plānošanas⁵ vides trokšņa diskomforta ierobežošanā un valsts mēroga pasākumu saistībā ar riepu marķēšanu nozīme vides trokšņa samazināšanā. Plāna faktiskās ieviešanas iespējas ir atkarīgas no pietiekama finansējuma apjoma pieejamības. Kocēnos plānotā trokšņa barjeru izbūve līdz šim nav veikta. Plānojot novadā jaunu dzīvojamās apbūves teritoriju attīstību ilgtermiņā, to izvietojumam jāizvēlas vietas ārpus trokšņa diskomforta zonas.

Virszemes ūdeņu kvalitāte un virszemes ūdeņos paliekošais piesārņojums

Virszemes ūdeņu kvalitāte

Valmieras novadā esošo virszemes ūdensobjektu ekoloģiskā kvalitātes un ķīmiskās kvalitātes aktuālākais vērtējums ir veikts Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāna izstrādes ietvaros (LVĢMC, 2021.). Salīdzinot 2009. – 2014.g. un 2015. – 2019.g. monitoringa perioda virszemes ūdeņu kvalitātes novērtējumu, ir notikušas izmaiņas VŪO ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes vērtējumā:

- Ramatas (G307) ekoloģiskā kvalitāte ir laba, tā ir uzlabojusies un ir sasniegts UBAAP 2016. – 2021.g. noteiktais vides kvalitātes mērķis “laba ekoloģiskā kvalitāte”;
- Gaujas (G225), Vijas (G228), Sedas (G316) un Briedes (G321) ir saglabājusies laba - UBAAP 2016. – 2021.g. noteiktais vides kvalitātes mērķis “laba ekoloģiskā kvalitāte” un vides stāvokļa nepasliktināšana tiek nodrošināts;
- Gaujas (G215), Salacas (G306), Rūjas (G310, G312) ekoloģiskā kvalitāte ir saglabājusies vidēja;⁶
- Abula (G222) ekoloģiskā kvalitāte ir uzlabojusies no ļoti sliktas ekoloģiskās kvalitātes klases uz vidēju, taču vides kvalitātes mērķis “laba ekoloģiskā

kvalitāte” nav sasniegts;

- Burtnieka (E225) ekoloģiskā kvalitāte nav uzlabojusies un ir slikta.

Izstrādājot UBAAP 3. ciklam (2022. – 2017.g.), novadā esošajos VŪO ir izdalīti daudzi jauni ūdensobjekti un provizoriski novērtēta to ekoloģiskā kvalitāte vai ekoloģiskais potenciāls. No jauna izdalīto ūdensobjektu kvalitāte ir šāda: augsta - Acupīte (G319), laba – Mazbriede (G323), Kolkupīte (G331), Rikarda (G318), Rūja (G314), Pedele (G317), Gauja (G274), Lisa (G223), Vija (G228), Ķiruma ezers (E224), Dauguļu Mazezers (E226) un Ramatas Lielezers (E223), vidēja – Acupīte (G320), Ķire (G315SP) Rūja (G314, G313, G312, G310), Gauja (G275), Jumara (G281), Strenčupīte (G232) un Abuls (G220, G222, G221SP).

Gaujas (augšpus un lejpus Valmierai) un Burtnieku ezera kopējā ķīmiskā kvalitāte pēc visām prioritārajām vielām ir slikta. Par pārējo ūdensobjektu ķīmiskās kvalitātes rādītājiem – nav datu.¹

Jāatzīmē, ka UBAAP 2022. – 2027.gadam neapkopo datus administratīvajā griezumā, tādēļ novadā esošo VŪO identificēšana, it īpaši pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021.g., ir apgrūtināta.

Ūdensobjektu vidēju vai sliktu ekoloģiskās kvalitātes vērtējumu galvenokārt nosaka paaugstinātas kopējā fosfora (Pkop) un kopējā slāpekļa (Nkop) koncentrācijas ūdenī, hidromorfoloģisko pārveidojumu, kā arī iespējams virszemes ūdeņu kvalitātes vērtēšanas metožu pilnveidošana un līdz ar to mainība, salīdzinot ar iepriekšējo apsaimniekošanas 6 gadu periodu.

Ūdensobjektu ķīmiskās kvalitātes vērtējumu nosaka jaunas informācijas ieguve par tādu prioritāro un/vai bīstamo vielu kā benz(a)pirēna, dzīvsudrabs (Ū), heptahlorā epoksīda, heptahlorā un citu vielu klātbūtni ūdenī un/vai sedimentos. Ūdeņu ķīmisko kvalitāti ietekmē arī farmaceitisko vielu koncentrācija ūdenī.

UBAP 2022. – 2027.g. kā notekūdeņu būtiski ietekmēti ŪO ir novērtēti Jumara (G281), Strenčupīte (G232), kā piesārņoto vietu būtiski ietekmēts ŪO - Gauja (G215) Valmieras apkārtnē, būtiska izkliedētā piesārņojuma slodze no augkopības identificēta Rūjā (G310, G313), Ķirē (G315SP), un Burtniekā (E225), būtiska hidromorfoloģiskā slodze (ūdensteces pārveidojumi, izbūvētie HES) – Sedā (G316), Briedē (G321), Pedelē (G317), Rikardā (G318), (G318), Ramatā (G307), Jumarā (G281), Ķirē (G315SP), Acupītē (G320) un Rūjā (G313).²

UBAAP 2022. – 2027.g. Abulam, Strenčupītei un Burtniekam noteikti apsaimniekošanas mērķi samazināt kopējā slāpekļa un fosfora slodzes, Gaujai, Dauguļu Mazezeram un Burtniekam noteikts mērķis prioritārajām un bīstamajām vielām “koncentrāciju/slodžu nepalielināšanās”.³

UBBAP 2022. – 2027.g. norādīts, ka visi ūdensobjekti, kuros uz trešo UBA apsaimniekošanas plānu izstrādes brīdi (2021.g.) nav sasniegta laba ekoloģiskā un/vai ķīmiskā kvalitāte, ir nosakāmi par riska ūdensobjektiem. Tādēļ attiecībā uz novada upēm un ezeriem - gan tiem, kas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanai plānošanas procesā ir izdalīti kā ŪO, gan tiem, kuri veido ŪO tiešos sateces baseinus – plānojot novada attīstību ilgtermiņā ir svarīgi pievērst uzmanību punktveida un izkliedētā piesārņojuma mazināšanai no pašvaldības pārziņā esošajām notekūdeņu sistēmām, it īpaši

decentralizētajām sistēmām, ražošanas objektu izplūdēm, lauksaimniecības zemēm, atbalstot to apsaimniekošanas metožu modernizēšanu un iesaistoties UBAAP 2022. – 2027.g. ieviešanā, kā arī vēsturiskā piesārņojuma apzināšanai un mazināšanai.

Virszemes ūdeņos paliekošais piesārņojums

Punktveida piesārņojuma avoti ir ražošanas un sadzīves (komunālo) notekūdeņu izplūdes, kā arī ietekme uz ūdeņu kvalitāti ir lietusūdeņu izplūdēm, ja lietusūdeņos nonāk piesārņojums.

Kopējais apkārtējā vidē novadītais notekūdeņu daudzums Valmieras novadā no 2016. - 2020.g. ir mainīgs. 2020.gadā novadā ir 60 notekūdeņu novadīšanas vietas, apkārtējā vidē ir novadīti 3029,68 tūkst.m³ notekūdeņu, no tiem 96,9% ir normatīvi tīri (ar attīrīšanu un bez attīrīšanas), 1,08% ir normatīvi netīri (ar attīrīšanu), 2,02% - lietusūdeņi. Normatīvi neattīrītus notekūdeņus apkārtējā vidē 2020.g. no Matīšu ciema NAI novada SIA BN KOMFORTS, no bioloģiskajām NAI Kuldīdznieki - SIA Roksalana, no individuālajām NAI Plāņu pag. Šalkās – fiziska persona un no pašvaldības Plāņu ciema NAI (no 1 attīrīšanas bloka). Laika periodā no 2016. - 2020.g. ir pakāpeniski samazinājies apkārtējā vidē novadīto normatīvi neattīrīto notekūdeņu (ar attīrīšanu) īpatsvars: no 2016.g. – 4,91% līdz 2020.g. – 1,08%. Tas nozīmē, ka novadā kopumā ir uzlabojusies notekūdeņu attīrīšana. Saskaņā ar LVGMC informāciju notekūdeņu attīrīšanas kvalitāte uz uzlabojusies Kocēnu, Naukšēnu un Rūjienas apvienību apdzīvoto vietu NAI.¹

Novada pilsētās, ciemos, ciematos un iestādēs sadzīves notekūdeņi centralizēti tiek savākti un attīrīti bioloģiskajā attīrīšanā 43 NAI, no tām 39 ir pašvaldības NAI, parējās (4) – juridiskām vai fiziskām personām NAI. Centralizētus notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas pakalpojumus novadā sniedz SIA Valmieras ūdens, SIA Rūjienas siltums, SIA BN Komforts, Kocēnu komunālā saimniecība, kā arī Beverīnas, Mazsalacas, Naukšēnu un Strenču pašvaldību komunālie dienesti.

Informācija par faktiskajiem pieslēgumiem (%) centralizētajām kanalizācijas sistēmām ir nepilnīga. Saskaņā ar UBBAP 2022. – 2027.g. informāciju faktiskie pieslēgumu centralizētajai kanalizācijas sistēmai Valmieras aglomerācijā ir 93,5% un Rūjienas aglomerācijā – 54,8% .

Tabula xx. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kurās notiek komunālo notekūdeņu bioloģiskā attīrīšana, 2020.g.²

Teritoriālā vienība	Bioloģiskā attīrīšana	
	Iekārtu skaits	Nosaukums
Valmiera	2	Valmieras NAI un A/S Valmieras stikla šķiedras rūpnīcas NAI
Beverīnas novads	6	Trikātas ciemata NAI, Kauguru NAI, Cempu ciemata NAI; Brenguļu ciemata NAI, NAI Kuldīdznieki (SIA Roksalana) un Mūrmuižas NAI
Burtnieku novads	9	Jeru ciems NAI Laukmaļi, NAI Rūpnieki 1B, NAI Burtnieku Ausekļa vidusskola, Ēveles ciema NAI, Burtnieku ciema NAI Rencēnu pagasta NAI, Līdzēnu ciema NAI, Matīšu pagasta NAI un Vecates pagasta NAI

Kocēnu novads	6	Kocēni Attīrīšanas iekārtas, Zilākalna pag. Attīrīšanas iekārtas Dikļi Attīrīšanas iekārtas, Bērzaine Attīrīšanas iekārtas, Rubene, NAI un Vaidava NAI Upītes
Mazsalacas novads	4	Skaņkalne, NAI Ciemats, Mazsalacas NAI, Ramata Attīrīšanas iekārtas un Sēļu ciema NAI
Naukšēnu novads	3	NAI Ausekļi, Eriņu ciema NAI Eriņi un Naukšēnu pagasta NAI
Rūjienas novads	6	Rūjienas pilsētas NAI, Vilpulkas pagasta NAI, Jeru pagasta NAI, Lodes pagasta NAI Tiltgaļi 1, Pansionāta "Rūja" NAI (Jeru pagasts) un Ipiķu pagasta NAI Centrs
Strenču novads	7	Strenču NAI, Sedas pilsētas NAI, Jērcēnu NAI, Plāņu NAI - 2 bloki, NAI Plāņu pag. Palīgsaimniecība un NAI Plāņu pag. Šalkas (fiziska persona)

Industriālajās NAI 2020.g. mehānisko attīrīšanu veic SIA ABULA (Brenģuļu pagastā), VTU Valmieras RŪJIENAS filiāle Rūjienā, SIA BIKO-LAT' filiālē Jumaras kokzāģētava, VTU VALMIERA uzņēmums Brandēji, CEĻU SATIKSMES DROŠĪBAS DIREKCIJA Valmieras nodaļa, PVAS Latvenergo ZET, TOLMETS VIDZEME SIA un A/S Valmieras stikla šķiedras rūpnīca. Burtņieku novadā Camphill nodibinājums Rožkalni notekūdeņus attīra septiķos - niedru filtros.¹

Valmieras pilsētas, Beverīnas, Burtņieku, Kocēnu, Mazsalacas, Rūjienas un Strenču apvienības 2019. un 2020.g. ir pieņēmušas saistošos noteikumus par decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanas un uzskaites kārtību un uzsākušas decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra izveidi. To plānots pabeigt 2021. gadā. Decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistrācijas ir jāveic arī Naukšēnu apvienībā. Reģistra izveide sekmēs labāku notekūdeņu apsaimniekošanas prasību pārraudzību, notekūdeņu savākšanu un atbilstošu attīrīšanu, mazinot vides piesārņojumu (virszemes ūdeņu, augsnes, gruntsūdeņu,) ar biogēnajām vielām (slāpekļa un fosfora savienojumiem), kas ietekmē virszemes ūdeņu ekoloģisko stāvokli. Bez tam blīvāk apdzīvotās vietās situācijas apzināšana sekmēs arī pieslēgumu centralizētai kanalizācijas sistēmai izveidi. Valmieras pilsētas teritorijā izbūvētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas nodrošina 99% iedzīvotāju mājokļiem iespēju pievienoties maģistrālajiem tīkliem.

Pazemes ūdeņu kvalitāte

Pazemes saldūdeņu aizsargātība no virszemes piesārņojuma novada teritorijas lielākā daļa izvietojas artēzisko ūdeņu tranzīta zonās, kas nosaka zonas vidēju piesārņojuma risku vai arī spiedienūdeņu augšupejošas plūsmas apgabalos, t.i. zonās ar zemu piesārņojuma risku. Nelielas teritorijas – Plāņu, Trikātas, Brenģuļu un Kauguru pagastā ir ar augstu piesārņojuma risku (spiedienūdeņu resursu papildināšanās apgabalī).² Gruntsūdeņi, kurus individuālajai ūdens apgādei izmanto lauku teritorijās, viensētās, novada lielākajā daļā ir relatīvi aizsargāti vai vidēji aizsargāti pret virszemes piesārņojumu. Teritorija Strenču apvienības teritorijā, kā arī Sedas upes apkārtnē ir vāji

aizsargāti, neliela teritorija – neaizsargāta pret virszemes piesārņojumu.¹

Visu pazemes ūdeņu nesējslāņu (Pļaviņu-Amulas, Arukilas-Amatas un Ķemeru-Pērnavas) ūdensobjektu ķīmiskais stāvoklis novada teritorijā ir labs.²

Centralizētai ūdensapgādei izmantotā dzeramā ūdens kvalitāte pēc sagatavošanas Valmieras pilsētas, Rūjienas, Burtnieku un Kocēnu ūdensapgādes sistēmā 2018. – 2020.g. atbilst dzeramā ūdens nekaitīguma obligātajām prasībām.³ 2020. gadā Sedas pilsētas un Valmieras cietuma ūdensapgādes sistēmā dzeramā ūdens kvalitāte ir uzlabojusies un tā atbilst dzeramā ūdens nekaitīguma obligātajām prasībām. 2019. un 2018. gadā šajās ūdensapgādes sistēmās ir konstatētas neatbilstības - paaugstināts dzelzs un mangāna saturs. Strenču psihoneiroloģiskās slimnīcas ūdensapgādes sistēma 2018. gadā ir atbildusi normatīvo aktu prasībām, 2019. gadā ir konstatēts paaugstināts bakteriālais piesārņojums, 2020.gadā - monitorings nav veikts. Mazsalacas ūdensapgādes sistēmā 2019. gadā ir konstatēta neatbilstība - paaugstināts mangāna saturs. To nosaka pazemes ūdeņu dabiskais sastāvs. Tādēļ pirms ūdens piegādes patērētājiem veicama dzeramā ūdens sagatavošana.

2.7 Riska objekti un teritorijas

Viens no pašvaldības uzdevumiem ir pasargāt iedzīvotājus, tautsaimniecību un vidi no iespējamo ārkārtējo situāciju potenciālajām briesmām, ko var izraisīt dabas un tehnogēnās katastrofas un avārijas. Riska situācijas cilvēku veselībai un nekustamajiem īpašumiem var radīt dabas apstākļi, esošās un bijušās saimnieciskās darbības objekti.

Valmieras novadā var izdalīt šādas dabas apstākļu radītas riska teritorijas:

1. plūdu riska teritorijas un
2. applūstošās teritorijas.

Savukārt saimnieciskā darbība vēsturiski un pašlaik novadā nosaka šādus riska objektus un teritorijas:

1. bīstamo kravu pārvadājumu maršruti,
2. piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas un
3. paaugstinātas bīstamības objekti.

Plūdu riska teritorijas

Atbilstoši Gaujas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāna un plūdu riska pārvaldības plāna 2022.-2027. gadam informācijai nacionālas nozīmes plūdu riska teritorija ir Valmieras pilsētas administratīvajā teritorijā, abos Gaujas upes krastos. Tā ir pakļauta pavasara plūdu riskam, ko izraisa intensīva sniega un ledus kušana kombinācijā ar ilgstošiem lietiem. Klimata pārmaiņu rezultātā palielinājies arī lietus plūdu risks, kas saistīts arī ar novecojušo lietus notekūdeņu kanalizācijas sistēmu visā pilsētas teritorijā. Gaujas palienes applūšana sākas pie ūdens līmeņa atzīmes 32,30 m LAS, kas pēdējos 20 gados tika pārsniegta 5 reizes: 2002., 2009., 2010., 2011. un 2013.gados. Palu maksimālais ūdens līmenis Gaujā pie Valmieras tika novērots 2013.gada 24.aprīlī, sasniedzot 33,95 m LAS atzīmi. Pilsētā plūdu gadījumā applūst ielas, ēkas, t.sk. dzīvojamās, radot draudus cilvēku drošībai un veselībai, attīstās Gaujas krastu erozija, t.sk. ietekmējot dabas pieminekli "Gaujas stāvie krasti".

Valmierā 2016. un 2017.gadā ir īstenots projekts “Uzņēmējdarbības attīstību veicinošas satiksmes infrastruktūras un inženierkomunikācijas pārbūve Cempu un Paula Valdena ielu industriālo teritoriju attīstībai”, kura ietvaros izbūvēta lietus kanalizācija, tādējādi samazinot lietus plūdu risku Valmieras pilsētas teritorijā. Savukārt no 2019. līdz 2021. gadam projekta “Atbalsts komercdarbībai - Kauguru ielas pārbūve” ietvaros veikta lietus kanalizācijas izbūve.

Attēls xx. Riska objekti un teritorijas.¹

UBAAP iekļauti vairāki pretplūdu pasākumi plūdu riska novēršanai Valmierā: 1) Gaujas labā krasta stiprināšanas un Valmieras pilsētas infrastruktūras plūdu aizsardzības pasākumi (t.sk. zaļā infrastruktūra: apstādījumi, rekreācijas pieejamības veicināšanas pasākumi) , 2) aizsargvaļņa izveide Gaujas kreisajā krastā Valmieras pilsētā, 3) pretplūdu pasākumu veikšana Linarda Laicēna ielas rajonā un 4) pasākumi centralizētās lietūs ūdens kanalizācijas sistēmas noslodzes mazināšanai Valmieras pilsētā, 5) lietūs un pavasara plūdu draudu Valmieras pilsētā apzināšana un efektīvāku pasākumu izstrāde, ņemot vērā klimata pārmaiņas tuvākajā nākotnē. mazināšanai Valmieras pilsētā, 5) lietūs un pavasara plūdu draudu Valmieras pilsētā apzināšana un efektīvāku pasākumu izstrāde, ņemot vērā klimata pārmaiņas tuvākajā nākotnē.

Gaujas piekraste Strenčos arī ir plūdu riska teritorija (nav izdalīta kā nacionālas nozīmes teritorija). Plūdu risks veidojas pavasara palos, kad iespējama teritorijas, ceļu un bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgu objektu applūšana. UBBAP plānota kompleksu risinājumu (mitrāja vai poldera izveide Gaujas augštecē bijušajā Strenču novadā)

ieviešana plūdu riska mazināšanai Strenču novada teritorijā, augštecē virs Strenču pilsētas.

Applūstošās teritorijas

Novada upēm un ezeriem ir raksturīgi pavasara pali, bet rudenos – uzplūdumi (strauja, īslaicīga upes ūdenslīmeņa paaugstināšanās). Atšķirībā no pavasara paliem uzplūdumi ir neregulāri, lielākoties tie nav ilgstoši. Parasti tos izraisa intensīvas lietusgāzes. Novada upju un ezeru applūstošās teritorijās ar 10% applūšanas varbūtību ir iekļautas teritorijas plānojumu materiālos. Kā plaša applūstošā teritorija novadā ir atzīmējama teritorija Burtņieka ezera apkārtnē, Briedes, Rūjas un Sedas upju grīvu teritorijās.

Plūdu riska un applūstošo teritoriju platībām klimata pārmaiņu ietekmē ir tendence palielināties. Tādēļ, plānojot novada attīstību ilgtermiņā ir svarīgi pašvaldības iespēju robežās sekmēt pielāgošanos klimata pārmaiņām, plūdu risku novēršanu, paaugstinot teritoriju noturību pret dabas katastrofām, tostarp, plānojot un ieviešot zaļās infrastruktūras risinājumus.

Bīstamo kravu pārvadājumu maršruti

Bīstamās kravas galvenokārt tiek pārvadātas pa dzelzceļa līniju Rīga –Lugaži un valsts galvenajiem autoceļiem A3 Inčukalns - Valmiera - Igaunijas robeža (Valka).

Novada teritorijā bīstamās kravas tiek pārvadātas arī pa reģionālajiem ceļiem.

Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas

Saskaņā ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra “Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu” reģistra datiem¹ Valmieras novadā atrodas 5 piesārņotas vietas un 211 potenciāli piesārņotas vietas. Divas no piesārņotajām vietām novadā ir vecas atkritumu izgāztuves (rekultivētā izgāztuve Misas Valmierā un sadzīves atkritumu izgāztuve Beites), viens militārais objekts (industriālais parks – Valmiera), naftas bāze (bijusī Valmieras naftas bāze) un vieglās rūpniecības objekti (A/S Valmieras stikla šķiedra). Potenciāli piesārņotās vietas lielākoties ir minerālmēsļu un pesticīdu glabātavas vietas (60), degvielas uzpildes stacijas (44), vecas atkritumu izgāztuves (23), darbnīcas (mehāniskās darbnīcas,18), kokapstrādes rūpnīcas (14), katlu mājas, koģenerācijas stacijas (11), naftas bāzes (9), fermas, ķīmiskās tīrītavas, lopu kapsētas, ķīmiskās un naftas rūpniecības objekti un citi objekti.

Piesārņoto vietu un potenciāli piesārņoto vietu detalizēta piesārņojuma daudzuma un izplatības izpēte pārsvarā nav veikta. Tas rada riskus iespējamai piesārņojuma turpmākai izplatībai blakus teritorijās, augsnē, gruntī, pazemes un virszemes ūdeņos, kā arī dažos gadījumos – cilvēku veselībai un drošībai. Gaujas UBAAP 2022. – 2027.g. novērtēts, ka Gaujas (G215) ekoloģisko stāvokli būtiski ietekmē piesārņoto vietu piesārņojums. Rekultivētajās sadzīves atkritumu izgāztuvēs tiek veikts monitorings, kuru pārrauga VVD. Izpēte un militārā piesārņojuma likvidēšana, uzsākot teritorijas attīstību, ir veikta industriālajā parkā Valmiera (reģ.nr.96015/5502).

Paaugstinātas bīstamības objekti

Novadā darbojas viens A kategorijas, trīs B kategorijas un septiņi C kategorijas paaugstinātas bīstamības objekti (4. pielikums). A kategorijas objekts ir SIA "Latvijas Propāna gāze" Vidzemes reģionālā pārvaldes sašķidrinātās naftas gāzes terminālis

(Cempu iela 12, Valmiera), B kategorijas SIA Linde Gas objektā (Cempu iela 9, Valmiera) bīstamās vielas ir skābeklis un slāpekļis, SIA "East-West Transit" (Mūrmuižas iela 15 un 15A, Valmiera) – naftas produkti, AS "Valmieras stikla šķiedra" (Cempu iela 13, Valmiera) - sašķidrinātās naftas gāzes, skābeklis, ļoti toksiskas bīstamās vielas, kā arī sērskābe. Visi C kategorijas objekti ir degvielas uzpildes stacijas, kuros veic darbības ar naftas produkti un sašķidrinātās naftas gāzes.

A kategorijas paaugstinātas bīstamības objektam SIA "Latvijas Propāna gāze" sašķidrinātās naftas gāzes terminālis (Cempu iela 12, Valmiera) ir objekti, kuriem saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 1.marta noteikumu Nr.131 "Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi" prasībām ir jāizstrādā drošības pārskats un civilās aizsardzības plāns.

Savukārt B kategorijas paaugstinātas bīstamības objektiem, ņemot vērā Ministru kabineta 2016. gada 5. marta noteikumu Nr.131 (2016.) prasības, ir jāizstrādā rūpniecisko avāriju novēršanas programma. Rūpniecisko avāriju novēršanas programma ir jāizstrādā arī KS "VAKS" Valmieras struktūrvienībai (Mūrmuižas iela 18, Valmiera), kuri veic darbības ar minerālmēsliem.

Novadā ir identificējami arī vēl citu risku objekti un teritorijas: paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas un riska virszemes ūdensobjekti.

Paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas

Paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas vasarās ugunsbīstamajā periodā ir meži, īpaši sauso augšanas apstākļu veidi. Ugunsbīstamība var veidoties arī purvos, nekoptās lauksaimniecības zemes pavasarī, kad tajās bieži vien tiek dedzināta kūla, kas var izraisīt ugunsgrēkus plašākās teritorijās, skart ēkas, būves un apdraudēt cilvēku drošību.

Riska virszemes ūdensobjekti

Valmieras novadā atbilstoši normatīvajos aktos iekļautajiem riska ūdensobjektiem atrodas pieci upju riska ūdensobjekti – Gauja (G215), Abuls (G220), Salaca (G306), Seda (G316), Rūja (G312) un viens ezeru riska ūdensobjekts – Burtnieku ezers, kuros pastāv risks nesasnigt Ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto labu virszemes ūdeņu stāvokli. UBAAP 2022. – 2027.g. norādīts, ka visi ūdensobjekti, kuros uz trešo UBA apsaimniekošanas plānu izstrādes brīdi (2021.g.) nav sasniegta laba ekoloģiskā un/vai ķīmiskā kvalitāte, ir nosakāmi par riska ūdensobjektiem (plašāka informācija 1.6.1.nodaļā). Sedas ekoloģiskā kvalitāte ir laba. Izstrādājot UBAAP 2022. – 2027.g., ir izdalīti jauni VŪO, tādēļ Ministru kabineta noteikumu Nr.415 (2011.) informācija ir aktualizējama.

3 Ekonomika

Kopējais ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits Valmieras pilsētā 2019. gadā ir 2031, savukārt Valmieras novadā 2019. gadā ir 4430 uzņēmumu, no kuriem 250 un vairāk darbinieku ir 4 uzņēmumos. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits kopš 2016. gada samazinās par aptuveni 2% jeb aptuveni 100 uzņēmumiem gadā.

Uz 1000 iedzīvotājiem novadā 2019. gadā ir 84.2 ekonomiski aktīvie uzņēmumi (vidējais rādītājs Latvijā 90).

Tabula xx. Uzņēmumu skaita analīze novada griezumā pa astoņām novada apvienībām 2019. gadā.

Apvienība	Uzņēmumu skaits (vienības)	Īpatsvars novadā (%)	Uzņēmumu skaits (uz 1000 iedz.)
Valmieras pilsēta	2 031	45.8%	87.8
Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienība	301	6.8%	102.1
Burtnieku apvienība	635	14.3%	84.8
Kocēnu apvienība	532	12.0%	91.2
Mazsalacas apvienība	291	6.6%	99.2
Naukšēnu apvienība	168	3.8%	98.8
Rūjienas u apvienība	322	7.3%	65.5
Strenču apvienība	150	3.4%	51.5
Kopā	4 430	100%	84.2

Ļoti augsta uzņēmējdarbības aktivitāte (84 un vairāk uzņēmumu uz 1000 iedzīvotājiem) ir vērojama gandrīz visās apvienībās, izņemot Rūjienas un Strenču apvienības, kur uzņēmējdarbības aktivitāte ir būtiski zemāka nekā citur novadā. 95-96% no ekonomiski aktīvo uzņēmumu kopskaita ir uzņēmumi, kuri nodarbina līdz 9 strādājošajiem – šis īpatsvars ir praktiski vienāds visās novada pašvaldību apvienībās, tai skaitā arī Valmieras pilsētā.

Tabula xx. Uzņēmējdarbības iedalījums.

Apvienība	Primārais sektors (A, B)		Ražošana (C-E)		Pakalpojumi (F-M)		Publiskais sektors u.c. (N-S)	
	Skaits	%	Skaits	%	Skaits	%	Skaits	%
Valmieras pilsēta	125	6%	128	6%	1 095	54%	683	34%
Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienība	122	41%	26	9%	99	33%	54	18%
Burtnieku apvienība	265	42%	41	7%	199	31%	130	20%
Kocēnu apvienība	207	39%	39	7%	184	35%	102	19%
Mazsalacas apvienība	152	52%	14	5%	68	23%	57	20%
Naukšēnu apvienība	108	64%	13	8%	22	13%	25	15%
Rūjienas apvienība	151	47%	25	8%	84	26%	62	19%
Strenču apvienība	59	39%	17	11%	42	28%	32	21%
Kopā	1 189	27%	303	7%	1 793	40%	1 145	26%
Vidēji Latvijā	26 061	15%	11 858	7%	93 188	54%	41 685	24%

Visās pašvaldību apvienībās, izņemot Valmieras pilsētu, izteiktas līderpozīcijas ir primārajam sektoram (lauksaimniecībai, nedaudz resursu ieguvei). Pakalpojumu sektorā (izņemot Valmieru) strādā ap 30% aktīvo uzņēmumu (pie kam mazumtirdzniecības

uzņēmumi nav līderpozīcijās), savukārt pārējās nozarēs strādājošo uzņēmumu skaits svārstās 15-20% robežās.

Kā jau iepriekš minēts, visās novada apvienībās izteiktās līderpozīcijās pēc ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita ir lauksaimniecība (A). Nākamo vietu lielākajā daļā apvienību aizņem citi pakalpojumi (S), pēc kuriem nāk tirdzniecība (G) un būvniecība. No pārējām novada daļām būtiski atšķiras ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūra Valmieras pilsētā un Strenču apvienībā – Strenču apvienībā ir salīdzinoši daudz apstrādes rūpniecības uzņēmumu, savukārt Valmieras pilsētā visvairāk ir tieši pakalpojumu nozaru uzņēmumi – lauksaimniecības un apstrādes rūpniecības uzņēmumu pilsētā ir maz. Šie dati jāskata kontekstā ar nodarbinātības un pievienotās vērtības datiem, kas izklāstīti tālāk.

Tabula xx. Uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu Valmieras novadā (2020. g.)¹

Nr. p.k.	Uzņēmums	Darbības veids (pēc NACE)	Apgrozījums	
			EUR	pret 2017. (%)
1	Valmieras stikla šķiedra, a/s	Stikla šķiedras ražošana	83 206 544.00	-31%
2	VAKS, Kooperatīvā sabiedrība	Augkopības papilddarbības	82 866 646.00	+99%
3	Dižozols, SIA	Mežizstrāde	37 807 685.00	+ 311%
4	AIMASA, SIA	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	34 112 185.00	+316%
5	Valmieras piens, a/s	Piena pārstrāde un siera ražošana	29 919 138.00	-28%
6	WOLTEC, SIA	Elektroapgādes un telekomunikāciju sistēmu būvniecība	23 448 077.00	+40%
7	Vidzemes slimnīca, SIA	Slimnīcu darbība	20 093 435.00	+115%
8	Piena Loģistika, LPPKS	Piena, piena produktu, olu un pārtikas tauku un eļļu vairumtirdzniecība	17 734 250.00	-12%
9	VALPRO, SIA	Citur neklasificētu universālu iekārtu ražošana	17 220 100.00	+ 42%
10	Culimeta Baltics, SIA	Stikla šķiedras ražošana	14 554 408.00	-15%
11	T.N. Rozalinde, SIA	Mājsaimniecības elektroierīču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos	9 460 481.00	+28%
12	ZAAO, SIA	Atkritumu savākšana (izņemot bīstamos atkritumus)	8 848 301.00	+114%
13	Liepkalni, SIA	Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas	8 748 540.00	+23%

		<i>augu sēklu audzēšana</i>		
14	<i>Klasmann-Deilmann Latvia, SIA</i>	<i>Kūdras ieguve</i>	<i>8 534 070.00</i>	<i>+4%</i>
15	<i>SANART, SIA</i>	<i>Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība</i>	<i>8 429 306.00</i>	<i>+85%</i>
16	<i>SILVIKO, SIA</i>	<i>Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana</i>	<i>8 123 213.00</i>	<i>+8%</i>
17	<i>Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca, VSIA</i>	<i>Slimnīcu darbība</i>	<i>8 010 547.00</i>	<i>+135%</i>
18	<i>Mūsu Auto Valmiera, SIA</i>	<i>Automobiļu un citu vieglo transportlīdzekļu pārdošana</i>	<i>7 743 434.00</i>	<i>-11%</i>
19	<i>VTU Valmiera, SIA</i>	<i>Pilsētas un piepilsētas sauszemes pārvadājumi</i>	<i>6 866 554.00</i>	<i>+104%</i>
20	<i>Valmieras ūdens, SIA</i>	<i>Tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana</i>	<i>6 643 505.00</i>	<i>-27%</i>

Uzņēmumu radītās pievienotās vērtības sadalījums 2019. gadā ir pieejams tikai par Valmieras pilsētu (šāda statistika tiek regulāri apkopota tikai par valstspilsētām)¹. Saskaņā ar šiem datiem 2019. gadā Valmierā strādājošo uzņēmumu apgrozījums bija 542.7 miljoni EUR (vidējais apgrozījuma pieaugums gadā 2013.-2019. g. periodā bija 3.1%). Valmieras pilsētā strādājošo uzņēmumu kopējā pievienotā vērtība 2019. gadā sasniedza 141.4 miljonus EUR – šis rādītājs 2013.-2019. g. periodā pieauga vidēji par 6.6% gadā (lai gan 2019. gadā salīdzinot ar 2018. g. nedaudz samazinājās). Saražotās produkcijas vērtība 2019. gadā bija 377.4 miljoni EUR, uzrādot tādas pašas tendences kā kopējā pievienotā vērtība.

Nodarbināto skaits Valmieras uzņēmumos 2019. gadā bija 7 327 personas, un salīdzinot ar 2018. g. tas samazinājās par gandrīz 9% (lai gan līdz 2018. gadam uzrādīja pieauguma tendences). Vidēji viens nodarbinātais 2019. gadā saražoja produkciju 4.292 tūkstošu EUR vērtībā mēnesī un radīja pievienoto vērtību 1.609 tūkstošu EUR apmērā, saņemot par to darba samaksu vidēji 997 EUR.

Jāatzīmē, ka minētie dati apkopoti pēc uzņēmumu galvenā biroja atrašanas (reģistrācijas) vietas, kas nozīmē, ka šajos datos neietilpst dati par uzņēmumiem, kuru galvenā darbības vieta ir citur.

CSP eksperimentālajā statistikā ir pieejami dati par Valmieras novadā faktiski strādājošajiem uzņēmumiem – t.s. vietējā darbības veida vienībām par 2017. gadu.

Tabula xx. 2017. gadā pievienotās vērtības un nodarbināto personu skaits pa Valmieras novada apvienībām.

Apvienība	Nodarbināto skaits (cilv.)	Īpatsvars novadā (%)	Pievienotā vērtība (milj. EUR)	Īpatsvars novadā (%)	PV uz nodarbināto (EUR mēnesī)
------------------	-----------------------------------	-----------------------------	---------------------------------------	-----------------------------	---------------------------------------

Valmieras pilsēta	15 960	62.4%	193.997	70.2%	1 012.93
Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienība	893	3.5%	8.414	3.1%	785.19
Burtnieku apvienība	2 424	9.5%	25.749	9.3%	885.23
Kocēnu apvienība	2 261	8.8%	26.094	9.4%	961.74
Mazsalacas apvienība	876	3.4%	3.786	1.4%	360.13
Naukšēnu apvienība	702	2.8%	5.245	1.9%	622.62
Rūjienas apvienība	1 423	5.6%	9.286	3.4%	543.82
Strenču apvienība	1 027	4.0%	3.746	1.4%	303.93
Kopā/vidēji	25 566	100%	276.317	100%	900.67

Var redzēt, ka reālās nodarbinātības un pievienotās vērtības skaitļi teju divreiz pārsniedz Valmieras novadā reģistrēto uzņēmumu skaitļus.

Gandrīz divas trešdaļas Valmieras novadā nodarbināto strādā Valmierā, kur tiek radīti vairāk kā 70% no novadā radītās pievienotās vērtības. Arī viena nodarbinātā radītā pievienotā vērtība visaugstākā ir Valmierā. Būtiski neatšķiras Valmieras pilsētai ģeogrāfiski tuvākajās pašvaldību apvienībās radītā PV uz vienu nodarbināto – tā nav zemāka par ¼ no tās, kura tiek radīta Valmierā.

Būtiski zemāka viena nodarbinātā radītā pievienotā vērtība ir Strenču, Mazsalacas un Rūjienas pašvaldību apvienībās – šajās vietās tā ir vairāk kā divkārt zemāka par Valmieras pilsētā radīto.

Attītākās nozares novadā, to īss raksturojums.

Kopējie uzņēmējdarbības rādītāji Latvijas lielajās pilsētās un Valmierā

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Latvija							
Apgrozījums ¹	40.340	39.256	38.751	38.538	41.560	44.817	44.998
	99.334	91.157	88.404	88.053	94.004	98.795	103.044
Pievienotā vērtība	7.221	7.487	7.859	8.203	8.579	9.543	10.112
	17.780	17.385	17.929	18.743	19.406	21.036	23.157
Personāla izmaksas	3.550	3.845	4.098	4.330	4.622	5.197	5.665
	8.743	8.929	9.349	9.894	10.455	11.457	12.972
Nodarbināto skaits	406 103	430 639	438 334	437 669	442 105	453 639	436.683
Uzņēmējdarbības efektivitāte ²	2.034	1.947	1.918	1.894	1.856	1.836	1.785
Valmiera							

Apgrozījums	0.450	0.475	0.453	0.439	0.501	0.518	0.543
	65.376	61.999	59.578	56.863	63.953	64.529	74.069
Pievienotā vērtība	0.096	0.119	0.127	0.124	0.132	0.146	0.141
	13.986	15.532	16.761	16.062	16.832	18.131	19.303
Personāla izmaksas	0.056	0.066	0.063	0.070	0.076	0.084	0.088
	8.137	8.425	8.307	9.005	9.761	10.050	11.969
Nodarbināto skaits	6 882	7 666	7 598	7 728	7 829	8 029	7 327
Uzņēmējdarbības efektivitāte	1.719	1.844	2.018	1.784	1.724	1.804	1.613

¹ – apgrozījums, pievienotā vērtība un personāla izmaksas augšējā rindā dotas miljardos EUR, apakšējā tūkstošos EUR uz vienu nodarbināto gadā

² – pievienotās vērtības uz 1 nodarbināto attiecība pret personāla izmaksām uz 1 nodarbināto.

Valmieras pilsētā laika periodā no 2013. līdz 2019. g. tika radīti 1.3-1.6% no Latvijā kopumā radītās pievienotās vērtības. Līdz 2015. gadam Valmieras pilsētas īpatsvars radītajā PV pieauga, līdz 2018. gadam saglabājās stabils, savukārt 2019. gadā nokritās līdz 1.4%. Neskatoties uz īpatsvara samazinājumu, Valmieras radītā PV monetārajā izteiksmē turpināja pieaugt, lai arī ne tik strauji kā Latvijā kopumā.

Personāla izmaksas gan Valmieras pilsētā, gan Latvijā kopumā apskatāmajā periodā uzrādīja skaidru kāpuma tendenci: Valmieras īpatsvars Latvijā bija stabils un svārstījās 1.5-1.7% robežās.

Personāla izmaksas uz 1 nodarbināto Valmieras pilsētā 2013.-2019. gadā bija par 7-15% zemākas nekā Latvijā vidēji, savukārt 1 nodarbinātā radītā PV Valmieras pilsētā apskatāmajā periodā bija par 11-17% zemāka nekā vidēji Latvijā. Pievienotās vērtības un personālu izmaksu attiecība, ko var nosacīti uzskatīt par uzņēmējdarbības efektivitāti, Latvijā apskatāmajā periodā uzrāda viennozīmīgu krituma tendenci, līdzīgas tendences šim rādītājam ir arī Valmierā, kur šī attiecība ir zemāka nekā Latvijā vidēji. Šīs tendences norāda uz lielākās pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu radīšanas nepieciešamību.

Tabula xx. Uzņēmējdarbības rādītāji pa nozarēm Valmierā saskaņā ar NACE klasifikāciju.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rūpniecība (B-E)	55.4%	52.0%	58.5%	56.3%	53.6%	47.8%	44.3%
Apgrozījums	0.200	0.199	0.199	0.198	0.208	0.201	0.165
	75.736	78.087	80.999	77.381	80.926	75.331	67.272
Pievienotā vērtība	0.053	0.062	0.075	0.070	0.071	0.070	0.063
	20.150	24.291	30.325	27.299	27.431	26.125	25.459
Personāla izmaksas	0.030	0.031	0.033	0.035	0.038	0.040	0.040
	11.213	12.082	13.376	13.775	14.764	14.980	16.119
Nodarbinātība	2 646	2 548	2 457	2 561	2 573	2 663	2 460
	38.4%	33.2%	32.3%	33.1%	32.9%	33.2%	33.6%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.797	2.011	2.267	1.982	1.858	1.744	1.579

Būvniecība (F)	12.1%	14.5%	7.7%	8.8%	12.9%	16.0%	17.2%
Apgrozījums	0.052	0.056	0.040	0.040	0.062	0.081	0.112
	48.931	45.346	33.888	35.961	48.444	55.328	92.515
Pievienotā vērtība	0.012	0.017	0.010	0.011	0.017	0.023	0.024
	11.043	13.950	8.218	9.716	13.321	15.897	20.191
Personāla izmaksas	0.009	0.011	0.006	0.008	0.011	0.015	0.016
	8.290	8.507	5.313	7.174	8.501	9.970	13.271
Nodarbināto skaits	1 055	1 241	1 193	1 121	1 277	1 462	1 208
	18.4%	16.2%	15.7%	14.5%	16.3%	18.2%	16.5%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.332	1.640	1.547	1.354	1.567	1.594	1.521
Tirdzniecība (G)	16.4%	17.1%	15.5%	15.5%	15.9%	19.0%	18.4%
Apgrozījums	0.158	0.174	0.167	0.150	0.178	0.182	0.205
	107.302	92.345	87.785	84.420	105.820	105.797	124.237
Pievienotā vērtība	0.016	0.020	0.020	0.019	0.021	0.028	0.026
	10.732	10.856	10.356	10.808	12.402	16.113	15.723
Personāla izmaksas	0.009	0.012	0.013	0.013	0.013	0.015	0.016
	6.182	6.345	6.784	7.255	7.901	8.588	9.755
Nodarbināto skaits	1 469	1 880	1 901	1 782	1 685	1 720	1 652
	21.3%	24.5%	25.0%	23.1%	21.5%	21.4%	22.6%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.736	1.711	1.527	1.490	1.570	1.876	1.612
Transports un uzglabāšana (H)	2.0%	2.2%	3.6%	4.4%	3.5%	3.7%	3.6%
Apgrozījums	0.009	0.009	0.012	0.014	0.014	0.014	0.014
	36.513	38.816	33.627	34.241	33.794	40.849	43.801
Pievienotā vērtība	0.002	0.003	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005
	8.261	10.803	12.241	13.517	11.398	16.041	16.346
Personāla izmaksas	0.001	0.001	0.002	0.002	0.003	0.003	0.003
	3.685	4.925	5.497	5.769	6.284	7.645	8.994
Nodarbināto skaits	238	239	370	402	402	338	312
	3.5%	3.1%	4.9%	5.2%	5.1%	4.2%	4.3%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	2.242	2.194	2.227	2.343	1.814	2.098	1.817
Izmitināšana un ēdināšana (I)	2.2%	1.7%	1.7%	2.3%	2.1%	2.2%	2.4%
Apgrozījums	0.007	0.007	0.007	0.008	0.009	0.009	0.009
	21.596	17.426	17.302	17.596	18.362	18.503	19.069
Pievienotā	0.002	0.002	0.002	0.003	0.003	0.003	0.003

vērtība	6.547	5.144	5.659	6.444	5.805	6.375	7.476
Personāla izmaksas	0.002	0.002	0.002	0.002	0.002	0.003	0.003
	4.772	4.206	4.357	4.830	5.215	5.456	6.219
Nodarbināto skaits	329	383	384	446	478	493	452
	4.8%	5.0%	5.1%	5.8%	6.1%	6.1%	6.2%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.372	1.223	1.299	1.334	1.113	1.168	1.202
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi (J)	1.7%	3.8%	2.3%	2.7%	2.0%	2.2%	3.8%
Apgrozījums	0.005	0.011	0.008	0.008	0.008	0.007	0.011
	30.580	33.019	31.151	28.082	27.744	27.333	46.378
Pievienotā vērtība	0.002	0.005	0.003	0.003	0.004	0.003	0.005
	10.827	14.146	11.890	11.943	13.156	12.015	21.711
Personāla izmaksas	0.001	0.003	0.002	0.002	0.003	0.003	0.003
	7.233	8.351	7.429	8.750	8.638	9.708	11.089
Nodarbināto skaits	150	322	245	280	301	264	246
	2.2%	4.2%	3.2%	3.6%	3.8%	3.3%	3.4%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.497	1.694	1.600	1.365	1.523	1.238	1.958
Operācijas ar nekustamo īpašumu (L)	5.6%	4.4%	7.1%	5.1%	4.6%	4.4%	5.2%
Apgrozījums	0.009	0.010	0.010	0.010	0.011	0.012	0.012
	25.861	25.570	25.079	24.272	26.230	30.586	34.102
Pievienotā vērtība	0.005	0.005	0.009	0.006	0.006	0.006	0.007
	14.836	14.034	22.268	14.626	14.280	16.910	20.055
Personāla izmaksas	0.002	0.002	0.002	0.003	0.003	0.003	0.003
	5.869	5.814	5.978	6.058	6.371	7.053	7.890
Nodarbināto skaits	360	377	406	430	420	379	364
	5.2%	4.9%	5.3%	5.6%	5.4%	4.7%	5.0%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	2.528	2.414	3.725	2.414	2.241	2.398	2.542
Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi (M)	3.2%	3.2%	2.4%	3.3%	2.9%	3.4%	3.8%
Apgrozījums	0.008	0.008	0.007	0.007	0.007	0.010	0.011
	19.251	16.962	16.252	16.360	16.005	19.693	23.714
Pievienotā	0.003	0.004	0.003	0.004	0.004	0.005	0.005

vērtība	7.321	7.893	7.247	8.993	8.574	9.976	11.574
Personāla izmaksas	0.002	0.003	0.002	0.002	0.002	0.003	0.003
	4.359	5.615	4.569	4.976	5.096	6.039	7.292
Nodarbināto skaits	418	475	429	456	439	491	465
	6.1%	6.2%	5.7%	5.9%	5.6%	6.1%	6.3%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.680	1.406	1.586	1.807	1.682	1.652	1.587
Administratīvie dienesti (N)	1.4%	1.0%	1.2%	1.5%	1.6%	1.3%	1.3%
Apgrozījums	0.002	0.002	0.002	0.003	0.003	0.003	0.003
	12.363	11.253	12.484	13.358	14.689	15.618	19.608
Pievienotā vērtība	0.001	0.001	0.002	0.002	0.002	0.002	0.002
	6.816	7.011	8.022	8.647	9.338	9.733	12.372
Personāla izmaksas	0.001	0.001	0.001	0.001	0.002	0.001	0.001
	5.116	5.207	5.473	6.569	7.360	7.796	8.047
Nodarbināto skaits	190	174	184	218	225	191	148
	2.8%	2.3%	2.4%	2.8%	2.9%	2.4%	2.0%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.332	1.347	1.466	1.316	1.269	1.249	1.538
Sadzīves tehnikas remonts (S95)	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%
Apgrozījums	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	6.963	7.107	6.643	7.581	7.276	8.893	8.900
Pievienotā vērtība	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	2.815	3.071	3.786	4.419	3.724	4.107	5.400
Personāla izmaksas	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	2.481	2.571	3.429	3.548	2.448	3.143	4.950
Nodarbināto skaits	27	28	28	31	29	28	20
	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	0.3%	0.3%
Pievienotās vērtības un personāla izmaksu attiecība	1.135	1.195	1.104	1.246	1.521	1.307	1.091

Rūpniecība ir galvenā ekonomikas nozare Valmieras pilsētā, kura rada aptuveni pusi no pievienotās vērtības un nodarbina katru trešo strādājošo pilsētā. Šajā nozarē 2013.-2019. gada periodā bija visaugstākās personāla izmaksas (atalgojums), kuram pietuvoties spēja vien tirdzniecības nozare. Diemžēl rūpniecība Valmierā no 2015. gada uzrāda stagnācijas pazīmes – šajā sektorā krītas gan kopējā pievienotā vērtība, gan pievienotā vērtība uz vienu nodarbināto, kā arī pievienotās vērtības / personāla izmaksu attiecība, pēdējos gados krituma tendenci uzrāda arī apgrozījums. Rūpniecība ar grūtībām nodrošina atalgojuma pieaugumu strādājošajiem – viszemākais atalgojuma

pieaugums ir tieši rūpniecībā strādājošajiem. Šo procesu rezultātā rūpniecības nozaru īpatsvars pilsētas saimniecībā ir no vairāk kā 50% (līdz 2017. gadam) līdz 44.3% 2019. gadā.

Pretējas tendences ir vērojamas būvniecībā un tirdzniecībā, kuru īpatsvars Valmierā radītajā pievienotajā vērtībā 2013.-2019. gadā būtiski pieauga, sasniedzot attiecīgi 17.2% (būvniecībai) un 18.4% (tirdzniecībai). Visstraujākais personāla izmaksu pieaugums 2019. gadā bija vērojams tieši būvniecībā. Abās nozarēs turpināja pieaug arī pievienotās vērtības / personāla izmaksu attiecība, faktiski izlīdzinoties ar šo attiecību rūpniecībā. Neskatoties uz PV un apgrozījuma pieaugumu, nodarbināto skaits abās nozarēs uzrāda tendenci samazināties. Stabils palika arī katras nozares nodarbināto īpatsvars kopskaitā, svārstoties 14-18% robežās būvniecībai un 21-25% robežās tirdzniecībai.

Rūpniecības, būvniecības un tirdzniecības nozaru kopējais īpatsvars Valmieras pilsētā radītajā pievienotajā vērtībā laikā no 2013. līdz 2019. gadam svārstījās 80-85% robežās, savukārt nodarbināto kopējais īpatsvars minētajā laika posmā svārstījās 70-75% robežās. 4. lielākās nozares (darījumi ar nekustamajiem īpašumiem) īpatsvars ir vairāk kā 3 reizes mazāks nekā būvniecības nozares īpatsvars, savukārt nodarbināto īpatsvars ir vairāk kā divkārt zemāks.

Runājot par pārējām ekonomikas nozarēm Valmieras pilsētā, var izcelt ļoti augsto (vairāk kā 2) uzņēmējdarbības efektivitāti nekustamo īpašumu nozarē, kā arī straujo izaugsmi informācijas un komunikācijas pakalpojumu jomā 2019. gadā.

Neskatoties uz uzmanību, kura tiek pievērsta viesmīlības (izmitināšanas un ēdināšanas) nozarei, izaugsme šajā nozarē ir salīdzinoši neliela, savukārt nozares pievienotā vērtība un uzrādītā pievienotās vērtības / personāla izmaksu attiecība joprojām ir ļoti zema. Vienas no zemākajām ir šīs nozares personāla izmaksas uz vienu nodarbināto. Valmieras pilsētas tradicionāli spēcīgās, vadošās un starptautiski konkurētspējīgās nozares:

- apstrādes rūpniecība (ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana, piena un pārtikas produktu ražošana, konditorejas un miltu izstrādājumu ražošana, metālizstrādājumu ražošana, mēbeļu ražošana u.c.);
- izglītība;
- mazumtirdzniecība;
- māksla, izklaide, sports un atpūta;
- veselības aprūpes un sociālā aprūpe;
- būvniecība;
- ēdināšanas pakalpojumi;
- finanšu un apdrošināšanas darbības.

Beverīnas apvienības tradicionāli spēcīgās un vadošās nozares:

- lauksaimniecības un koksnes produktu ražošana un pārstrāde;
- amatniecība, mājažošana un bioloģisko produktu ražošana;
- dabas, izglītības un aktīvās atpūtas tūrisms, lauku tūrisms.

Burtnieku apvienības tradicionāli spēcīgās un vadošās nozares:

- lauksaimniecība;
- mežsaimniecība;

- zivsaimniecība;
- apstrādes rūpniecība;
- būvniecība;
- mazumtirdzniecība.

Kocēnu apvienības tradicionāli spēcīgās un vadošās nozares:

- tūrisms;
- atpūtas pakalpojumi dabā;
- lauksaimniecība;
- apstrādes rūpniecība;
- kūdras ieguve.

Mazsalacas apvienības tradicionāli spēcīgās un vadošās nozares:

- Mežsaimniecība;
- lauksaimniecības produkcijas pārstrāde;
- netradicionālas lauksaimniecības nozares;
- bioloģiskā lauksaimniecība;
- Tūrisms (ekotūrisms, nesteidzīgais tūrisms).

Naukšēnu apvienības tradicionāli spēcīgās un perspektīvās nozares:

- lauksaimniecība (lopkopība, zemkopība, reģiona klimatam un augsnes sastāvam atbilstošu lauksaimniecības kultūru audzēšana un pārstrāde (eļļas lini, ķimenes u.c.));
- apstrādes rūpniecība (biodegvielas ražošana, ar kokmateriālu apstrādi saistīta ražošana);
- būvniecība;
- elektroenerģijas ražošana;
- gaļas ražošana un pārstrāde;
- izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi.

Rūjienas apvienības tradicionāli spēcīgās un perspektīvās nozares:

- tūrisms (ekotūrisms, nesteidzīgais tūrisms, naktsmītnes);
- lauksaimniecība (aitkopība un netradicionālā);
- lauksaimniecības produkcijas pārstrāde, pārtikas ražošana;
- tranzīta koridors, starptautiskie pasažieru pārvadājumi;
- radošā industrija, ogu audzēšana un glabāšana;
- sudraba ekonomika – vecāka gada gājuma cilvēku aprūpe;
- mežsaimniecība, tostarp medības;
- kokapstrāde, galdniecība;
- Pakalpojumi (sabiedriskā ēdināšana, tirdzniecība, krājaizdevu sabiedrība).

Strenču apvienības tradicionāli spēcīgās un perspektīvās nozares:

- lauksaimniecība;
- garīgās veselības specializētie veselības aprūpes pakalpojumi;
- dabas resursu ieguve un pārstrāde;
- loģistikas un tranzīta pakalpojumi;
- tūrisms.

Tūrisma raksturojums

Valmieras novads ietver plašu tūrisma klāstu, kas sastāv no – dabas teritorijām, kultūrvēsturiskā mantojuma, aktīvās un rekreatīvās atpūtas, kultūras pasākumiem un novadā esošo saimniecību piedāvājumiem pakalpojumiem.

Valmieras novada tūrisma būtiska sastāvdaļa ir vairāk kā 28 dabas objekti un dabas tiešā klātesamība, novada teritorijai atrodoties gan neskartajā Gaujas nacionālā parkā, gan Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā. Gauja padara novadu par unikālu galamērķi ik vienam. Tās stāvie krasti ir viena no gleznainākajām un skaistākajām vietām Valmierā. Līdzās Stāvajiem krastiem ir izveidots Sajūtu parks, piesaistot aktīvā tūrisma interesentus. Pilsētas centrā atrodas cilvēku veidotās Kazu krāces ar airēšanas slaloma trasi. Viena no iecienītajām atpūtas vietām gan vietējiem iedzīvotājiem, gan viesiem ir arī Vaidavas ezers (atrodas īpaši aizsargājamā "Natura 2000" teritorijā Gaujas Nacionālajā parkā). Bet par novada sasniegumiem sportā stāsta izveidotais Olimpiešu parks Valmieras pagastā, kas ir unikāls ar to, ka kokus tajā stādījuši gan Valmieras novadā dzīvojošie olimpieši, gan pasaules mēroga čempioni.

Valmieras novada kultūrvēsturiskās tradīcijas, dabas un lauku labumus var baudīt vairāk kā 18 saimniecībās, kas piedāvā ne tikai savas produkcijas iegādi, bet arī tūres un citas aktivitātes novada viesu un iedzīvotāju izklaidei un zināšanu bagātināšanai. Piemēram, par bioloģisko šitake sēņu audzēšanu skujkoku mežā, kaņepju sviesta gatavošanu, iepazīšanos ar seno darbarīku kolekciju un mini zoodārza iemītniekiem.

Tūrisma sezonālāties mazināšanai, apmeklētāju uzturēšanās laika paildzināšanai galamērķi un starptautiskās konkurētspējas palielināšanai, izveidots Gaujas nacionālā parka tūrisma klasteris – Enter Gauja. Tā ietvaros pieejami dažādi tūrisma pakalpojumi, ietverot arī Valmieras novada piedāvātās iespējas. Sākot ar vietējo gidu stāstiem, pilnvērtīgi iepazīstot Valmieras novadu no dažādiem unikāliem aspektiem, ko zina tikai novada iedzīvotāji un beidzot ar individuālu došanos dabā gar Gaujas Stāvajiem krastiem. Projekta galvenie labuma guvēji ir mazie un vidējie uzņēmumi, kuriem tiek samazināti mārketinga izdevumi, tādā veidā stimulējot novada atpazīstamību un piedāvātos pakalpojumus.

Arī pašvaldībai ir izveidota sava mobilā aplikācija "Valmiera", kuras mērķis ir veicināt uzņēmējdarbības atbalstu, iedzīvotāju informēšanu un iesaisti. Aplikācija piedāvā informāciju par pasākumu kalendāru un tūrisma tai skaitā informāciju par apskates objektiem, atpūtas un izklaides iespējām, naktsmājām, maltītes ieturēšanas vietām un daudz ko citu. Tāpat iespējams smelties iedvesmu aktīvai laika pavadīšanai un doties kādā no pārgājiena vai velobrauciena maršrutiem Valmierā un tās apkārtnē.

Analizējot piedāvāto naktsmītņu dinamiku Valmieras novadā, pēc 2017. gada viesnīcu un citu mītņu skaits ir samazinājies Valmieras pilsētā no 53 vietām 2017. gadā uz 40 vietām 2020. gadā. Bijušajos Beverīnas, Burtnieku un Kocēnu novados skaits no 2017. līdz 2019. gadam pieaug, bet 2020. gadā tas atkal samazinās, kur to visticamāk ietekmēja Covid-19 pandēmija. Zems piedāvāto naktsmītņu skaits, salīdzinot ar pārējām teritorijām ir bijušajos Mazsalacas, Naukšēnu, Rūjienas un Strenču novados, kur pirmais piedāvājums parādījās vien 2020. gadā.

Attēls xx. Viesnīcas un citas tūristu mītnes gada beigās Valmieras novadā (Avots: CSP)

Vislielākais gultasvietu skaits ir pieejams Valmieras pilsētā, kā arī augsts piedāvājums ir bijušajā Kocēnu novadā, kur liels īpatsvars aizpildījumam ir sportisti, kas cauru gadu ierodas Valmierā no citiem reģioniem un ārvalstīm uz novadā notiekošajām sporta sacensībām.

xx. attēls. Gultasvietu skaits gada beigās Valmieras novadā. (Avots CSP)

Periodā no 2015.-2020. gadam Mazsalacas, Naukšēnu, Rūjienas un Strenču novadā pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem netika apkalpota neviena persona. 2020. gadā apkalpoto personu apjoms samazinājies visās teritorijās, izņemot Burtnieku novadu, kur tas pieauga no 3352 personām 2019. gadā uz 3930 personām 2020. gadā. Kā var redzēt xx. attēlā, tad visaugstākais pieprasījums ir Valmieras pilsētā, kam seko Kocēnu un Beverīnas novads.

xx. attēls. Apkalpotās personas gada beigās Valmieras novadā (Avots: CSP)

Salīdzinot ar citām republikas pilsētā, Valmieras novadā ir 5. lielākais piedāvāto gultu skaits no starp pārējām astoņām republikas pilsētām. Laika periodā no 2015.-2020. gadam vidēji aizņemot 2,5% no visām gultas vietām Latvijas teritorijā. Toties salīdzinot ar citām republikas pilsētām, Valmieras novads atrodas 6. vietā pēc apkalpoto personu skaita gada beigās. Kur attiecībā pret kopējo apkalpoto personu skaitu Latvijā, Valmieras novads sastāda 1,3%.

Pēc apkalpoto personu skaita uz 1000 iedzīvotājiem, līdz 2016. gadam starp republikas pilsētām, Valmieras novads ieņēma 5. vietu, bet pēc 2016. gada, kad strauji pieaudzis viesu skaits Rēzeknes pilsētā, tas nokrita uz 6. vietu. Vidēji periodā no 2015.-2020. gadam Valmieras novadā uz 1000 iedzīvotājiem apkalpojot 563,1 viesu.

Novada viesiem un vietējiem iedzīvotājiem ir pieejams arī plašs klāsts ar ēdināšanas pakalpojumiem, ietverot restorānus, kafejnīcas, krogus, bistro u.c.

Novads ir ērti sasniedzams gan valsts teritorijā, gan ārpus tās esošajiem tūristiem. Ir savienojums ar starppilsētu autobusiem un dzelzceļa līnija, kas sniedzas līdz Igaunijai kā arī pēdējos gados norisinās aktīvs darbs pie velo joslu un kājāmgājēju ceļu attīstības.

IKT nozares raksturojums

IKT nozaru attīstības centrs novada teritorijā ir Valmiera. Šobrīd īstenojamā projekta "Infrastruktūras attīstībai uzņēmējdarbības atbalstam" ietvaros viena no atbalstāmajām darbībām ir noteikta arī - industriālo teritoriju satiksmes un IKT infrastruktūra (ceļi, pievedceļi, inženierkomunikācijas, pieslēgumi). IKT tendences nākotnē saistās ar – mākslīgo intelektu, digitalizētu ekosistēmu, virtuālo realitāti, viedu darba un personisko vidi, kā arī visaptverošu infrastruktūru.

Nozīmīga loma IKT nozares un uzņēmumu attīstībai Valmieras novadā ir Vidzemes augstskolai, kas piedāvā bakalaura, maģistra un doktora grāda studijas gan IT virzienā, gan darbā ar virtuālo realitāti u.c.

Darījumi ar nekustamo īpašumu

2019. gadā bija novērojama tendence, ka mājokļi tiek pārdoti neizmantojot sludinājumu portālus. Pieprasījums uz mājokļu iegādi Valmierā ir augsts, kas nesagādā problēmas īrnieku atrašanai. 2020. gadā arvien vairāk dzīvokļu apskates tika organizētas ar videozvana starpniecību, nekustamā īpašuma aģentam veicot tiešsaistes videotūres īpašumā vai izveidojot videotūres ierakstus. Covid-19 pandēmijas ietekmē samazinājās kopējais darījumu skaits, ne nekustamā īpašuma cenas. 2021. gadā turpinās tendence cilvēkiem no Rīgas pārcelties uz reģionu pilsētām, tai skaitā Valmieru. Tomēr pieprasījums nespēj konkurēt ar tirgus piedāvājumu. Bet augstais pieprasījums ļauj veiksmīgi realizēt jaunus projektus Valmierā.

Vidējā dzīvokļa pārdošanas cena Valmierā periodā no 2019.-2021. gadam ir augusi par 80-110 EUR/m², kur m² cena par dzīvokļiem, kas atrodas ēkās, kuras būvētas periodā no 1954. -1989. gadam, svārstījās: 470-750 EUR/m² (2019. gadā), 500-790 EUR/m² (2020. gadā) un 590-830 EUR/m² (2021. gadā). Toties privātmāju pārdošanas cenas tendence pēdējos trīs gados nav būtiski mainījusies, turoties vidēji ap 45 tūkstošiem EUR uz 70-150m². Līdzīgi novērojumi ir pēc pārdošanas publicētajiem sludinājumiem par privātmājas zemes cenu, kas periodā no 2019.-2021. gadam svārstījās no 4-8 EUR/m². Tomēr reģionos, tai skaitā Valmieras novadā, māju būvniecības izmaksas ir augstas, un nav iespējams iegūt kredītu celtniecībai, tajā pašā laikā kvalitatīvu māju piedāvājums nav pietiekošs.

Attēls xx. Īres nami Valmierā.¹

Kopējais ārvalstu tiešo investīciju apjoms²

Tabulā zemāk apkopota informācija par ārvalstu ieguldījumiem Valmieras novadā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos sadalījumā pa nozarēm.

Tabula xx. Ārvalstu investīciju apjoms.

Nr. p. k.	NACE	Darbības veids (pēc NACE)	Ieguldītāju skaits	Ieguldījumi, EUR	Aktīvo uzņēmumu skaits
1	23.14	Stikla šķiedras ražošana	4	32,122,499.40	3
2	8.92	Kūdras ieguve	3	10,695,700.00	3
3	64.99	Citur neklasificētas finanšu pakalpojumu	1	7,000,000.00	1

		darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu			
4	38.21	Atkritumu apstrāde un izvietošana (izņemot bīstamos atkritumus)	1	7,000,000.00	1
5	1.11	Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana	5	5,514,044.00	6
6	2.1	Mežkopība un citas mežsaimniecības darbības	4	4,117,584.00	3
7	35.21	Gāzes ražošana	1	3,502,845.00	1
8	68.2	Sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana	13	989,284.00	12
9	17.12	Papīra un kartona ražošana	1	415,350.00	1
10	22.23	Plastmasas būvelementu ražošana	1	369,377.00	1
11	96.09	Citur neklasificēti individuālie pakalpojumi	4	283,600.00	3
12	47.99	Pārējā mazumtirdzniecība ārpus veikaliem, stendiem un tirgiem	3	109,235.00	3
13	25.29	Metāla cisternu, rezervuāru un tilpņu ražošana	1	106,715.00	1
14	20.59	Citur neklasificētu ķīmisko vielu ražošana	2	71,141.00	1
15	56.3	Bāru darbība	1	38,736.00	1
16	49.41	Kravu pārvadājumi pa autoceļiem	2	18,891.00	2
17	31.02	Virtuves mēbeļu ražošana	3	18,458.72	3
18	1.49	Citu dzīvnieku audzēšana	3	12,400.00	2
19	16.1	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	3	11,300.00	2
20	73.11	Reklāmas aģentūru darbība	2	9,772.07	2
Kopā	75		145	72,582,041.01	129

Nodarbināto iedzīvotāju skaits pēc faktiskās darba vietas¹

Tabula xx. Nodarbināto skaits pēc faktiskās dzīves vietas.

Apvienība	Vidējais nodarbināto skaits (cilv.)		Pašnodarbinātie				Nodarbināto īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā (%)	
			Skaits (cilv.)		Īpatsvars (%)			
	2009.	2019.	2009.	2019.	2009.	2019.	2009.	2019.
Valmieras pilsēta	13 165	14 543	737	845	5.6%	5.8%	42%	51%

Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienība	704	801	98	125	13.9%	15.6%	24%	32%
Burtnieku apvienība	1 339	1 838	223	240	16.7%	13.1%	18%	28%
Kocēnu apvienība	1 768	1 786	166	196	9.4%	11.0%	29%	34%
Mazsalacas apvienība	644	633	141	142	21.9%	22.4%	21%	27%
Naušēnu apvienība	478	535	85	72	17.8%	13.5%	27%	36%
Rūjienas apvienība	1 242	1 172	182	148	14.7%	12.6%	24%	27%
Strenču apvienība	1 029	804	47	57	4.6%	7.1%	27%	30%
Valmieras novads	20 369	22 112	1 679	1 825	8.3%	8.3%	33%	41%
Latvija	856 363	910 832	44 225	58 456	5.2%	6.4%	42%	51%

Gan nodarbināto skaitam, gan pašnodarbināto skaitam gan Valmieras novadā, gan Latvijā kopumā pēdējos 10 gados ir tendence pieaugt. Tā kā iedzīvotāju skaits gan Valmieras novadā, gan Latvijā samazinās, gan novadā, gan valstī ir būtiski pieaudzis nodarbināto īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā. Pašnodarbināto īpatsvars nodarbināto kopskaitā Valmieras novadā faktiski nav mainījies, savukārt valstī kopumā tas ir nedaudz pieaudzis.

Ja Valmieras pilsētā un Valmierai tuvākajās pašvaldību apvienībās nodarbinātības tendences ir līdzīgas Latvijai kopumā (izņemot pašnodarbināto būtiski augstāku īpatsvaru nodarbināto kopskaitā, kas ir saistīts galvenokārt ar lauksaimniecisko darbību), tad no Valmieras attālākajās pašvaldību apvienībās situācija būtiski atšķiras no tās, kura ir Valmierā un tās apkārtnē. Mazsalacas, Rūjienas un Strenču apvienībās ir vērojama nodarbināto skaita samazināšanās, kā arī ir ļoti augsts pašnodarbināto īpatsvars (izņemot Strenču apvienību).

Vienas nodarbinātās personas saražotā produkcijas vērtība un darba svārstmigrācija

Tabula xx. Valmieras novadā reģistrēto nodarbināto svārstmigrācija pa reģioniem un saražotā pievienotā vērtība 2017. gadā.

Dzīvesvieta	Darbavieta	Nodarbināto skaits	Pievienotā vērtība (EUR)	PV uz nodarbināto (EUR)
Valmiera				
	<i>Valmiera</i>	<i>8 473</i>	<i>98 712 107</i>	<i>11 650.20</i>
	<i>Beverīna</i>	<i>174</i>	<i>1 135 415</i>	<i>6 525.37</i>
	<i>Burtnieki</i>	<i>624</i>	<i>7 929 775</i>	<i>12 707.97</i>
	<i>Kocēni</i>	<i>636</i>	<i>9 559 905</i>	<i>15 031.30</i>
	<i>Rūjiņa</i>	<i>53</i>	<i>463 757</i>	<i>8 750.13</i>
	<i>Strenči</i>	<i>96</i>	<i>205 647</i>	<i>2 142.16</i>
	Vidzeme	393	7 365 057	18 740.60
	Rīga	1 739	27 068 202	15 565.38

	Pierīga	454	6 628 732	14 600.73
	Zemgale	51	615 910	12 076.67
	Kopā	12 693	159 684 507	12 580.52
Beverīna				
	<i>Beverīna</i>	477	5 124 928	10 744.08
	<i>Valmiera</i>	480	7 450 064	15 520.97
	<i>Burtnieki</i>	39	772 496	19 807.59
	<i>Kocēni</i>	43	828 850	19 275.58
	<i>Strenči</i>	33	116 550	3 531.82
	Vidzeme	89	1 310 928	14 729.53
	Rīga	149	2 275 368	15 270.93
	Kopā	1 310	17 879 184	13 648.23
Burtnieki				
	<i>Burtnieki</i>	1 085	7 214 121	6 648.96
	<i>Valmiera</i>	1 403	18 059 174	12 871.83
	<i>Kocēni</i>	146	2 275 680	15 586.85
	<i>Strenči</i>	36	133 590	3 710.83
	Vidzeme	151	2 187 113	14 484.19
	Rīga	404	5 656 729	14 001.80
	Pierīga	177	2 553 442	14 426.23
	Kopā	3 402	38 079 849	11 193.37
Kocēni				
	<i>Kocēni</i>	993	7 041 517	7 091.16
	<i>Valmiera</i>	967	13 370 726	13 827.02
	<i>Beverīna</i>	43	368 383	8 567.05
	<i>Burtnieki</i>	110	1 211 232	11 011.20
	Vidzeme	141	1 792 654	12 713.86
	Rīga	362	5 598 396	15 465.18
	Pierīga	202	3 758 214	18 605.02
	Kopā	2 818	33 141 122	11 760.51
Mazsalaca				
	<i>Mazsalaca</i>	656	2 735 425	4 169.86
	<i>Valmiera</i>	166	2 135 308	12 863.30
	<i>Burtnieki</i>	48	990 140	20 627.92
	<i>Kocēni</i>	18	209 010	11 611.67
	Vidzeme	63	945 800	15 012.70
	Rīga	158	2 313 318	14 641.25
	Pierīga	100	1 389 039	13 890.39
	Kopā	1 209	10 718 040	8 865.21
Naukšēni				
	<i>Naukšēni</i>	397	2 716 330	6 842.14
	<i>Valmiera</i>	98	1 633 395	16 667.30
	<i>Rūjiena</i>	111	837 402	7 544.16
	Vidzeme	45	949 221	21 093.80
	Rīga	87	1 440 492	16 557.38
	Kopā	738	7 576 840	10 266.72
Rūjiena				
	<i>Rūjiena</i>	1 041	6 342 657	6 092.85
	<i>Valmiera</i>	310	5 331 558	17 198.57

	<i>Kocēni</i>	31	577 786	18 638.26
	<i>Naukšēni</i>	173	1 629 321	9 418.04
	Vidzeme	97	1 001 808	10 327.92
	Rīga	208	3 893 557	18 719.02
	Pierīga	102	1 160 232	11 374.82
	Kopā	1 962	19 936 919	10 161.53
Strenči				
	<i>Strenči</i>	667	2 408 939	3 611.60
	<i>Valmiera</i>	185	2 147 095	11 605.92
	<i>Beverīna</i>	25	583 836	23 353.44
	<i>Burtnieki</i>	64	2 485 107	38 829.80
	<i>Kocēni</i>	15	376 221	25 081.40
	Vidzeme	86	1 098 839	12 777.20
	Rīga	134	1 463 736	10 923.40
	Pierīga	44	758 187	17 231.52
	Kopā	1 220	11 321 960	9 280.30
Novads				
	<i>Valmiera</i>	12 082	148 839 427	12 319.11
	<i>Beverīna</i>	719	7 212 562	10 031.38
	<i>Burtnieki</i>	1 970	20 602 871	10 458.31
	<i>Kocēni</i>	1 882	20 868 969	11 088.72
	<i>Mazsalaca</i>	656	2 735 425	4 169.86
	<i>Naukšēni</i>	570	4 345 651	7 623.95
	<i>Rūjiena</i>	1 205	7 643 816	6 343.42
	<i>Strenči</i>	832	2 864 726	3 443.18
	Vidzeme	1 065	16 651 420	15 635.14
	Rīga	3 241	49 709 798	15 337.80
	Pierīga	1 079	16 247 846	15 058.25
	Zemgale	51	615 910	12 076.67
	Kopā	25 352	298 338 421	11 767.85

No Valmieras novadā dzīvojošajiem (deklarētajiem) 25 352 strādājošajiem savā novadā ir nodarbināti 19 916 iedzīvotāji jeb 78.6% no deklarētajiem. 3 241 strādājošais jeb 12.8% ir nodarbināts Rīgā, 1079 jeb 4.3% - Pierīgā, 1065 jeb 4.2% Vidzemē ārpus Valmieras novada, bet 51 strādājošais jeb 0.2% ir nodarbināts Zemgales reģionā.

Novadā dzīvojošie Latvijā nodarbinātie 2017. gadā pievienoto vērtību 298.3 miljonu EUR apmērā. 215.1 milj. EUR 72.1% pievienotās vērtības tika radīti pašu novadā, 49.7 miljoni EUR jeb 16.7% tika radīti Rīgā, savukārt aptuveni 16 milj. EUR jeb aptuveni 5.5% pievienotās vērtības radīja Vidzemē un Pierīgā strādājošie.

Novadā strādājošie tā iedzīvotāji ekonomiski ir mazāk produktīvi – 2017. gadā katrs Valmieras novadā reģistrētais, kurš strādāja novadā, radīja pievienoto vērtību 10.8 tūkst. EUR apmērā, savukārt katra ārpus novada strādājošā radītā pievienotā vērtība bija par 40% augstāka. Viens strādājošais ir būtiski (pat 3-4 reizes) produktīvāks ārpus savas pašvaldību apvienības vai novada nekā uz vietas strādājošais. Šāda situācija ir vērojama visās novada pašvaldību apvienībās, izņemot Strenčus.

Būtiski atšķiras vietējās nodarbinātības līmenis atkarībā no attāluma no Valmieras. Savā

pilsētā ir nodarbinātas 2/3 no Valmierā reģistrētajiem strādājošajiem, piepilsētas pašvaldību apvienībās (Beverīna, Burtnieki, Kocēni) savās pašvaldību apvienībās ir nodarbināti vien 32-36% strādājošo, savukārt pārējās, no Valmieras attālākās pašvaldību apvienībās vietējais nodarbinātības līmenis ir 52-55%.

Rīgā ir nodarbināti 10-14% no strādājošajiem, pie tam šāds nodarbinātības līmenis ir vērojams visās novada pašvaldību apvienībās neatkarīgi no citiem faktoriem. Rīgā strādājošie rada pievienoto vērtību vismaz 14 tūkst. EUR gadā (arī neatkarīgi no pašvaldības īpatnībām) uz nodarbināto. Izņēmums arī šajā gadījumā ir Strenču apvienība, no kuras viens Rīgā strādājošais rada pievienoto vērtību, kura ir mazāka par 11 tūkst. EUR gadā.

Tabula xx. Valmieras novadā deklarēto iedzīvotāju nodarbinātība pa nozarēm Latvijā 2017. gadā (%).

Nozares	Novads	Valmiera	Beverīna	Burtnieki	Kocēni	Mazsalaca	Naukšēni	Rūjiena	Strenči
A	6.7%	2.7%	13.4%	9.0%	8.1%	12.1%	25.2%	9.7%	11.8%
B	0.6%	0.3%	0.0%	0.4%	1.5%	0.0%	0.0%	1.1%	2.3%
C	16.4%	16.6%	20.3%	15.2%	16.4%	14.7%	15.8%	18.2%	11.5%
D	1.3%	1.1%	1.8%	1.4%	1.9%	0.0%	3.4%	1.3%	1.2%
E	0.7%	0.8%	0.0%	0.8%	1.2%	0.0%	0.0%	0.7%	0.0%
F	7.4%	7.5%	8.4%	8.3%	7.5%	3.3%	4.6%	7.9%	5.5%
G	15.4%	16.8%	15.3%	14.4%	15.1%	16.3%	10.8%	13.3%	10.4%
H	5.5%	5.8%	5.0%	6.5%	4.6%	4.3%	3.6%	5.1%	4.8%
I	3.4%	3.7%	2.4%	3.3%	4.0%	3.8%	1.9%	2.2%	3.4%
J	2.0%	2.7%	1.3%	1.8%	1.2%	0.0%	0.0%	1.2%	0.9%
K	1.1%	1.4%	0.9%	1.0%	1.0%	0.0%	0.0%	0.7%	0.0%
L	1.9%	2.5%	1.5%	2.0%	1.8%	0.0%	0.0%	0.6%	0.0%
M	3.4%	4.0%	2.7%	3.4%	3.4%	4.5%	2.4%	1.6%	1.1%
N	3.5%	3.8%	3.4%	3.5%	2.0%	3.6%	2.1%	3.2%	4.2%
O	7.6%	7.3%	5.1%	9.4%	7.3%	9.7%	6.3%	8.7%	7.9%
P	10.8%	11.0%	9.0%	10.9%	11.4%	14.2%	12.8%	10.3%	6.5%
Q	7.5%	6.5%	5.6%	4.4%	6.0%	8.5%	6.9%	11.3%	25.0%
R	2.5%	2.7%	1.9%	2.0%	3.2%	2.6%	2.0%	1.8%	2.3%
S	2.5%	2.8%	2.1%	2.5%	2.5%	2.6%	2.2%	1.3%	1.3%

Teritorijas attīstības indekss

Valmieras pilsētas TAI starp valstpilsētām – viens no augstākajiem 2019. gadā ranga 4. vieta ar TAI -0,009, bet 2020. gadā Valmiera ir pakāpusies līdz 2. vietai ar 0,236. Bijušajiem novadiem ar lielām teritoriālajām atšķirībām – Beverīnas, Kocēnu, Burtnieku un Naukšēnu novads ir ar augstāku TAI nekā vidēji valstī, savukārt Mazsalacas, Rūjienas un Strenču novadā – zem vidējā valstī.

Tabula xx. Teritorijas attīstības indekss.

Novads	2019. gads		2020. gads	
	TAI	Rangs	TAI	Rangs
Beverīnas	0,156	27	0,185	29
Burtnieku	-0,049	42	0,170	33
Kocēnu	0,093	31	0,182	31
Mazsalacas	-0,295	64	-0,083	63
Naukšēnu	-0,123	48	0,411	14
Rūjienas	-0,438	70	-0,076	62

Strenču	-0,879	93	-0,155	71
---------	--------	----	--------	----

Valmieras novadā ir spēcīga uzņēmējdarbība un nodarbinātība, kā arī liels izaugsmes potenciāls, ko stiprina pašvaldības kapacitāte. Lielākie izaicinājumi ir saistīti ar augstākas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu radīšanu, kas nodrošinās augstu konkurētspēju arī nākotnē.

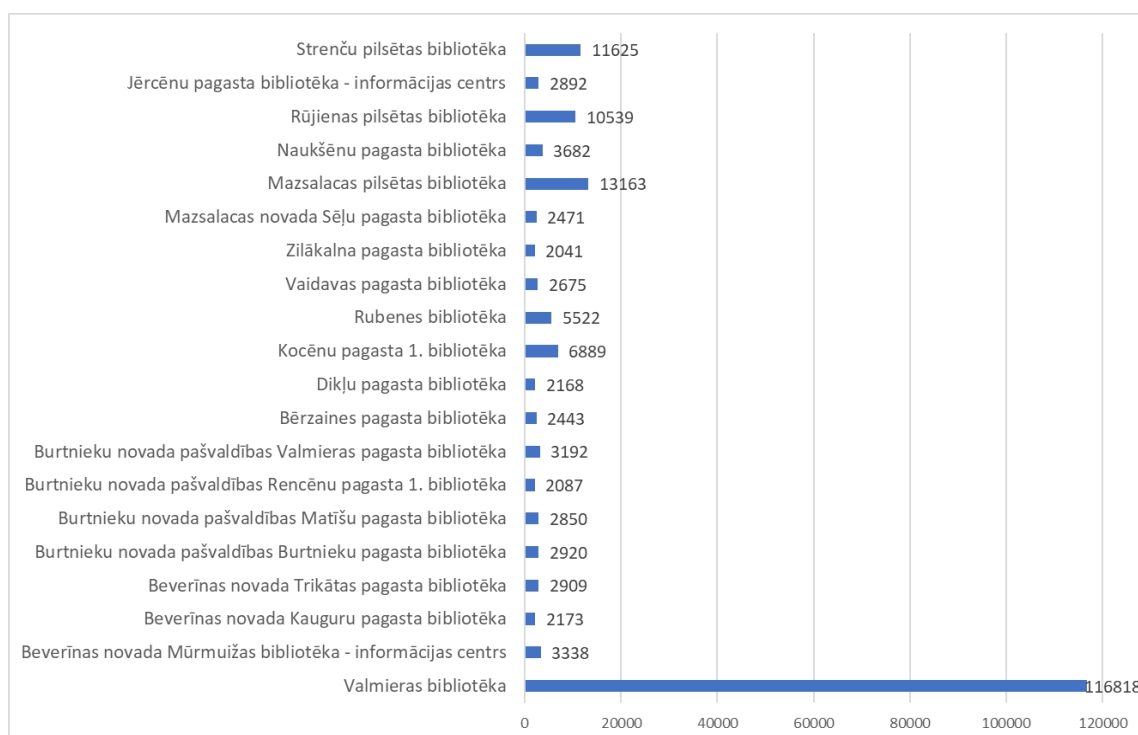
4 Pakalpojumi

4.1 Kultūra

Valmieras novada kultūrvide veidojas no plaša un dažāda kultūras piedāvājuma, ko veido 28 kultūras iestādes (kultūras centri, tautas nami, daudzfunkcionāls centrs un kinoteātris) un Valmieras drāmas teātris, 23 brīvdabas estrādes, 6 muzeji un izstāžu zāles un 61 bibliotēka no kurām 34 ir publiskās bibliotēkas:

- kultūras iestādes ir salīdzinoši blīvi izvietotas pa visu novada teritoriju, tās ir pieejamas Valmieras pilsētā, Kauguros, Trikātā, Burtniekos, Ēvelē, Matīšos, Rencēnos, Vecatē, Bērzainē, Dikļos, Kocēnos, Vaidavā, Zilākalnā, Mazsalacā, Ramatā, Sēļos, Ķoņos, Naukšēnos, Lodē, Rūjienā, Jērcēnos, Plāņos, Sedā, Strenčos, Ēvelē un Ipiķos. Valmieras Drāmas teātris ir viens no trīs Latvijas reģionālajiem teātriem un vienīgais Vidzemē;
- Valmierā iespējams apskatīt Valmieras muzeju, galeriju "Ledus pagrabs" un mākslas galeriju "Laipa", Mazsalacā Mazsalacas novada muzeju, Naukšēnos Cilvēkmuzeju un Rūjienā pilsētas domes izstāžu zāli;
- bibliotēku tīkls pārklāj visu novada teritoriju, katrā no pilsētām un pagastiem ir vismaz viena publiskā bibliotēka, kas atrodas Valmierā, Mūrmuižā, Brenguļos, Kauguros, Trikātā, Burtniekos, Ēvelē, Matīšos, Rencēnos, Lizdēnos, Valmiermuižā, Vecatē, Bērzainē, Dikļos, Kocēnos, Rubenē, Vaidavā, Zilākalnā, Ramatā, Sēļos, Skaņkalnē, Mazsalacā, Ķoņos, Naukšēnos, Ipiķos, Endzelē, Lodē, Vīlpulkā, Rūjienā, Jērcēnos, Sedā, Strenčos un Plāņos.

Attēls xx. Valmieras novada bibliotēkas apmeklētāju skaits, 2019. gadā, kas pārsniedz 2 000 apmeklētāju.

Attēlā uzrādītas novada bibliotēkas, kuru apmeklētāju skaits 2019. gadā ir pārsniedzis 2 000. Bibliotēkas, kas nav uzrādītas attēlā un kuru apmeklētāju skaits 2019. gadā ir bijis zem 2 000, ir Brenguļu pagasta, Ēveles pagasta, Rencēnu pagasta 2., Vecates, Ramatas pagasta, Skaņkalnes pagasta, Ņonu pagasta, Ipiķu pagasta, Lodes pagasta, Vilpulkas pagasta, Jaunklidžu, Plāņu pagasta un Sedas pilsētas bibliotēkās.¹

Valmierai ir bagātas kultūras tradīcijas, it īpaši Dziesmu un deju svētku un amatiermākslas kustībā, kuras izkopt un uzturēt palīdz tieši Valmieras Kultūras centra ikdienas darbs, kas ir viena no tradicionālākajām kultūras norišu vietām Valmierā un Vidzemes reģionā, un darbojas jau no 1966. gada. Tā galvenie uzdevumi ir kvalitatīvas kultūrvides veidošana, mākslinieciskās pašdarbības kolektīvu darbības uzturēšana un organizēšana, nodrošinot nemateriālā kultūras mantojuma tradīcijas saglabāšanu un pārnesi, kā arī profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšana. Centrā darbojas 22 mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi ar vairāk nekā 700 dalībniekiem. Arī pārējie Valmieras novada publiskā sektora kultūras centri organizē un piedāvā pieaugušajiem un bērniem iesaistīties 107 mākslinieciskajos kolektīvos, kas piedāvā piedalīties mūzikas un deju kolektīvos, teātra studijās, mākslas nodarbībās un citās norisēs. Novada iedzīvotājiem vislielākā interese ir par tautiskajām dejām un kordziedāšanu - 16 kori un 39 deju kolektīvi neieskaitot skolu organizētos interešu izglītības pakalpojumus.

Valmieras kultūras centra ēkā katru gadu notiek vairāk nekā 200 dažādi kultūras pasākumi un tos apmeklē vairāk nekā 80 tūkstoši apmeklētāju. Centru kā norises vietu dažādu pasākumu rīkošanai intensīvi izmanto pilsētas izglītības iestādes, tajā skaitā Valmieras Mūzikas skola, organizējot aktīvu koncertdarbību, kā arī valsts iestādes, uzņēmumi, nevalstiskās organizācijas un koncertorganizācijas.

Papildus uzskaitītajiem kultūras centriem Valmieras novadā atrodas vairāk nekā 100 vietējās vai nacionālas nozīmes kultūrvēsturiskie objekti, tai skaitā 28 muižas, pilis un 16 dažādu konfesiju baznīcas, kas tiek izmantotas kultūras norisēm, piemēram, garīgās un kamermūzikas koncertiem un festivāliem, amatnieku pasākumiem un citām norisēm.

Valmieras pils, Dikļu pils, Valmieras Sv. Sīmaņa baznīca, Rubenes luterāņu baznīca, Neikenkalna dabas koncertzāle, Valmiermuižas parks - tās ir tikai dažas vietas, kur satiekas kultūra, vēsture un industriālais mantojums.

Attēls xx. Neikenkalna dabas koncertzāle Dikļos.¹

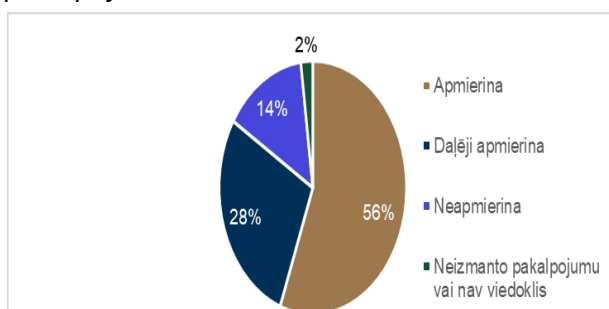
Papildus kultūras dzīvi novadā organizē arī 25 NVO un privātā sektora kultūras iestādes.²

Pašvaldības un privāto uzņēmumu realizētie tūrisma, kultūras mantojuma un dabas vērtību aizsardzības un līdzīgi projekti ir viens no veidiem brīvā laika un interešu aktivitāšu piedāvājumiem, kas veicina kultūras dzīvi novadā:

- velo kino festivāls “Kino pedālis”, kura mērķis ir apvienot audiovizuālo mediju (kino) ar zaļo dzīves veidu;
- gaismas performance “Sajūtu nakts”, kas norisinās Gaujas stāvo krastu teritorijā;
- saldējuma svētki Rūjienā;
- plostnieku svētki Strenčos, kas ir vēsturiska atmiņa par baļķu pludināšanu Gaujā;
- velo svētki Mazsalacā, godinot pirms aptuveni 100 gadiem Mazsalacā radīto “Ērenpreiss” velosipēdu;
- Vaidavas “Mālēdiena festivāls” ar Vaidavas keramikas cepļa traukiem;
- Kokmuižas svētki u.c.

Iedzīvotāju aptaujā kultūras un interešu pakalpojumu kvalitāte ir novērtēta augstu - 56% respondentu tā apmierina, 28% daļēji apmierina, 14% neapmierina. Kultūras un interešu pakalpojumus tuvākajā apkārtnē neizmanto tikai 2%, tātad iedzīvotāju iesaistīšanās kultūras dzīvē savā novadā ir augsta.

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu “Tuvākajā apkārtnē atrodas labas kvalitātes kultūras un interešu pakalpojumi”

Valmieras novadam ir jādome par kultūras pasākumiem, kas vienotu visu lielo Valmieras novadu – lieli kultūras pasākumi, kas rada piederības sajūtu ikvienam novada iedzīvotājam, koru, dejotāju koncerti, festivāli. Tāpat, apzinot novada kultūras mantojumu, vērtības, unikālo, jārod iespēja attīstīt esošos un izbūvēt jaunus muzejus novadā tādejādi piesaistot tūristus un vairojot iedzīvotāju un viesu zināšanas.

Galvenie izaicinājumi, kas saistīti ar kultūras un brīvā laika pakalpojumu organizēšanu jaunajā novada teritorijā, ir:

- nodrošināt esošās un veidot jaunas kultūras infrastruktūras attīstību, atjaunošanu un atbilstību mūsdienu vides, dizaina un kultūras produktu patēriņa prasībām;
- paaugstināt sadarbību kultūras jomā iesaistīto pušu starpā, t.sk. ar privāto un nevalstisko sektoru, iekšēji novada ietvaros un starptautiski;
- piedāvāt sabalansētu un kvalitatīvu kultūras piedāvājumu visu gadu dažādām mērķauditorijām;
- nodrošināt kultūras jomas finansējuma pakāpenisku palielinājumu un piesaistīt papildu finansējumu kultūras iniciatīvu īstenošanai;
- veicināt Valmieras starptautisko atpazīstamību kultūras jomā;
- novada ietvaros nodrošināt konkurētspējīgu kultūrizglītību mākslās un dizainā, radošo industriju attīstībā;
- veicināt radošā potenciāla un inovāciju pārnesi izglītībā, uzņēmējdarbībā;
- nodrošināt kultūras mantojuma pētniecību, saglabāšanu, tā mūsdienīgu interpretāciju, tālāknodošanu dažādām auditorijām;
- T. sk. darba grupu secinājumi

Pašvaldību investīciju projekti 2021. gadā, kas uzlabos kultūras, sporta un brīvā laika pakalpojumu piedāvājumu un kvalitāti:

-

Attēls xx. Kultūras iestāžu izvietojums Valmieras novadā.

4.2 Sports

Sports ir viens no galvenajiem Valmieras novada atpazīstamības simboliem Latvijā un ārpus tās. Sporta attīstīšanās novadā iet roku rokā ar uzņēmējdarbības attīstīšanos, jo, piemēram, starptautisku sacensību regulāra organizēšana pieprasa papildus naktsmītnes vai nodrošina esošo intensīvu izmantošanu, ēdināšanas iespējas, izklaides pakalpojumus u.c.

Novada sporta infrastruktūru veido 61 sporta centru kompleksi, tostarp peldbaseins, stadioni, BMX un auto trases. Sporta infrastruktūru koncentrējas 22 novada pilsētās un pagastos. Lielākais sporta infrastruktūras objekts ir Valmieras olimpiskais centrs, kurā ietilpst:

- Sporta halle ar trīs laukumiem, kas ir piemērota basketbolam, florbolam, volejbolam, rokas bumbai u.c. sporta veidiem;
- Ledus halle, kurā norisinās hokeja un daiļslidošanas treniņi un sacensības. Tāpat ledus halle tiek izmantota publiskajai slidošanai un citiem pasākumiem;
- Peldbaseinu komplekss ar vienu lielo peldbaseinu (8 celiņi, baseina izmērs 21x25m), kurā notiek profesionāli treniņi un sacensības kā arī tiek atvēlēts laiks publiskajai peldēšanai. Papildus pieejami arī divi mazie peldbaseini bērnu peldēt apmācībai, sporta rehabilitācijai, ūdens vingrošanai un relaksācijai;

- Spēka zona ar trenāžieru zāli;
- Futbola stadions ar mākslīgo segumu;
- Jāņa Daliņa stadions ar viegatlētikas stadionu un iekštelpu manēžu, futbola laukumu, spēka zonu, āra sporta spēļu laukumiem, bērnu rotaļu laukumu un Sajūtu parku (taka koks, baskāju takas, Gaujas Stāvie krasti, tīklu kubs, skriešanas trase);
- BMX treniņi un sacensības norisinās Māra Štromberga BMX trasē;
- Ārpus treniņiem sportistiem un iedzīvotājiem ir iespējams arī uzlabot savu veselību Sporta veselības centrā.

Attēls xx. Jāņa Daliņa stadions.¹

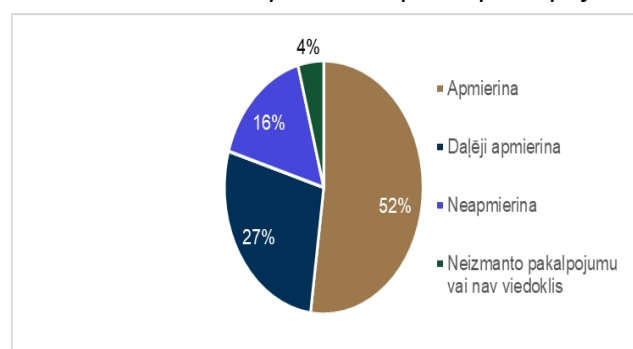
Līdzās olimpiskā centra infrastruktūras objektiem atrodas arī divas viesnīcas sportistu un pilsētas viesu izmitināšanai.²

Vēl nozīmīgi sporta infrastruktūras objekti ir airēšanas bāze “Krāces”, Kocēnu sporta nams, sporta laukumi “Avotī”, kur papildus Māra Štromberga trasei arī ir iespējams nodarboties ar BMX sportu, spēlēt golfu un minigolfu, sporta bāze “Baiļi” kalnu slēpošanai, snovbordam un distanču slēpošanai, zirgaudzētava “Kocēni”, vairākas auto trases Brenguļos, Zilākalnā un Eriņos. Pārējā daļa novada sporta infrastruktūra ir izvietota izglītības iestādēs vai to tuvumā.³

Iedzīvotāju aptaujā aktīvās atpūtas un sporta pakalpojumu kvalitāte ir novērtēta augstu - 52% respondentu tie apmierina, 27% daļēji apmierina, 16% neapmierina.

Aktīvās atpūtas un sporta pakalpojumus tuvākajā apkārtnē neizmanto tikai 4%, tātad iedzīvotāju iesaistīšanās aktīvās atpūtas un sporta dzīvē t.sk. vietējo sporta komandu

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu “Tuvākajā apkārtnē atrodas labas kvalitātes aktīvas atpūtas un sporta pakalpojumi”

atbalstīšanā savā novadā ir augsta.

Galvenie izaicinājumi, kas saistīti ar sporta un aktīvās atpūtas pakalpojumu organizēšanu jaunajā novada teritorijā, ir:

- veicināt visu vecuma grupu iedzīvotāju sporta un aktīva dzīvesveida nodrošināšanu visā novada teritorijā;
- attīstīt tautas sporta kustību Valmieras novadā;
- pilnveidot ilgtspējīga augstu sasniegumu sporta atbalsta modeli;
- attīstīt un uzturēt sporta infrastruktūru visa novada teritorijā t.sk. pielāgotā sporta infrastruktūras un pasākumu nodrošināšana;
- stiprināt Valmieras kā līderes sporta tēlu un attīstīt sporta tūrismu;
- T. sk. darba grupu secinājumi

4.3 Izglītība

Jaunizveidotajā novadā kopā ir 99 izglītības iestādes no tām:

- 26 pirmsskolas izglītības iestādes;
- 25 vispārējās izglītības iestādes t.sk. izglītības iestādes ar iekļautām speciālās izglītība programmām;
- 2 speciālās izglītības iestādes – Ziemeļvidzemes pamatskola un Valmieras Gaujas krasta vidusskola - attīstības centrs;
- 2 profesionālās izglītības iestādes – Valmieras tehnikums un Valmieras Dizaina un mākslas vidusskola;
- 1 sociālās korekcijas izglītības iestāde – “Naukšēni”;
- 3 augstākās izglītības iestādes – Vidzemes augstskola, Grāmatvedības un finanšu koledžas Valmieras filiāle un Juridiskās koledžas Valmieras filiāle;
- 20 profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības iestādes;
- 4 pieaugušo un neformālās izglītības iestādes;
- 6 atsevišķas interešu izglītības iestādes. Papildus interešu izglītības pakalpojumi tiek piedāvāti arī lielākajā daļā pirmsskolas un vispārējās izglītības iestāžu;
- 6 mūzikas un mākslas skolas;
- 4 sporta skolas.

Pirmsskolas izglītības pakalpojumu sniegšana tiek nodrošināta 15 apdzīvotajās vietās.

Vispārējās izglītības iestādes ir izvietotas 15 novada pilsētās un pagastos: Brenguļu, Burtnieku, Dikļu, Kauguru, Kocēnu, Matīšu, Naukšēnu, Ramatas, Rencēnu, Trikātas un Vaidavas pagastā un Mazsalacā, Rūjienā, Strenčos, Valmierā. Novadā atrodas arī 2 valsts ģimnāzijas, kas izvietotas Valmierā, un 2 speciālās izglītības iestādes - Ziemeļvidzemes pamatskola Vaidavā un Valmieras Gaujas krasta vidusskola – attīstības centrs Valmierā. Daļā no vispārējās izglītības iestāžu programmu ir iespējams apgūt speciālo izglītību.

Attēls xx. Valmieras Valsts ģimnāzijas ēka.¹

Vērtējot Valmieras novada skolēnu mācību sasniegumus redzams, ka eksakto zinātņu (STEM) eksāmenu līmenis nav pietiekami augsts. Piemēram, 2019./2020. mācību gadā Valmieras izglītības iestādēs fizikas centralizēto eksāmenu kārtoja vien 23 skolēni. Toties vidējais zināšanu līmenis pēc centralizēto eksāmenu rezultātiem matemātikā ir 46,4%.

Augstāko izglītību novadā ir iespējams iegūt Valmierā - Vidzemes augstskolā, Grāmatvedības un finanšu koledžas filiālē un Juridiskās koledžas Valmieras filiālē. Profesionālo izglītību divās izglītības iestādēs - Valmieras Dizaina un mākslas vidusskolā un Valmieras tehnikumā.¹

Valmieras novadā uz 2021. gada sākumu bērni līdz 6 gadu vecumam ir 4 033, bērni no 7 līdz 14 gadu vecumam ir 4 439 un jaunieši no 15 līdz 24 gadu vecumam ir 4 812.²

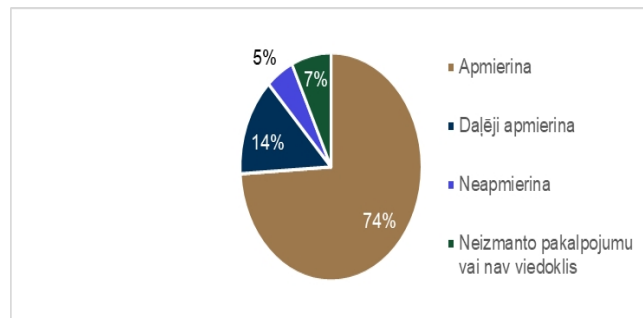
Bērnu uzraudzības pakalpojuma sniegšanai Valmieras novadā ir reģistrējušās 12 pilna laika aukles un 4 īslaicīgas aukles.⁶³

[50] Kopējā rinda uz bērnudārziem ir ...

Iedzīvotāju aptaujas ietvaros izglītības joma bija vislabāk novērtētais pakalpojums, kas nozīmē, ka jau šobrīd novada iedzīvotāji ir ļoti apmierināti ar izglītības kvalitāti novadā.

Iedzīvotāju aptaujā pirmsskolas izglītības kvalitāte ir novērtēta visaugstāk - 74% respondentu tā apmierina, 14% daļēji apmierina, 5% neapmierina un 7% pakalpojumu neizmanto vai nav viedoklis.

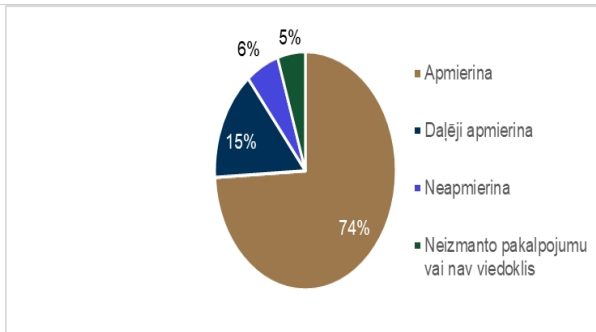
Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Tuvākajā apkārtnē atrodas labas kvalitātes pirmsskolas izglītības iestādes"

Iedzīvotāju aptaujā vispārējās izglītības kvalitāte ir novērtēta visaugstāk - 74% respondentu tā apmierina, 15% daļēji apmierina,

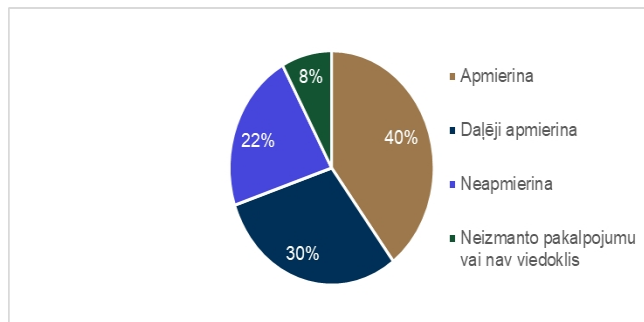
Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Tuvākajā apkārtnē atrodas labas kvalitātes vispārējās izglītības iestādes"

6% neapmierina un 5% pakalpojumu neizmanto vai nav viedoklis.

Iedzīvotāju aptaujā pieaugušo izglītības un interešu izglītības pakalpojumu kvalitāte ir novērtēta zemāk - 40% respondentu tā apmierina, 30% daļēji apmierina, 22% neapmierina un 8% pakalpojumu neizmanto vai nav viedoklis. Tā kā ¼ no respondentiem pakalpojumu kvalitāte neapmierina, tad padarīt šo pakalpojumu pieejamāku, vairāk informēt un iesaistīt sabiedrību kā arī uzlabot pieejamo kvalitāti.

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Tuvākajā apkārtnē var saņemt labas kvalitātes pieaugušo izglītības un interešu izglītības pakalpojumus"

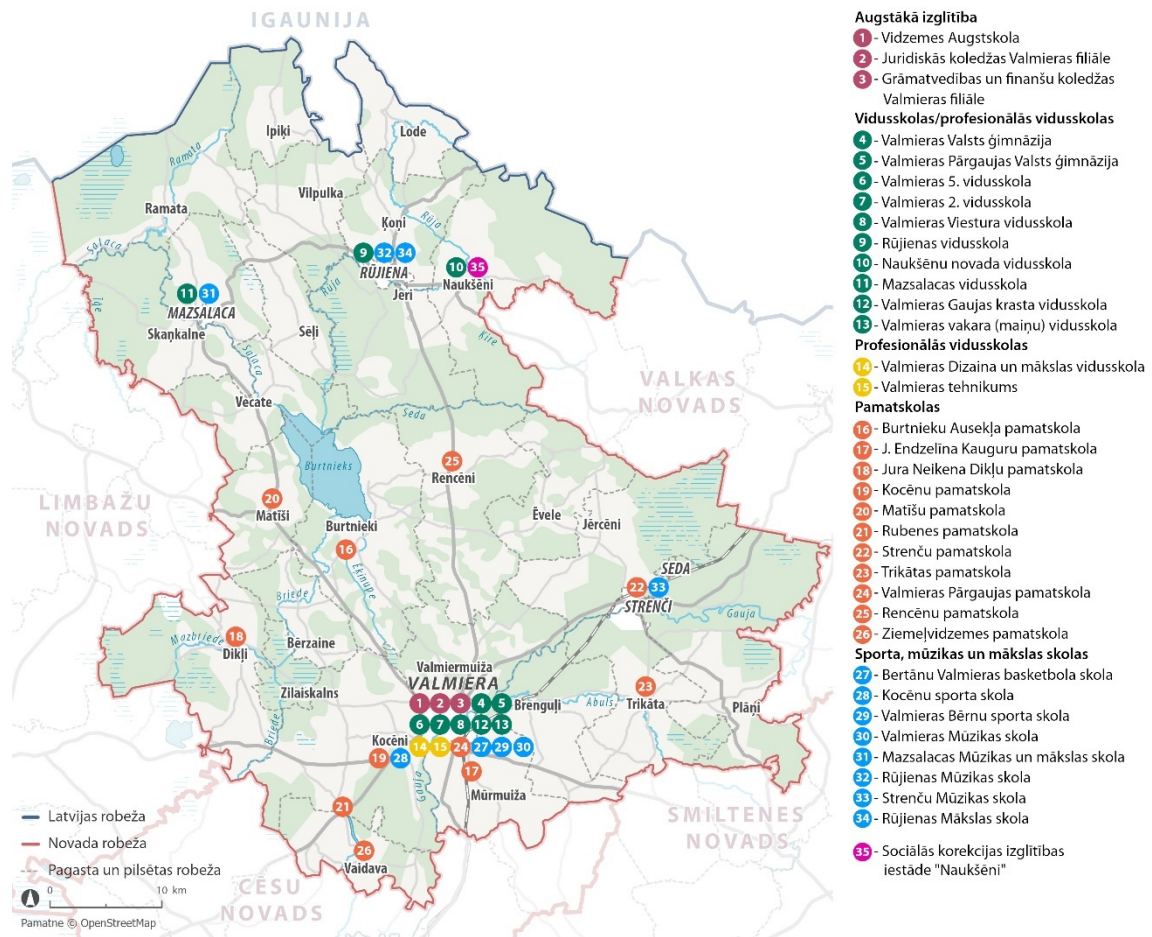
Galvenie izaicinājumi, kas saistīti ar izglītības pakalpojumu jaunā novada teritorijā organizēšanu, ir:

- pedagogu trūkums nākotnē, ko veicina strādājošo pedagogu novecošanās un zemais algu apmērs jaunu pedagogu piesaistei;
- attālinātās mācības – tehniskais, personāla un emocionālā atbalsta nodrošinājums;
- rindas uz bērnudārzēm un nepieciešamība pēc jauniem bērnudārzēm vai vietu palielināšanu esošajos bērnudārzos;
- speciālās izglītības programmu izglītojamiem ar speciālām vajadzībām integrēšana vispārējās izglītības iestādēs;
- pieprasījums pēc īslaicīgiem bērnu pieskatīšanas pakalpojumiem (piemēram, starp bērnudārza slēgšanu un vecāku atgriešanos no darba);
- veicināt skolēnu interesi un panākumus eksaktajās zinātnēs, radot papildus izglītības iespējas, interešu pulciņus jau bērnudārzos u.c.

Pašvaldību investīciju projekti 2021. gadā, kas uzlabos izglītības pakalpojumu piedāvājumu un kvalitāti:

- ...

Attēls xx. Izglītības iestāžu izvietojums Valmieras novadā.

4.4 Sociālie pakalpojumi

Līdz Valmieras novada izveidei novada teritorijā darbojās 8 sociālie dienesti – Kocēnu novada domes sociālais dienests, Beverīnas novada pašvaldības sociālais dienests, Mazsalacas novada sociālais dienests, Strenču novada sociālais dienests, Naukšēnu novada pašvaldības sociālais dienests, Rūjienas novada sociālais dienests, Burtnieku novada pašvaldības sociālais dienests un Valmieras pilsētas pašvaldības iestāde "Sociālo lietu pārvalde".

Valmieras novadā aprūpes mājas pakalpojumi tiek nodrošināti Valmierā, Naukšēnu pagastā Straumēnos, Mazsalacā un Kocēnu pagasta Kocēnos. Dienas centrs atrodas tikai Valmierā. Dienas aprūpes centri ir pieejami Valmierā un Rūjienā.

Novadā ir 9 ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas:

- Latvijas SOS bērnu ciematu asociācijas Valmieras SOS bērnu ciemats un ģimeņu atbalsta centrs, kurā uzturas bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni. Atbalsta centrā iespējams saņemt pakalpojumus personām ar invaliditāti un fiziska rakstura traucējumiem, personām ar redzes invaliditāti, ar garīga rakstura traucējumiem un dzirdes invaliditāti;
- Ģimenes ar bērniem, kuras pakļautas sociālās atstumtības riskam; ģimenes, kurās bērna aprūpētāji nav viņa bioloģiskie vecāki, bet nodrošina bērna aprūpi audžuģimenēs, aizbildnībā vai adopcijā;
- Rūjienas novada pašvaldības Sociālās aprūpes centrs "Lode", kurā uzturas pilngadīgas personas ar invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, pensijas

- vecuma personas un personas ar garīga rakstura traucējumiem;
- divi Valmieras pilsētas pašvaldības pensionāti "Valmiera", kuros uzturas pensijas vecuma personas un personas ar invalīdi un fiziska rakstura traucējumiem;
- Biedrība „REACH” Senioru nams „Zilaiskalns”, kurā uzturas pensijas vecuma personas un personas ar invalīdi un fiziska rakstura traucējumiem;
- Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" sociālās aprūpes un rehabilitācijas centrs "Seda", kurā uzturas pensijas vecuma personas, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem un personas ar garīga rakstura traucējumiem;
- Valsts sociālās aprūpes centrs "Zemgale" filiāle "Rūja", kurā uzturas invaliditāti ar fiziska rakstura traucējumiem un personas ar garīga rakstura traucējumiem;
- Sociālās rehabilitācijas un aprūpes centrs "Rūjienas senioru māja", kurā uzturas pensijas vecuma personas un personas ar invaliditāti un fiziska rakstura traucējumiem.

Attēls xx. Valmieras SOS bērnu ciemats.¹

Vidzemes slimnīcā ir pieejama īslaicīgā sociālā aprūpe paliatīvās un īslaicīgās sociālās aprūpes nodaļā. Sociālā darba pakalpojumi - VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca".

Novadā atrodas 2 krīzes centri - nodibinājums "Centrs Valdardze" Valmierā un biedrības "Ģimenes šūpulis" krīzes centrs Patvēruma māja Kauguru pagasta Jaunpalejās.

Biedrības "Latvijas Samariešu apvienība" Valmieras nakts patversme atrodas Valmierā.

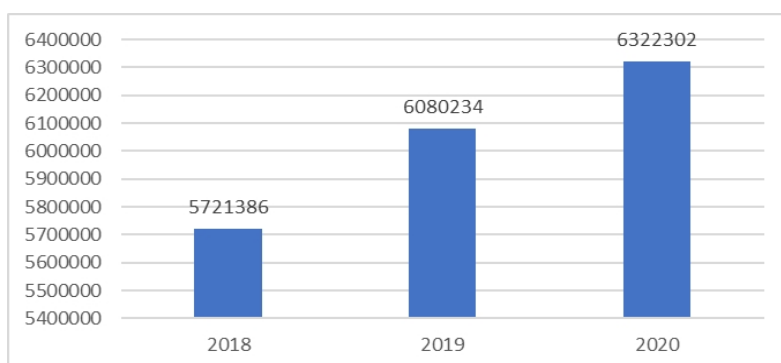
Novadā ir pieejama viena pusceļa māja - Valsts sociālās aprūpes centrs "Zemgale" filiāle "Rūja", kas atrodas Jeru pagasta Jeros.

Valmierā ir pieejamas 3 iestādes, kas sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus gan pieaugušajiem, gan bērniem.

Rencēnu un Naukšēnu pagastos, Valmierā un Strenčos ir pieejamas specializētās darbnīcas pieaugušajiem ar garīga rakstura traucējumiem, personām ar invaliditāti un VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca" klientiem un viņu piederīgajiem.

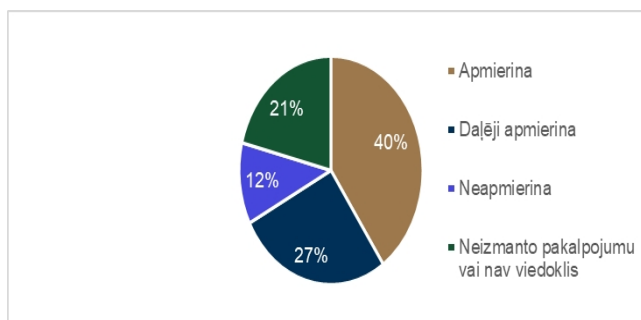
Pašvaldība laika posmā no 2018. līdz 2020. gadam sociālajai aizsardzībai ir tērējusi no 5,72 līdz 6,32 miljoniem eiro gadā, izdevumiem katru gadu pieaugot.

Attēls xxx. Pašvaldības budžeta izdevumi par sociālo aizsardzību.²

Iedzīvotāju aptaujā sociālos pakalpojumus vērtējušo īpatsvars bija zems, tā kā šos pakalpojumus izmanto tikai noteiktas mērķa grupas. Kopumā 40% respondentu sociālo pakalpojumu kvalitāte apmierina, 27% daļēji apmierina un 12% neapmierina, bet 21% respondentu sociālos pakalpojumus neizmanto.

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Tuvākajā apkārtnē ir pieejamas labas kvalitātes sociālie pakalpojumi"

Galvenie izaicinājumi, kas saistīti ar sociālo pakalpojumu nodrošināšanu jaunajā novadā, ir:

- Valmieras novada teritorijā ir nepieciešams organizēt vienotu sociālo dienestu un paplašināt sociālo pakalpojumu klāstu;
- sabiedrības novecošanās tendences un nepieciešamība nodrošināt, paplašināt novadā esošos sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus senioriem;
- jārada vide, lai personas ratiņkrēsls varētu iekļauties dzīvē, būt sociāli aktīvi;
- trūkst izmitināšanas iestādēm alternatīvu pakalpojumu personām ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem;
- jāveido dienas centri dažādām mērķa grupām, lai šos pakalpojumus nebūtu jāsaņem citās pašvaldībās;
- sociālās jomas mērķi reti tiek iekļauti pašvaldību attīstības dokumentos un sociālo pakalpojumu jomā ir maz pašvaldības investīciju (nav pašvaldību prioritāte).

Pašvaldību investīciju projekti 2021.gadā, kas uzlabos sociālo pakalpojumu piedāvājumu un kvalitāti:

- ...

Attēls xx. Sociālo pakalpojumu iestāžu izvietojums Valmieras novadā.

4.5 Veselības aprūpe

Valmieras novadā ir 6 ārstniecības iestādes ar plaša klāsta pakalpojumiem:

- Vidzemes slimnīca ir vienīgā daudzprofilu neatliekamās medicīniskās palīdzības ārstniecības iestāde reģionā. Tā atrodas Jumaras ielā 195, Valmierā un filiāle ir izvietota arī Valdemāra ielā 26, Rūjienā. Ņemot vērā pacientu skaita pieaugumu (2015.gadā uzņemšanas nodaļā reģistrēti 22 239 pacienti, un 2019.gadā – 24 860 pacienti) un veselības aprūpes pieejamību Vidzemes reģionā jau šobrīd tiek veiktas investīcijas slimnīcas nodaļu infrastruktūras sakārtošanā un aprīkojuma atjaunošanā, papildus ir nepieciešama jauna slimnīcas ēkas korpusa izbūve un esošo ēkas korpusu energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošana. Jauna korpusa izbūve radīs iespēju nodrošināt racionālu pacientu plūsmu, ārstniecības pakalpojumu sniegšanu atbilstoši vispārpieņemtiem medicīniskiem principiem, kā arī ļaus ārstniecības iestādei paplašināt sniedzamo ārstniecības pakalpojumu klāstu, tādējādi nodrošinot Vidzemes reģiona iedzīvotājiem pieejamākus veselības aprūpes pakalpojumus. Šobrīd slimnīcā ir pieejami alergologa, endokrinologa, gastroenterologa, koloproktologa, osteopāta, reimatologa, sirds ķirurga, kardiologa aritmologa, asinsvadu ķirurga un funkcionālās diagnostikas pakalpojumi.¹
- Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca ir visu Vidzemes reģionu aptveroša specializēta ārstniecības iestāde ar profesionāli augsti kvalificētu, daudzveidīgi

sagatavotu personālu, kas spēj nodrošināt ārstniecību, aprūpi un rehabilitāciju augstā līmenī pacientiem ar psihiska rakstura saslimšanām. Slimnīca piedāvā narkologa, psihiatra, radiologa, rehabilitācijas pakalpojumus. Kopumā atvērto gultu skaits slimnīcā ir 300.¹

- Mazsalacas slimnīca atrodas Parka ielā 14, Mazsalacā un nodrošina ģimenes ārsta, vakcinācijas kabineta, fizikālās terapijas, masāžas, procedūru, pārsiešanas, analīžu nodošanas un vizuālās diagnostikas pakalpojumus.²
- Valmieras Veselības Centrs sniedz kardiologa, pulmonologa, rehabilitācijas, fizioterapijas, ginekologa, neirologa, otolaringologa, alergologa, uztura speciālista, dermatologa, masiera, traumatologa, ortopēda un neiroķirurga pakalpojumus.³
- J. Tralmaka un A. Tralmakas ārsta prakse strādā Rūjienā un Endzeles ciemā, nodrošinot ģimenes ārsta un ginekologa pakalpojumus.
- Ločmeles ārsta prakse atrodas Vilpulkas pagastā un piedāvā ģimenes ārsta, analīžu nodošanas, rentgena izmeklējumu un ultrasonoskopijas pakalpojumus.⁴

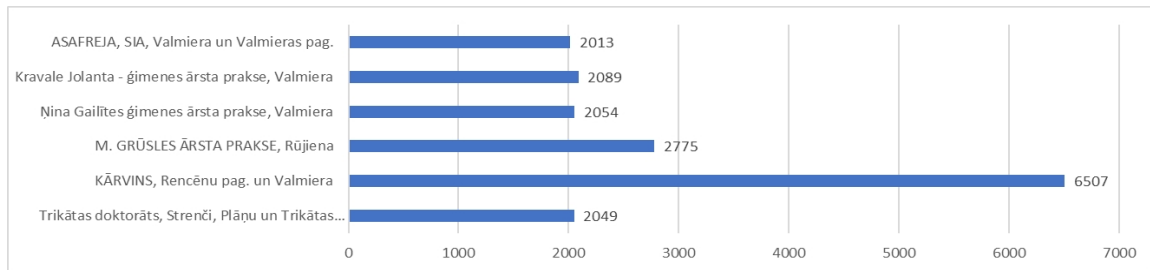
Attēls xx. Strenču psihoneiroloģiskā slimnīcas komplekss.⁵

Valmieras novadā atrodas 41 ģimenes ārstu prakses, kas izvietotas 17 novada pilsētās un pagastos: Valmierā, Mazsalacā, Rūjienā, Sedā, Strenčos un Burtnieku, Dikļu, Ēveles, Jeru, Kauguru, Kocēnu, Naukšēnu, Plāņu, Rencēnu, Trikātas Valmieras un Vilpulkas pagastos. 10 ģimenes ārstu praksēs reģistrēto pacientu skaits ir vairāk kā 2 000 pacientu, no 1 000 līdz 1 999 pacientu ir 25, bet zem 1 000 pacientu ir 6 ģimenes ārstu praksēs.

Valmieras novadā 2020. gadā uz 10 000 iedzīvotāju tiek noteikti 5 ģimenes ārsti (Latvijā uz 10 000 iedzīvotāju ir 3,03 ģimenes ārsti). Gandrīz pie visiem ģimenes ārstiem Valmieras novadā ir vairāk kā 1 000 pacientu, pie 10 – virs 2 000, bet zem 1 000 pacienta ir 6 ģimenes ārstu praksēs.

Attēls xx. Ģimenes ārsti ar reģistrēto pacientu skaitu virs 2 000.

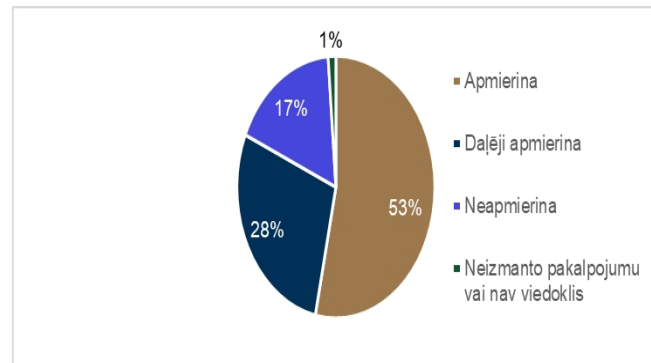

Zobārstniecības pakalpojumus iespējams saņemt 35 zobārstniecībās Valmierā, Rūjienā, Strenčos, Naukšēnu pagasta Naukšēnos un Trikātas pagasta Trikātā.¹

Iedzīvotāju aptaujā medicīniskie pakalpojumi ir novērtēti ļoti labi - 53% respondentu tie apmierina, 28% daļēji apmierina, 17% neapmierina.

Medicīniskos pakalpojumus tuvākajā apkārtnē neizmanto vai par tiem nav viedoklis vien 1% respondentu, kas varētu liecināt par plašu pakalpojumu klāstu un pieejamību līdz ar to mazinot interesi medicīniskos pakalpojumus saņemt citās pašvaldībās.

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Tuvākajā apkārtnē atrodas labas kvalitātes medicīniskie pakalpojumi"

Attēls xx. Veselības iestāžu izvietojums Valmieras novadā.

4.6 Sabiedriskā kārtība un drošība

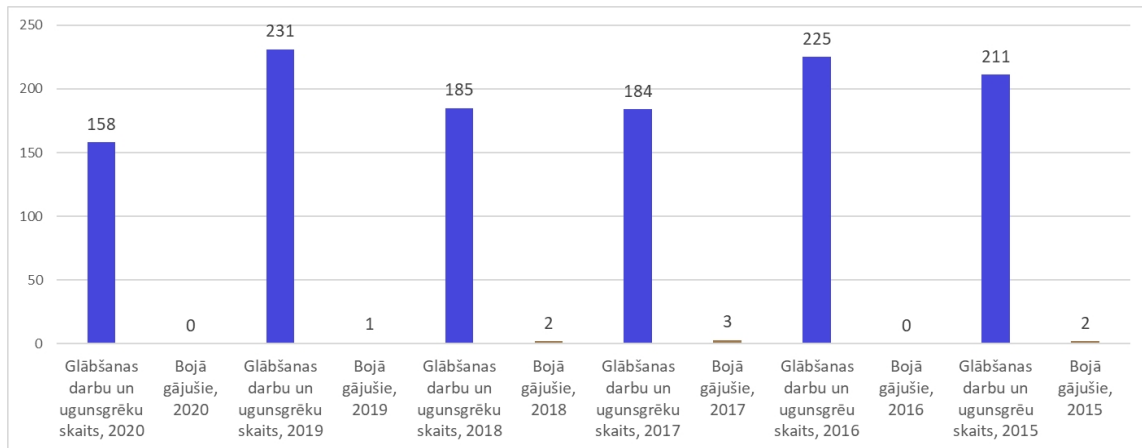
Sabiedrisko kārtību, operatīvu reaģēšanu uz iedzīvotāju izsaukumiem līdz Valmieras novada izveidei nodrošināja Brenguļu, Kauguru un Trikātas, Burtnieku, Kocēnu, Mazsalacas, Naukšēnu, Rūjienas un Strenču apvienību un Valmieras pilsētas pašvaldības policija. Valmieras pilsētā atrodas arī Valsts policijas reģiona pārvalde un iecirknis.¹

Vidzemes reģiona ugunsdzēsēju brigādes ir izvietotas Valmierā, Mazsalacā, Rūjienā un Strenčos.²

Noziedzības līmenis Valmieras novadā 2019. gadā ir 1 140 noziedzīgie nodarījumi uz 10 000 iedzīvotāju. Starp novada apvienībām zemākais noziedzības līmenis ir Rūjienas apvienībā (60 noziedzīgie nodarījumi uz 10 000 iedzīvotāju). Zems noziedzības līmenis ir arī Mazsalacas apvienībā (93), bet augstākie ir Valmierā (227) un Strenču apvienībā (191).³

2020. gadā Valmieras novadā kopā tika reģistrēti 158 glābšanas darbi un ugunsgrēki, kuros bojā nav gājis neviens cilvēks. Laika posmā no 2015. līdz 2020. gadam ik gadu Valmieras novadā notiek 158 – 225 glābšanas darbi un ugunsgrēki. Vislielākais bojā gājušo skaits ir konstatēts 2017. gadā – 3 bojā gājušie, un vislielākais negadījumu skaits ir 2016. gadā – 225 negadījumi.⁴

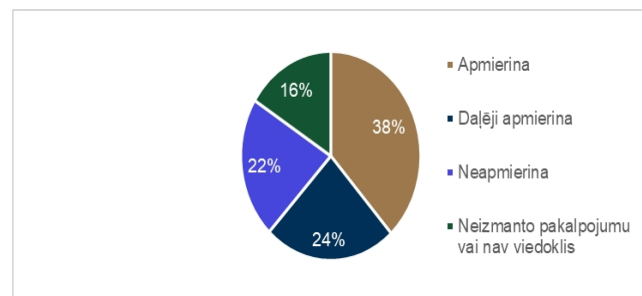
Attēls xx. Glābšanas darbu un ugunsgrēku statistika.⁷⁷

Papildus iedzīvotāju drošībai novada teritorijā ir izvietotas videonovērošanas sistēmas, joprojām turpinās to uzlabošana un attīstīšana, gan atjaunojot esošās video novērošanas kameras, gan uzstādot jaunas.

Iedzīvotāju aptaujā 38% no respondentiem apstiprina, ka pašvaldības policijas pakalpojumu kvalitāte apmierina, 24% kvalitāte apmierina daļēji, 22% neapmierina un 16% no respondentiem nevērtēja pašvaldības pakalpojumus.

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Ir pieejami labas kvalitātes pašvaldības policijas pakalpojumi"

5 Transporta infrastruktūra

5.1 Autoceļi

Valmieras novadā atrodas valsts nozīmes autoceļš A3, kas iekļaujas Eiropas transporta (TEN-T) autoceļu pamattīklā un ir uzskatāms par starptautisko autoceļu savienojumu. Tāpat novadā atrodas deviņi reģionālās un vairāki vietējās nozīmes autoceļi, kas nodrošina novada attīstības centra un citu novada apdzīvoto vietu sasniedzamību.

Tabula xx. Autoceļi.

Valsts nozīmes autoceļi	
1.	A3 (E264) (Inčukalns – Valmiera – Igaunijas robeža (Valka))
Reģionālās nozīmes autoceļi	
1.	P11 (Kocēni–Limbaži–Tūja)
2.	P15 (Ainaži–Matīši)
3.	P16 (Valmiera – Matīši – Mazsalaca)
4.	P17 (Valmiera – Rūjiena – Igaunijas robeža (Unguriņi))
5.	P18 (Valmiera – Smiltene)
6.	P20 (Valmiera – Cēsis – Drabeši)
7.	P21 (Rūjiena–Mazsalaca)

8.	P22 (Valka–Rūjiena)
9.	P25 (Smiltene–Strenči)

Vērtējot valsts nozīmes un reģionālās nozīmes autoceļu kvalitāti, var secināt, ka lielākoties tā vērtējama kā ļoti laba vai laba. Līdzīgi kā valstī kopumā arī Valmieras novadā vissliktākajā kvalitātē ir vietējās nozīmes ceļi. Lai uzlabotu gan iekšējo, gan ārējo sasniedzamību, nepieciešams uzlabot satiksmes drošību A3 autoceļa posmos Sēnīte – Valmiera, Valmiera-Valka. Reģionālie un vietējas nozīmes autoceļi, kuri ir izteikti sliktā kvalitātē un tuvākajos gados noteiktos posmos ir nepieciešama atjaunošana vai pārbūve ir:

- P17 “Valmiera—Rūjiena—Igaunijas robeža (Unguriņi)”,
- P16 “Valmiera-Matīši-Mazsalaca”,
- V187 “Valmiera–Rauna”,
- V231 “Rencēni – Burtnieki – Daksti – Veckārķi”,
- V186 “Valmiera–Līdums”,
- V164 “Dikļi- Budenbroki- Ozolmuiža”,
- V213 Valmiera–Mujāni,
- V214 Mujāni–Zilākalna stacija,
- V193 Matīši–Bērzaine–Rubene.

Attēls xx. Valsts galveno un reģionālo autoceļu stāvoklis pēc vizuālā novērtējuma. ¹

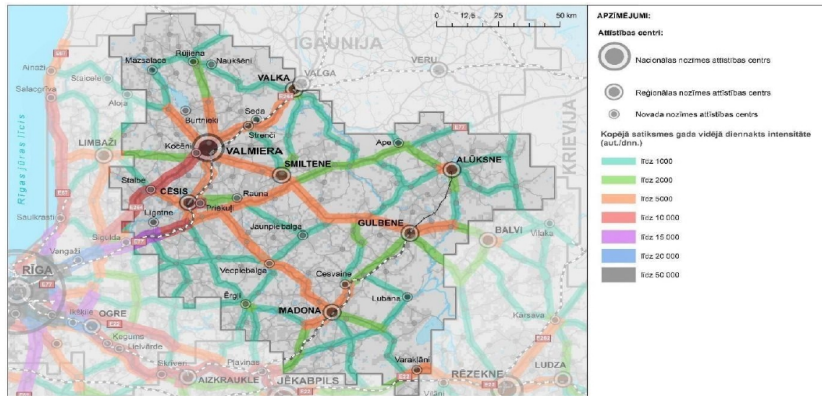
Avots: VSIA “Latvijas Valsts ceļi”

3.attēls. Valsts galveno un reģionālo autoceļu stāvoklis pēc vizuālā novērtējuma (2020)

Vislielākā autotransporta noslodze uz autoceļiem novadā ir uz galvenā autoceļa A3 (E264) (Inčukalns – Valmiera – Igaunijas robeža (Valka)), kas norāda, ka šis autoceļš ir nozīmīgs savienojums gan novada iedzīvotājiem, gan apkārtējo novadu iedzīvotājiem, kā arī starptautiskā mērogā. Satiksmes intensitāte novadā iezīmē Valmieras pilsētas ietekmes areālu. Kā redzams XX. attēlā Valmieras pilsētas tuvumā satiksmes intensitāte ir augstāka nekā novada ziemeļu daļā. Reģionālās nozīmes autoceļu posmi ar vislielāko satiksmes intensitāti (vidēji līdz 5000 automašīnām diennaktī) novadā 2017.gadā bija:

- P16 posmā no Valmieras līdz Matīšiem,
- P17 posmā no Valmieras līdz Rencēniem,
- P18 virzienā uz Smilteni,
- P20 virzienā uz Cēsīm.

Attēls xx.. Gada vidējā satiksmes intensitāte uz valsts ceļiem, 2017. ²

3.63. att. Gada vidējā satiksmes intensitāte uz valsts ceļiem, 2017 [Avots: Vidzemes reģiona mobilitātes un investīciju plāns 2030]

Valmieras pilsētā ceļu tīkls ir apmierinošs, taču rīta un vakara maksimumstundās noslodze palielinās, kas ietekmē satiksmes plūsmas ātrumu. Nākotnē būtiski apsvērt iespēju izveidot viedos krustojumus, kas spētu efektīvi organizēt satiksmes plūsmu atkarībā no pieprasījuma.

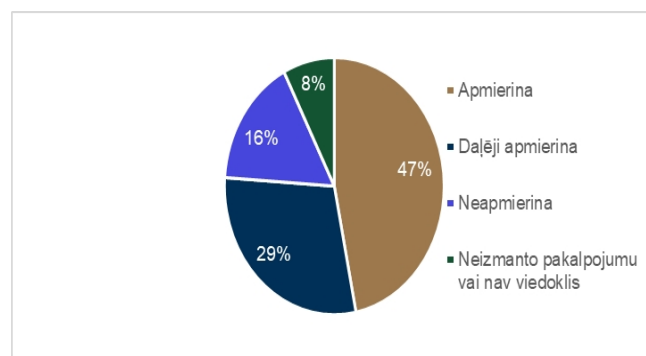
Vietās, kur ir novērojama augstāka satiksmes intensitāte, ir lielāka iespējamība rasties ceļu satiksmes negadījumiem. Vislielākais ceļu satiksmes negadījumu skaits laika posmā no 2016.-2020.gadam Valmieras novadā bija Valmieras pilsētā (787 negadījumi) un Kocēnu pagastā (179 negadījumi). Kopumā ceļu satiksmes negadījumu skaitam novadā ir novērojama tendence samazināties, kas vērtējams pozitīvi un norāda, ka ceļu satiksmes drošība pakāpeniski uzlabojas.

Attēls xx. Ceļu satiksmes negadījumu skaits Valmieras novadā 2016. - 2020. gadam.¹

Arvien vairāk pieaug ilgtspējīgas mobilitātes nozīme, kas iekļauj elektrisko transportlīdzekļu izmantošanu. Lai elektrisko transportlīdzekļu izmantošana būtu ērta un pieejama, būtiska ir atbilstošas infrastruktūras esamība, kas ietver elektrisko transportlīdzekļu uzlādes vietas. Pašreizējā situācijā Valmieras novadā publiskās uzlādes vietas pieejamas trijās vietās: Valmierā, Strenčos un Rūjienā. Nākotnē būtiski ir izveidot blīvāku uzlādes vietu tīklu, lai elektriskais transportlīdzeklis būtu pievilcīgs pārvietošanās veids.

Iedzīvotāju aptaujā 47% no respondentiem apstiprina, ka savienojums starp apdzīvotajām vietām un novada centru ir labs, 39% daļēji apmierina, 16% neapmierina un 8% no respondentiem nav viedoklis.

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Labi savienojumi starp apdzīvotajām vietām un novada centru"

5.2 Sabiedriskais transports

Sabiedriskais transports ir viens no nozīmīgākajiem mobilitātes sistēmas elementiem, lai veicinātu iedzīvotāju vienlīdzību un dzīves kvalitātes paaugstināšanos. Esošajā situācijā Valmieras novadā lielāka daļa sabiedriskā transporta pārvadājumu sastāda pārvadājumi ar starppilsētu autobusiem. Tomēr novadu šķērso arī dzelzceļa līnija "Rīga–Sigulda–Cēsis–Valmiera–Lugaži–Valga", kas pamatā nodrošina ārējo savienojamību. Galvenais starppilsētu autobusu pārvadājumu nodrošinātājs ir SIA "VTU Valmiera", kas veic arī sabiedriskā transporta pārvadājumus Valmieras pilsētā. Citi pārvadātāji, kas veic pasažieru pārvadājumus Valmieras novadā ir AS "CATA", AS "NORMA-A".

Autobusu maršruti un to grafiki Valmieras pilsētā ir saskaņoti arī ar uzņēmumu izvietojumu un darba laikiem, kā arī ar vilcienu kursēšanas grafiku. Valmierā tiek izmantoti 12 autobusi (2 ir rezervē) un 9 no tiem ir hibrīdautobusi, kas iegādāti ar Eiropas Savienības atbalstu. Plānota arī 2 elektrobusu iegāde, taču izaicinājums ir nodrošināt operatīvu uzlādi.

Attēls xx. Valmieras novada hibrīdautobuss.¹

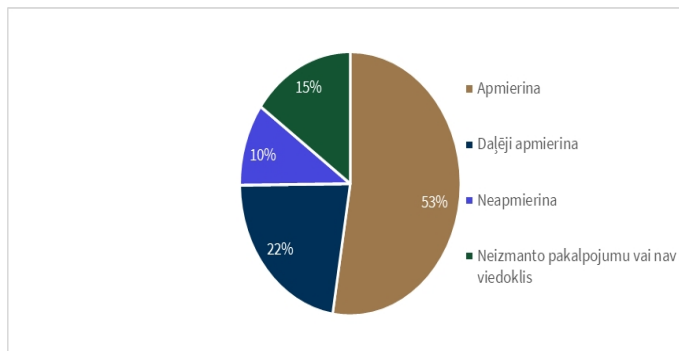
Iekšējā savienojamība ar sabiedrisko transportu Valmieras novadā ir vērtējama kā optimāla. No visām lielākajām apdzīvotajām vietām novadā pieejams sabiedriskais transports uz Valmieras pilsētu, tomēr to intensitāte ievērojami atšķiras. Viszemākā starppilsētu intensitāte ir no Naukšēniem uz Valmieru, kur tiek nodrošināts tikai viens autobusa reiss dienā vienā virzienā. No Strenčiem, Sedas uz Valmieru nodrošināti līdz pat 13 sabiedriskā transporta reisu dienā katrā virzienā.

Savienojamība ar apkārt esošajām pašvaldībām līdzīgi kā iekšējā savienojamība novadā vērtējama kā optimāla. Pieejami starppilsētu autobusu, kā arī dzelzceļa savienojumi ar Smilteni, Valku, Cēsīm, Gulbeni, Balviem, Rēzekni, Siguldu, Limbažiem, u.c. Būtiski ir izcelt sabiedriskā transporta savienojamību ar Rīgu. Vidēji dienā pieejami 24 sabiedriskā transporta reisi dienā katrā virzienā šajā maršrutā un ceļā pavadītais laiks ar transportu ir amplitūdā no 1h 41min līdz 2h 15min. Vidzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030.gadam kā viens no nozīmīgākajiem telpiskās struktūras elementiem minēts Vidzemes trīsstūris, kas ietver Valmieru, Cēsis un Smilteni, tādējādi

nozīmīgi nākotnē ir stiprināt šo pilsētu savienojamību, kas iekļauj arī sabiedriskā transporta pieejamības uzlabošanu. Ērti, ātri un precīzi sabiedriskā transporta savienojumi ir būtiski, lai samazinātu ekonomisko nevienlīdzību starp reģioniem un to iekšienē.

Iedzīvotāju aptaujā sabiedriskā transporta pieejamība tiek novērtēta augstu, 53% no respondentiem apstiprina, ka sabiedriskais transports ir pieejams, 22% daļēji apstiprina, 10% neapmierina sabiedriskā transporta sasniedzamība. Salīdzinoši liela daļa no respondentiem jeb 15% sabiedrisko transportu neizmanto vai par to nav viedoklis.

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Nodrošināta sabiedriskā transporta pieejamība"

5.3 Dzelzceļš

Valmieras novadu šķērso neelektrificētā dzelzceļa līnija "Rīga–Sigulda–Cēsis–Valmiera–Valmieras novadu šķērso neelektrificētā dzelzceļa līnija "Rīga–Sigulda–Cēsis–Valmiera–Lugaži–Valga" un novada teritorijā iekļaujas divas dzelzceļa stacijas: Valmiera un Strenči. Pašreizējā situācijā AS "Pasažieru vilciens" nodrošina 3 reisu dienā katrā virzienā "Rīga-Valmiera", kā arī 2 reisu dienā katrā virzienā maršrutā "Rīga-Valga". Transporta attīstības pamatnostādņēs 2021.-2027.gadam minēts, ka dzelzceļš ir jāveido kā sabiedriskā transporta mugurkauls. Lai to paveiktu primāri ir jāuzlabo vilcienu ātrums, kas motivētu iedzīvotājus izvēlēties sabiedrisko transportu nevis privāto autotransportu. Pašreizējā situācijā novadā netiek izmantots dzelzceļa potenciāls un nepieciešama novadā esošās dzelzceļa infrastruktūras modernizēšana, kā arī mobilitātes punktu izveide. Valmieras dzelzceļa stacijas ģeogrāfiskais novietojums pilsētā rada izaicinājumu to izveidot kā galveno mobilitātes rīku.

5.4 Velo infrastruktūra un gājēju ceļi

Velo infrastruktūra un gājēju ceļi ir būtiski gan lietišķām, gan rekreatīvām pārvietošanām. Ņemot vērā, ka novada apdzīvojuma blīvums ievērojami atšķiras, velo infrastruktūra pieejama tikai retās novada vietās, piemēram, gar autoceļu A3 izvietots gājēju un velo ceļš, savienojot Valmieru un Valmiermuižu un Valmieru un Kocēnus. Novada attīstības centrā, Valmieras pilsētā, esošā velo infrastruktūra un gājēju ceļi vērtējami kā labi.

Novada teritoriju šķērso vairāki velo maršruti:

- "Tour de LatEst" savieno Latviju un Igauniju un aptver ievērojamu daļu Vidzemes teritorijas. Valmierā un Rūjienā izvietotas velonovietnes;
- "Zaļais Dzelzceļš – Green Railways" pieejams gājēju un velosipēdistu pastaigu un atpūtas maršruts pa bijušajām dzelzceļa līnijām. Valmieras novada teritorijā iekļaujas divi posmi: "Lāde-Rūjiena" un "Ainaži-Valmiera";
- Nacionālais velo maršruts nr.17 "Ainaži – Aloja – Matīši – Burtņieki – Rūjiena –

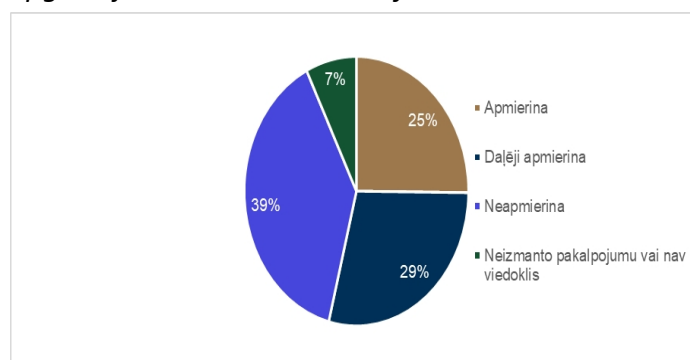
Karksi-Nuia (Igaunija)");

- Vietējais velo maršruts nr.112 "Apkārt Burtnieka ezeram".

Būtiski ir izmantot mikromobilitātes potenciālu novada teritorijā un nākotnē papildināt infrastruktūru ar jauniem velo infrastruktūras savienojumiem un gājēju ceļiem, lai iedzīvotāji izvēlētos multimodālas pārvietošanās. Velo infrastruktūras uzlabošana palielinās pieprasījumu pēc koplietošanas mikromobilitātes pakalpojumiem. Šobrīd Valmieras pilsētā jau darbojas divi koplietošanas mikromobilitātes pakalpojumu sniedzēji "Bolt" un "Charge", kas nodrošina elektroskrejriteņus. Pašreizējā situācijā trūkst viedo maršrutu plānotāju, kas rekomendētu iedzīvotājiem izmantot mikromobilitātes transportlīdzekļus vai mikromobilitātes transportlīdzekli savienojumā ar citiem pārvietošanās veidiem.

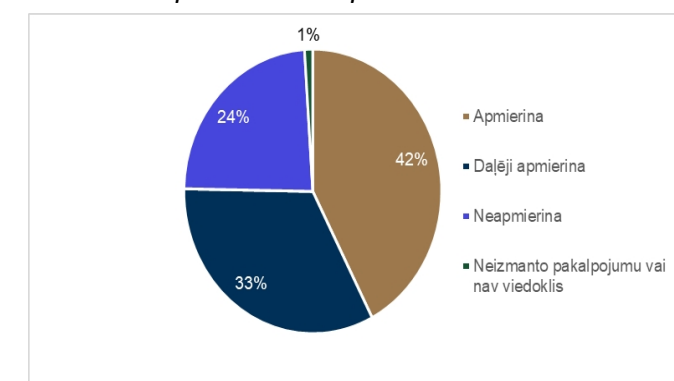
Iedzīvotāju aptaujā velo infrastruktūras attīstība tiek vērtēta zemāk, tikai 25% respondentu tā apmierina, 29% daļēji apmierina, lielāko daļu jeb 39% neapmierina, bet 7% respondentu to neizmanto vai nav viedoklis.

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Attīstīta velo infrastruktūra"

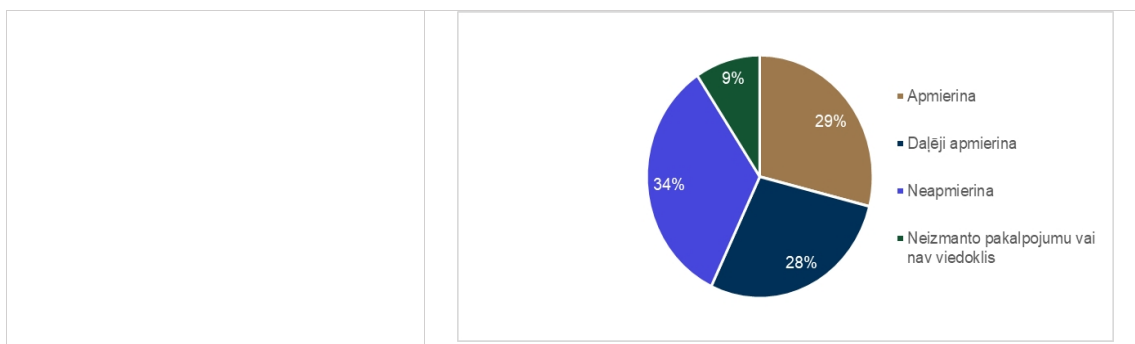
Iedzīvotāju aptaujā gājēju infrastruktūra un publiskā ārtelpa tiek vērtēta nedaudz augstāk, jo 42% respondentu ir apmierināti, 33% daļēji apmierināti, bet tomēr 24% joprojām ir neapmierināti ar gājēju infrastruktūru un publisko ārtelpu. 1% respondentu nav viedoklis.

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Attīstīta gājēju infrastruktūra, labiekārtota publiskā ārtelpa"

Iedzīvotāju aptaujā 29% respondentu ir apmierināti par mobilitātes pakalpojumu attīstību, 29% daļēji

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Mobilitātes pakalpojumi attīstās (velo, automašīnu noma, ēdienu piegāde uz mājām, informācija u.tml. jauni pakalpojumi)"

6 Pašvaldības administrācija un budžets

Valmieras novada pašvaldībā pēc 01.07.2021. iekļauj bijušo novadu pašvaldību administrācijas.

Līdz administratīvi teritoriālajai reformai:

- Valmieras pilsētas pašvaldībā 2020. gadā pašvaldībā strādāja xxx cilvēki;
- Beverīnas novada pašvaldībā 2020. gadā pašvaldībā strādāja xxx cilvēki;
- Burtnieku novada pašvaldībā 2020. gadā pašvaldībā strādāja xxx cilvēki;
- Kocēnu novada pašvaldībā 2020. gadā pašvaldībā strādāja xxx cilvēki;
- Mazsalacas novada pašvaldībā 2020. gadā pašvaldībā strādāja xxx cilvēki;
- Naukšēnu novada pašvaldībā 2020. gadā pašvaldībā strādāja xxx cilvēki;
- Rūjienas novada pašvaldībā 2020. gadā pašvaldībā strādāja xxx cilvēki;
- Strenču novada pašvaldībā 2020. gadā pašvaldībā strādāja xxx cilvēki.

Valmieras novada jaunajā pašvaldībā strādā xxx

Līdz administratīvi teritoriālajai reformai pašvaldības plānotie pamatbudžeti tika plānoti sekojoši:

- Valmieras pilsētas budžeta pozīcijas:
 - o Ieņēmumi 44 050 419 EUR;
 - o Izdevumi 62 644 585 EUR.
- Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienības budžets:
 - o Ieņēmumi 4 569 717 EUR;
 - o Izdevumi 5 513 390 EUR.
- Burtnieku apvienības budžeta pozīcijas:
 - o Ieņēmumi 8 651 379 EUR;
 - o Izdevumi 9 419 625 EUR.
- Kocēnu apvienības budžeta pozīcijas:
 - o Ieņēmumi 12 151 411 EUR;
 - o Izdevumi 11 956 207 EUR.
- Mazsalacas apvienības budžeta pozīcijas (2020. izpilde):
 - o Ieņēmumi 3 921 858 EUR;
 - o Izdevumi 3 548 040 EUR.
- Naukšēnu apvienības budžeta pozīcijas (2020. izpilde):
 - o Ieņēmumi 2 959 351 EUR;
 - o Izdevumi 2 723 705 EUR.
- Rūjienas apvienības budžeta pozīcijas:

- Ieņēmumi 6 701 771 EUR;
- Izdevumi 9 312 674 EUR.
- Strenču apvienības budžeta pozīcijas (2020. izpilde):
 - Ieņēmumi 4 915 036 EUR;
 - Izdevumi 3 885 193 EUR.

Pašvaldības saistību apmērs **xxxx** milj. EUR (2020), ko veido iepriekšējo pašvaldību aizņēmumi, galvojumi un ilgtermiņa saistības kārtējā saimnieciskajā gadā un vismaz trijos turpmākajos gados:

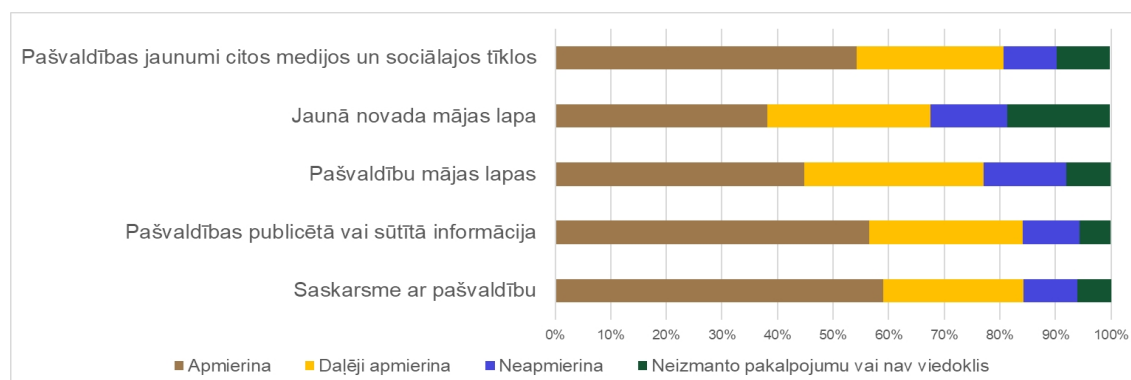
- Valmieras pilsēta **xxx** EUR;
- Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienības **xxx** EUR;
- Burtnieku apvienība **xxx** EUR;
- Kocēnu apvienība **xxx** EUR;
- Mazsalacas apvienība **xxx** EUR;
- Naukšēnu apvienība **xxx** EUR;
- Rūjienas apvienības **xxx** EUR;
- Strenču apvienība **xxx** EUR.

Nodokļu ieņēmumi pašvaldības budžetā, ko veido iedzīvotāju ienākuma nodokļa un nekustamā īpašuma nodokļa iemaksas, Valmieras novadā ir 38,48 milj. EUR (2020):

- Valmieras pilsēta 20,36 milj. EUR;
- Brenguļu, Kauguru un Trikātas apvienības 2,15 milj. EUR;
- Burtnieku apvienība 5,00 milj. EUR;
- Kocēnu apvienība 4,01 milj. EUR;
- Mazsalacas apvienība 1,59 milj. EUR;
- Naukšēnu apvienība 1,14 milj. EUR;
- Rūjienas apvienības 2,57 milj. EUR;
- Strenču apvienība 1,66 milj. EUR.

Iedzīvotāju aptaujas ietvaros pašvaldības sniegtie pakalpojumi un komunikācija ar sabiedrību tiek vērtēta atzinīgi.

Attēls xx. Aptaujas respondentu apmierinātība ar pašvaldības pakalpojumiem.

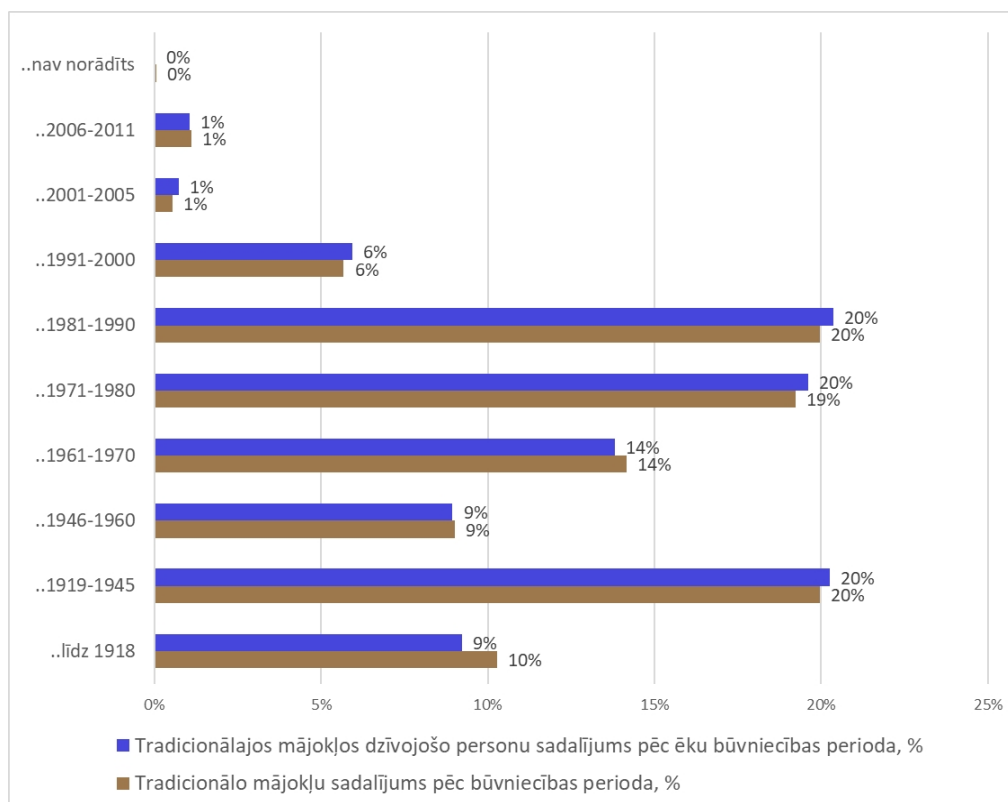

7 Mājoklis, pašvaldības dzīvojamais fonds

Balstoties uz CSP statistiku, kas tika apkopota 2011. gada tautas skaitīšanas ietvaros, Valmieras novadā tiek uzskaitīti 26 270 mājokļi, kuros dzīvo 56 187 iedzīvotāji. Intensīvs

Ēku būvniecības laiks Valmieras novadā ir no 1919. līdz 1945. gadam, kad tika uzbūvētas 20% ēku. Raksturīgā apbūve - pirmskara laika apbūve, pārsvarā no koka lauku teritorijās, ķieģeļu mūra – pilsētās, vairums ēku ir līdz diviem stāviem. Otrs intensīvs dzīvojamo ēku būvniecības periods ir no 1971. līdz 1990. gadam, kad tie uzbūvēti 39% ēku un plaši tiek uzsākta tipveida ēku būvniecība (103., 104., 119., 316., 318. sērijas projekti (tā sauktās „Hruščovkas”), 464., 467., un 602. sērijas ēkas kā arī virkne specprojekti). Kā ārsienu materiāls plaši izmantoti māla ķieģeli, gāzbetons, dzelzsbetons, keramzītbetona lielpaneļu ēku būvniecība.¹ Līdzīga statistika ir arī par iedzīvotāju skaita sadalījumu ēkās pēc to būvniecības perioda – visvairāk iedzīvotāji dzīvo ēkās, kas būvēts laika posmā 1919. – 1945. gadam un 1971. – 1990. gadam.

Attēls xx. Tradicionālo mājokļu un dzīvojošo personu sadalījums pēc ēkas būvniecības perioda.⁸²

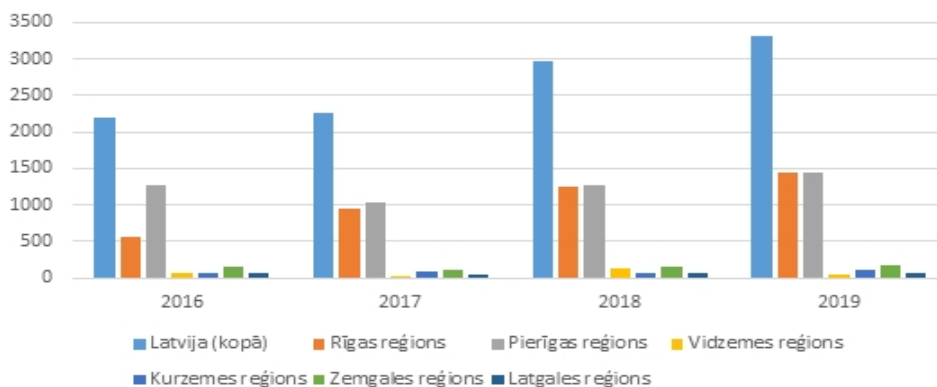

Vairāk kā puse jeb 64% novada mājokļu ir daudzdzīvokļu ēkas, 35% savrupmājas un līdz 1% rindu un dvīņu mājas. Toties 60% iedzīvotāju izvēlas dzīvot daudzdzīvokļu ēkās, 39% iedzīvotāji dzīvo savrupmājās un 1% iedzīvotāju dzīvo rindu vai dvīņu mājās.⁸²

Vidzemes reģionā 2019. gadā ekspluatācijā nodoti tikai 56 jauni dzīvokļi, kas ir zemes rādītājs salīdzinājumā ar Rīgu (1445) un Pierīgu (1448) un liecina par investīciju trūkumu ārpus Rīgas un tās reģiona.

Attēls xxx. Ekspluatācijā nodotās jaunās daudzdzīvokļu ēkas Latvijas reģionos (norādītie apjomi ir kopā skaitot viena dzīvokļa mājas (bez dārza mājām un vasarnīcām), ar divu un vairāk dzīvokļu mājām).

Ekspluatācijā pieņemto jauno dzīvokļu skaits

Valmieras novadā laika posmā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim ekspluatācijā ir nodotas 2 jaunas daudzdzīvokļu ēkas, kas atrodas Valmieras pilsētā. Šajā laika periodā ir veikta arī 17 daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku vienkāršota fasādes atjaunošana.¹

Katru gadu tiek rīkots konkurss "Energoefektīvākā ēka Latvijā", kura ietvaros tiek apkopoti pozitīvākie piemēri ēku atjaunošanas, pārbūves un jaunbūvju jomā. Konkurssā tiek izvirzītas nominācijas: renovētā daudzdzīvokļu ēka, daudzdzīvokļu ēka – jaunbūve, publiskā ēka un privātmāja. 2021. gadā Valmieras novada daudzdzīvokļu dzīvojamā ēka Valmierā, Gaujas ielā 2 ieguva 2. vietu nominācijā "Energoefektīvākā atjaunotā daudzdzīvokļu ēka". Arī iepriekšējos gados novada ēkas tiek atzītas par laureātiem konkursā, piemēram, 2019. gadā daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas Valmierā, Mālu ielā 1 un Ķieģeļu ielā 8 iegūst 1. vieta nominācijā "Energoefektīvākā daudzdzīvokļu ēka Latvijā 2019. Jaunbūve."²

Tomēr neskatoties uz ēku atjaunošanu kopumā mājokļu energoefektivitāte Valmieras novada ir zema, līdzīgi kā Latvijā kopumā. Kopš Latvijas neatkarības atgūšanas ~10% no visām dzīvojamām ēkām ir uzbūvētas pēc 2003. gada, savukārt no kopējā daudzdzīvokļu ēku īpatsvara tikai 3% ēkas ir būvētas pēc 2003. gada (4% no 1993. gada), kad stājās spēkā jaunas būvnormatīvu prasības attiecībā uz norobežojošajām konstrukcijām – būvnormatīvs 002-001 "Ēku norobežojošo konstrukciju siltumtehnika" ar kuru tika noteiktas būtiski augstākas siltumtehniskās prasības ēku norobežojošām konstrukcijām.

Lai motivētu iedzīvotājus uzlabot ēku energoefektivitāti, tad Valmieras pilsētas saistošajos noteikumos Nr. 314 "Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Valmierā" noteikts, ka nodokļu atvieglojumi pienākas nodokļa maksātājam par atjaunotu ēku, kas tiek izmantota saimnieciskās darbības veikšanai, ja tiek uzlabota ēkas energoefektivitāte, vienu gadu pēc būvdarbu pabeigšanas var saņemt atvieglojumus 50% apmērā no taksācijas gadam aprēķinātās nekustamā īpašuma nodokļa summas.

Ēku sektorā (mājsaimniecībās) patērētā enerģija veido līdz 30% no visas enerģētikas jomas, tādēļ ēku sektors ietver ievērojamu potenciālu kopējo energoefektivitātes mērķu sasniegšanā. Vairums šo ēku tiks ekspluatētas vēl ievērojamu laika periodu, līdz ar to aktuāla ir šo ēku pakāpeniska atjaunošana, uzlabojot to energoefektivitāti.

Pēc Ekonomikas ministrijas aplēsēm ar šobrīd pieejamo finansējumu nākamajā ES fondu plānošanas periodā varēs tikt renovētas aptuveni 7% no vecajām un tehniski

nolietotajām daudzdzīvokļu dzīvojamām ēkām.

Energoefektivitātes uzlabošanai un uzskaitīšanai AS "Sadales tīkls" turpina patērētājiem uzstādīt viedos elektroenerģijas skaitītājus, kas paredz visu skaitītāju nomaiņu uz viedajiem elektroenerģijas skaitītājiem līdz 2022. gadam. Valmieras pilsētā uz 01.01.2020. jau 90% mājsaimniecību ir uzstādīti viedie elektroenerģijas skaitītāji.

Ņemot vērā nepieciešamību sasniegt nospraustos energoefektivitātes un klimata mērķus, nepieciešams veicināt privātā sektora iesaisti (investoru, komercbanku aktīvāka iesaiste, izdevīgu aizdevumu nodrošināšana, atbilstošu finanšu instrumentu izveide, ESKO pakalpojuma attīstīšana).

Līdz ar to, Latvijai izvirzāmie mērķi, lai samazinātu SEG emisijas ir:

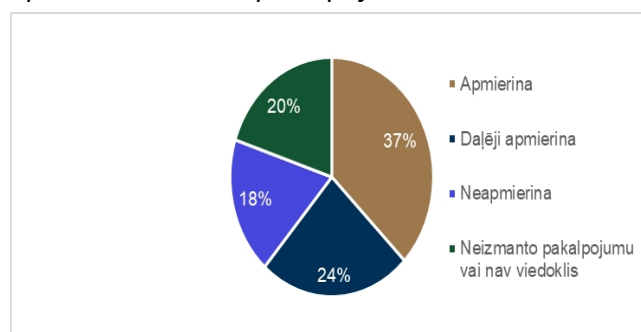
- esošā dzīvojamā fonda atjaunošana;
- jauna dzīvojamā fonda izbūve, piesaistot privātās investīcijas;
- pieejams atbilstošs mājoklis ikvienam iedzīvotājam;
- energoefektivitātes veicināšana, virzoties uz klimatneitralitāti ēku sektorā.

Latvijai kā ES dalībvalstij līdz 2050. gadam jāsasniedz augsti energoefektīvs un dekarbonizēts mājoklis, veicinot esošo ēku izmaksefektīvu pārveidošanu par gandrīz nulles enerģijas ēkām.

Saskaņā ar Eurostat datiem Latvijā 2018. gadā tikai 7,5% iedzīvotāju īrēja mājokli atbilstoši tirgus cenas vērtībai, bet lielākajai daļai iedzīvotāju (69,3%) mājoklis pieder bez hipotekārā kredīta saistībām, kas galvenokārt saistīts ar apjomīgo privatizācijas procesu pēc neatkarības atgūšanas. Eiropas Komisijas 2019. gada ziņojumā par Latviju norādīts, ka ir ierobežota pienācīgu mājokļu pieejamība, jo īpaši iedzīvotāju grupām ar zemiem ienākumiem. Ar ļoti sliktiem sadzīves apstākļiem saskaras 15,2% iedzīvotāju, kas ievērojami pārsniedz ES vidējo rādītāju — 4,5 %.

Iedzīvotāju aptaujā māju apsaimniekošanas pakalpojumu kvalitāte tiek vērtēta nevienlīdzīgi, jo 37% respondentu ir apmierināti, 24% daļēji apmierināti un 18% respondentu ir neapmierināti ar māju apsaimniekošanas pakalpojumiem. Liela daļa jeb 20% respondentu norāda, ka neizmanto šos pakalpojumus, visdrīzāk, dzīvojot savrupmājās.

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Ir pieejami labas kvalitātes māju apsaimniekošanas pakalpojumi"

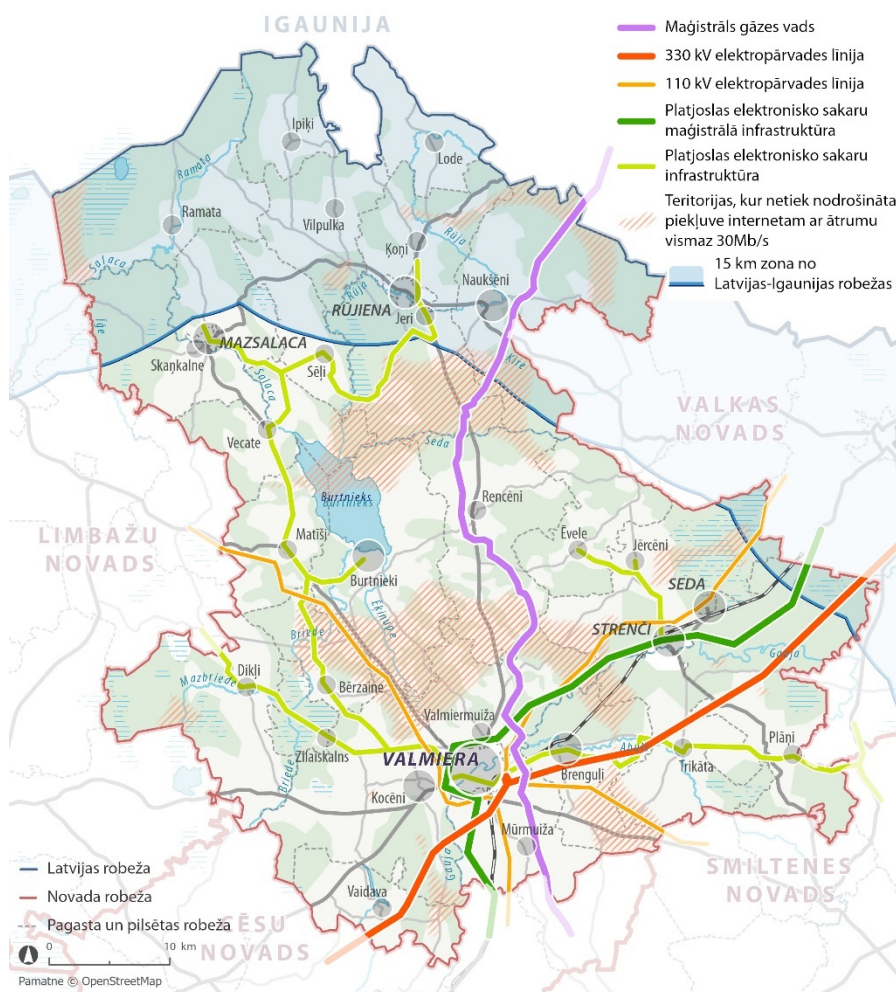

8 Inženierapgāde

Valmieras novada teritorijas vidieni šķērso maģistrālais gāzes vads Vireši-Tallina, dienvidaustrumu daļu 330 kV elektropārvades līnija, tāpat dienvidaustrumos izvietoti arī platjoslas elektronisko sakaru maģistrālā infrastruktūra un lielu daļu teritorijas sedz 110 elektropārvades līnija un platjoslas elektronisko sakaru infrastruktūra.

Diezgan plašu novada teritoriju sedz zonas, kurās netiek nodrošināta piekļuve internetam ar ātrumu vismaz 30 Mbps – starp Valmieru Bērzaini, Burtņiekim un Strenčiem, starp Burtņieku ezeru, Jeriem un Rencēniem, ap Jērcēniem, Sedu, Brenguļiem, Dikļiem un daļā Igaunijas austrumu un rietumu pierobežas.

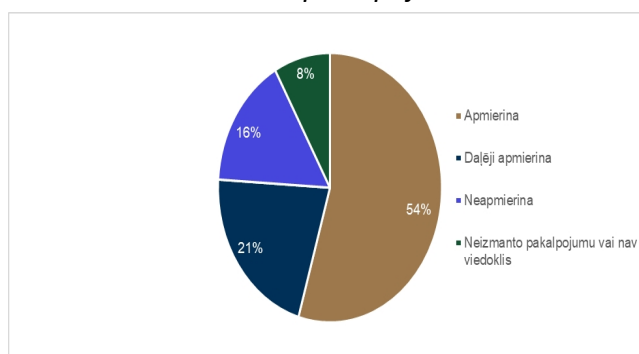
Attēls xx. Maģistrālo un galveno inženiertīklu izvietojums un interneta piekļuves kvalitāte Valmieras novadā.

Ne visās apdzīvotajās vietās ir pieejami kvalitatīvi centralizētā inženiertehniskā infrastruktūra līdz ar to nepieciešams to uzlabot vai izbūvēt no jauna.

Iedzīvotāju aptaujā centralizēti komunālo pakalpojumu kvalitāte tiek vērtēta labi, jo 54% respondentu ir apmierināti, 21% daļēji apmierināts un 16% respondentu ir neapmierināti ar centralizēti komunālajiem pakalpojumiem. 8% respondentu norāda, ka neizmanto šos pakalpojumus vai par tiem nav viedoklis.

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Ir pieejami labas kvalitātes centralizēti komunālie pakalpojumi"

Iedzīvotāju aptaujā 68% respondentu apgalvo, ka sadzīves atkritumu izvešanas pakalpojumu un atkritumu šķirošanas iespējas ir labas, 22% respondentu tie daļēji apmierina un 8% respondentu neapmierina. 1% respondentu norāda, ka neizmanto šos pakalpojumus vai par tiem nav viedoklis.

Attēls xxx. Iedzīvotāju aptaujas atbildes par apgalvojumu "Ir pieejami labas kvalitātes sadzīves atkritumu izvešanas pakalpojumi un atkritumu šķirošanas iespējas"

